stuk **1874** (2018-2019) – Nr. 1

ingediend op 1 februari 2019 (2018-2019)

originele versie

Ontwerp van decreet

tot wijziging van diverse bepalingen
van titel X van het decreet van 5 april 1995
houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid
en het decreet van 23 december 2011
betreffende het duurzaam beheer
van materiaalkringlopen en afvalstoffen

LEE

INHOUD

Memorie van toelichting

Voorontwerp van decreet van 20 juli 2018

Advies van de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen, de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen en de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij

Voorontwerp van decreet van 30 november 2018

Advies van de Gegevensbeschermingsautoriteit

Advies van de Raad van State

Ontwerp van decreet
Bijlage bij de memorie van toelichting: Reguleringsimpactanalyse

originele versie

ONTWERP VAN DECREET TOT WIJZIGING VAN DIVERSE BEPALINGEN VAN TITEL X VAN HET DECREET VAN 5 APRIL 1995 HOUDENDE ALGEMENE BEPALINGEN INZAKE MILIEUBELEID EN HET DECREET VAN 23 DECEMBER 2011 BETREFFENDE HET DUURZAAM BEHEER VAN MATERIAALKRINGLOPEN EN AFVALSTOFFEN

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. Algemene toelichting

1. Samenvatting

Dit ontwerp van decreet streeft naar een versnelde afbouw van risicovolle, asbesthoudende materialen in Vlaanderen met het oog op een asbestveilige toestand in 2040.

In functie van de realisatie van de doelstellingen worden heel wat ondersteunende en ontzorgende instrumenten ontwikkeld. Dat neemt niet weg dat, onder andere met het oog op praktische uitwerking, rechtszekerheid en handhaafbaarheid ook een aantal toevoegingen moeten gebeuren aan het Materialendecreet. Overeenkomstig artikel 4 van het Materialendecreet is de doelstelling van het decreet het vaststellen van maatregelen voor en het tot stand brengen of optimaliseren van materiaalkringlopen, waarbij de gezondheid van de mens en het milieu gevrijwaard wordt tegen de schadelijke invloed van het beheer van materialen en afvalstoffen. In het verleden werden asbesthoudende materialen veelvuldig toegepast in gebouwen en infrastructuur. Deze asbesthoudende materialen bevinden zich stilaan in een fase dat ze gezondheidsrisico's veroorzaken voor de mens en het leefmilieu verontreinigen. Om deze gevolgen van de (natuurlijke) verwering en veroudering van asbesthoudende materialen tegen te gaan, zijn decretale bepalingen voorzien om de aanwezigheid van asbesthoudende materialen in kaart te brengen en te streven naar een generieke verwijdering bij werken en een versnelde verwijdering van asbesttoepassingen in slechte staat tegen respectievelijk 2034 en 2040.

Via een aantal bepalingen wordt in eerste instantie een kader gecreëerd voor de opmaak van een asbestinventaris. Hoewel burgers reeds geadviseerd werden zorgvuldig om te gaan met asbesttoepassingen en de asbesttoepassingen in slechte staat best te verwijderen, blijkt dat in de praktijk minder evident. Het identificeren van de meer dan 3500 verschillende asbesttoepassingen en de beoordeling van hun staat vergt immers een gespecialiseerde expertise die burgers zelf zelden of nooit bezitten, of die binnen de bestaande werkgeversverplichtingen (federale bevoegdheid) slechts ten dele wordt ingevuld. Het merendeel van de gebouwen met een risicobouwjaar valt buiten deze werkgeversverplichtingen. Dit ontwerp van decreet creëert een kader voor de inventarisatie, het beheer en de verwijdering van asbesthoudende materialen voor specifieke gebouwen en infrastructuur. De asbestveilig doelstelling impliceert een transitie van het in stand houden naar een versnelde afbouw, vanuit een risicogebaseerde, economisch proportionele en maatschappelijke batige benadering. Het voorbeeld dat daarbij wordt gegeven door de overheid zelf is essentieel.

2. Probleemstelling

Gezondheidsrisico's: tweede blootstellingsgolf door asbest

Sinds het verbod op de productie, het op de markt brengen en het gebruik van asbest in Europa (2005) en België (2001) zijn de milieu- en gezondheidsproblemen die uitgaan van asbesthoudende materialen verschoven van de productiefase naar de gebruiksfase en de verwijdering en verwerking van asbesthoudend materialen. Gebouwen en infrastructuur met een bouwjaar ouder dan 2001 hebben een reële kans op de aanwezigheid van

originele versie

asbesthoudende materialen. Deze asbesthoudende materialen kennen een natuurlijk verwerings- en verouderingsproces, waardoor hun aanwezigheid een nieuwe, tweede golf van potentiële blootstelling veroorzaakt.

De eerste blootstellinggolf door asbest viel samen met de productieperiode. In Vlaanderen alleen al waren zo'n twintigtal asbestverwerkende bedrijven actief die asbestvezels vermengden met uiteenlopende bindmiddelen tot meer dan 3500 verschillende toepassingen. Blootstelling vond enerzijds plaats bij de productie van asbesthoudende toepassingen en anderzijds bij de plaatsing of bewerking van deze asbesthoudende toepassingen in de gebouwen, transportmiddelen, industriële of huishoudelijke installaties. Zowel de werknemers en hun gezinnen als omwonenden van deze asbestverwerkende sites werden getroffen. Met het uitdoven van de productie van asbesttoepassingen vanaf begin jaren '90 tot het finale verbod op de productie in 1998, 2001 en 2005 stopte deze eerste blootstellingsgolf.

Intussen is de blootstellingscontext totaal gewijzigd. Gebouwen en infrastructuur in Vlaanderen bevatten naar schatting nog ruim 2 miljoen ton aan asbesttoepassingen. De kans op het aantreffen van één of meerdere asbesttoepassingen in bijvoorbeeld een woning, appartement, landbouwbedrijf of in het bijzonder publieke gebouwen, blijkt voor de bouwjaren ouder dan 2001 helaas zéér groot; soms meer dan 90%. De kans is het grootst indien nog geen totaalrenovatie werd uitgevoerd, in het bijzonder voor gebouwen ouder dan 1980. Recente studies en signalen uit de Vlaamse bouw-, milieu-, en asbestsector tonen aan dat veel van deze asbesttoepassingen door veroudering en verwering potentiële blootstellingsrisico's veroorzaken voor de bewoners of gebruikers. Bovendien vormt de steeds slechtere staat een toenemend probleem voor een veilig beheer of een betaalbare, veilige ontmanteling omdat deze asbesttoepassingen zeer snel breken en vergruizen. De maatschappelijke en toekomstige kosten lopen steeds meer op. De belangrijkste oorzaak is het feit dat de bindmiddelen door veroudering en verwering hun bindingskracht verliezen. Hierdoor komen de initieel gebonden asbestvezels los te liggen en kunnen ze zich verspreiden. De grootste problemen stellen zich bij asbestcement toepassingen in de buitenschil van constructies zoals dak- en gevelbekleding en bij niet-hechtgebonden asbesthoudende materialen (bijv. plaasterisolatie rond CV-leidingen). Niet-hechtgebonden asbesthoudende materialen, vaak ook losgebonden asbesthoudende materialen genoemd, bevatten meestal hogere concentraties aan asbestvezels en zijn initieel reeds zeer zwak gebonden. Door verwering en veroudering stellen al deze asbesthoudende materialen asbestvezels vrij die door luchtcirculatie of verplaatsing via kledij, schoeisel of materieel gehele gebouwdelen kunnen contamineren.

Verontreiniging van het milieu

De initieel hechtgebonden asbestcement materialen in de buitenschil van gebouwen zoals daken en gevels kunnen, afhankelijk van de mate van blootstelling aan factoren die de verwering en veroudering bevorderen, reeds vanaf 20 jaar levensduur verweren waarbij de cementmatrix sterk degradeert. Hierdoor komen de asbestvezels los te zitten en kunnen ze zich verspreiden in het leefmilieu: via wind in de omgevingslucht en via afstromend hemelwater naar bodems, waterbodems en de gehele keten van regenwater(recuperatie) - en afvalwater.

Toenemende individuele en maatschappelijke beheerskosten

Naarmate de toestand van de asbesthoudende materialen verder degradeert, lopen de beheers- en verwijderingskosten voor de gebouwbeheerder steeds hoger op. Hoe slechter het asbesthoudend materiaal de asbestvezels bindt, hoe hoger de kosten kunnen oplopen, omdat de firma's die instaan voor verwijdering dan aan strengere wettelijke federale normen inzake werknemersveiligheid en gezondheid moeten voldoen. In het bijzonder de nog aanwezige asbestcement toepassingen in de buitenschil van

originele versie

constructies zoals dak- en gevelbekledingen verliezen steeds meer hun hechtgebonden karakter.

Asbesthoudende materialen in de buitenschil van gebouwen bij brand, stormschade of ontmossen met hoge drukreiniger veroorzaken vaak asbestverontreiniging van de omgeving. De omvang, de hinder en de financiële gevolgen voor de gebouweigenaars en het lokale bestuur kunnen hoog oplopen. Alle met asbestvezels verontreinigde infrastructuren, vegetatie en bodem moeten dan onder specifieke omstandigheden worden gesaneerd.

Geen globale asbestinventaris beschikbaar

Vandaag kan de omvang van de asbestproblematiek alleen via extrapolatie op basis van steekproeven worden ingeschat. Er is geen gecentraliseerde informatie beschikbaar noch een publieke, centrale databank van gebouwen en locaties over de aanwezigheid van asbesthoudende materialen en hun toestand. De kans op de aanwezigheid van asbesthoudende materialen in gebouwen en infrastructuur ouder dan 2001 is nochtans zeer groot. Voor het gros van de risicovolle gebouwen en infrastructuur, in het bijzonder de residentiële gebouwen, bestaat zelfs tot op heden geen asbestinventaris. Burgers en gezinnen zijn dus niet geïnformeerd en onbeschermd bij het aankopen, huren of renoveren van een woning of appartement. De kans dat ze zich onbewust, onvrijwillig blootstellen aan asbestvezels is zeer groot. Werkgevers moeten vanuit de federale werkgeversverplichting over een asbestinventaris beschikken van alle locaties waar ze hun werknemers tewerkstellen, maar hier is geen ontsluiting van de gegevens aan verbonden.

Het ontbreken van een generieke inventarisatie laat kansen liggen voor het sluiten van materiaal- en gebouwkringlopen. Het bemoeilijkt selectieve ontmanteling bij renovaties of sloop waardoor bouw- en sloopafvalstromen verontreinigd worden met asbesthoudende materialen. Dit heeft als gevolg dat het bouw- en sloopafval alleen na een dure reiniging of zelfs helemaal niet meer ingezet kan worden als nieuwe grondstof. Bovendien veroorzaakt het onnodige blootstellingsrisico's in de hele keten van ontmanteling, inzameling, transport en verwerking omdat het asbesthoudende karakter van de afbraakmaterialen zelden gekend is.

Samenvatting probleemstelling

Het veelvuldig aanwezig zijn van verwerende en verouderende asbesthoudende materialen in en rondom gebouwen en infrastructuur is een duidelijk aandachtspunt, omwille van mogelijke gezondheids- en leefmilieurisico's. De individuele en maatschappelijke kosten voor beheer, sanering en gezondheid nemen steeds toe en overstijgen op termijn de kosten van een versnelde afbouw. Zonder ingrijpen zal het gros van het asbestpassief in en rondom gebouwen en infrastructuur vermoedelijk pas tegen 2070 verwijderd zijn. Door verschillende verplichte ijkmomenten voor verwijdering van asbesthoudende materialen op te leggen voor publieke constructies, neemt de overheid een duidelijke voorbeeldfunctie en trekkersrol op. Via allerhande stimulerende maatregelen en een generieke verplichting tot inventarisatie tegen 1 januari 2032 voor alle eigenaars van een toegankelijke constructie met risicobouwjaar, worden ook andere eigenaars aangezet tot het veilig verwijderen van asbest.

3. Inhoud: asbestveilig Vlaanderen 2040

Dit ontwerp van decreet legt de basis voor een versnelde asbestafbouw in Vlaanderen als regelgevend luik van het Actieplan Asbestafbouw dat door de Vlaamse Regering goedgekeurd op 20 juli 2018. De Vlaamse Regering verleende eerder al op 24 oktober 2014 haar principiële goedkeuring aan een conceptnota met 2040 als streefdatum voor een asbestveilig Vlaanderen.

originele versie

3.1. Asbestveilig

De einddoelstelling van het versnelde asbestafbouwbeleid is een asbestveilig Vlaanderen in 2040. Het afbouwbeleid beoogt het wegnemen van de schadelijke invloed van asbesthoudende materialen op de mens en het milieu bij normaal gebruik van gebouwen en infrastructuur. In een asbestveilig Vlaanderen is deze schadelijke invloed weggenomen doordat de asbesthoudende materialen werden geïnventariseerd, de risicovolle asbesthoudende materialen werden verwijderd of veilig beheerd indien dit niet mogelijk was. Asbestveilig impliceert geen asbestvrije toestand omdat de niet risicovolle of ingesloten asbesthoudende materialen pas bij (gedeeltelijke) sloop of uitgraving verwijderd worden. Bij een veilig beheer van deze resterende asbesthoudende materialen betekent hun aanwezigheid echter geen schadelijke invloed op de gezondheid van de mens en het milieu. De asbestveilig doelstelling impliceert een transitie van het in stand houden naar een versnelde afbouw vanuit een risicogebaseerde, economisch proportionele en maatschappelijke batige benadering.

3.2. Mijlpalen 2034 en 2040: voorbeeldfunctie voor publieke constructies en bescherming van particulieren.

Het asbestafbouwbeleid hanteert twee mijlpalen: de mijlpaal 2034 voor de afbouw van de meest risicovolle asbesthoudende materialen en de eindmijlpaal 2040 voor de realisatie van een asbestveilig Vlaanderen.

De meest risicovolle asbesthoudende materialen omvatten enerzijds asbestcement dak- en gevelmaterialen, rook- en hemelwaterafvoerkanalen die zich aan de buitenzijde bevinden en anderzijds eenvoudig bereikbare niet-hechtgebonden asbesthoudende materialen met uitzondering van pleisterwerk indien het geen verhoogd risico vormt. Uit studies en sectorbevragingen blijkt dat voornoemde asbesthoudende materialen de facto reeds generiek een verhoogd risico vormen of op korte termijn zullen vormen.

De eindmijlpaal 2040 geldt als finale doelstelling om alle andere asbesthoudende materialen die een verhoogd risico vormen, weg te nemen indien ze eenvoudig bereikbaar zijn en de resterende veilig te beheren.

Voor publieke constructies gelden de mijlpalen als verwijderingsplicht vanuit de voorbeeldfunctie die de overheid vervult en vanuit het publiek toegankelijke karakter. Voor alle andere constructies gelden deze mijlpalen minimaal als streefdatum.

3.3. Inventarisatieplicht

Met het oog op het in kaart brengen van asbest in constructies wordt een duidelijk kader gecreëerd voor het inventariseren en voor het beheer van de geïnventariseerde gegevens. Om gebouweigenaars, professionelen, hulpdiensten en toezichthouders te informeren, beschermen en sensibiliseren, om een duidelijk kader te bieden rond informatieplicht bij overdracht en verhuur, om risicosituaties en asbesthoudende materialen te identificeren, om een correcte, selectieve sloop te faciliteren, om beleidsmonitoring mogelijk te maken en om knelpunten binnen bepaalde categorieën van constructies of doelgroepen te detecteren en gericht te ondersteunen, is het cruciaal om de aanwezigheid van asbesthoudende materialen per locatie te inventariseren en registreren.

De asbestinventaris wordt ter plaatse opgemaakt door een gecertificeerd asbestdeskundige inventarisatie om een kwalitatieve uitvoering te garanderen. Het vormt een noodzakelijk tussenstap om een asbestinventarisattest te kunnen bekomen. Door middel van een inspectie ter plaatse worden de waarneembare asbesthoudende materialen in de te onderzoeken constructies met risicobouwjaar geïdentificeerd en

originele versie

beoordeeld naar risico. Finaal wordt een uitspraak gedaan over de te verwijderen asbesthoudende materialen, gekoppeld aan de decretale mijlpalen 2034 en 2040 voor publieke en residentiële constructies, en wordt een advies gegeven over de juiste verwijdermethodiek. De veldgegevens uit de asbestinventaris worden ingegeven in een daartoe voorziene digitale databank, centraal beheerd door de OVAM. Na validatie van de ingegeven data naar volledigheid en ontvankelijkheid, genereert de OVAM via de databank een uniforme, locatiespecifieke rapportage van de asbestinventarisgegevens onder de vorm van een asbestinventarisattest. Het asbestinventarisattest vormt een uniforme rapportage dat bewijst dat de veldgegevens uit de asbestinventaris correct werden ingevoerd, volledig zijn voor de betrokken locatie, de opmaak gebeurde door een gecertificeerd asbestdeskundige inventarisatie en er al dan niet al voldaan is aan de decretale verwijderings- (publieke en residentiële constructies) of beheerplichten. De asbestinventaris op zich heeft als tussenstap in het decreet geen vormelijke waarde, alleen het finale asbestinventarisattest.

Het asbestinventarisattest heeft een standaard geldigheidsduur dat nog bepaald moet worden door de Vlaamse Regering. De databank asbestinventarisatie bevat per unieke locatie de asbestinventarisgegevens en biedt ontsluitingsmogelijkheden naar andere digitale platformen zoals de woningpas en naar toezichthouders, inspectiediensten en hulpdiensten. De databank asbestinventarisatie zal toelaten de omvang van het asbestpassief te monitoren, de voortgang van het afbouwbeleid te rapporteren en vooral gericht bij te sturen in functie van gedetecteerde knelpunten bij bepaalde categorieën van asbesthoudende materialen, constructies en of doelgroepen.

De inventarisatieplicht wordt onder meer gekoppeld aan verkoop waardoor we de marktregulerende meerwaarde maximaal benutten. Het biedt de verkoper maar ook vastgoedmakelaars en notarissen meer rechtszekerheid en beschermt de koper door te informeren over de aanwezigheid van asbesthoudende materialen en hoe er zorgvuldig mee om te gaan. Bovendien volgt vaak in de jaren na aankoop vaak een renovatie waarbij de eigenaar op dat moment risicosituaties door de onopgemerkte aanwezigheid van asbesttoepassingen vermijdt.

Om de beleidsdoelstellingen te realiseren, is tevens een aanvullende mijlpaal 2032 voorzien waartegen alle gebouweigenaars van toegankelijke constructies met risicobouwjaar uiterlijk moeten beschikken over een asbestinventarisattest. Dit is nodig omdat het jaarlijkse inventarisatietempo gekoppeld aan overdrachten, in het bijzonder voor residentieel vastgoed niet volstaat om tijdig het asbestpassief tegen 2032 in kaart te brengen..

Samenvattend streeft de asbestinventarisatieplicht volgende doelen na:
- het informeren, sensibiliseren en beschermen van gebouweigenaars, gebouwgebruikers, toezichthouders en hulpdiensten: aanwezigheid, toestand, verwijderingsmethode, indicatieve verwijderingskost;
- het bieden van een duidelijk kader rond informatieplicht om misbruik omtrent verborgen gebreken bij overdracht te vermijden;
- het identificeren van risicosituaties en risicovolle asbesthoudende materialen;
- het faciliteren van selectieve verwijdering van (risicovolle) asbesthoudende materialen bij afbraak om zo verontreiniging van bodem, puinlagen en sloopafval te vermijden;
- het registreren en monitoren van het asbestpassief om gericht acties en middelen bij te sturen naar de grootste behoeften en knelpunten;
- het ontsluiten van beschikbare asbestgegevens van woningen naar de Woningpas;
- het ontsluiten van beschikbare asbestgegevens van gebouwen naar de brandweer en omgevingsdiensten.

B. Advies strategische adviesraden

originele versie

Op 20 september 2018 werd het gezamenlijk advies bekomen van de strategische adviesraden Minaraad, SERV en SALV. De relevante regelgevende aspecten worden hieronder besproken.

Inventarisatieplicht ook aangewezen bij verhuur.
De Raden stellen vast dat de inventarisatieverplichting, voorafgaand aan de generieke invoering ervan op 1 januari 2032, beperkt wordt tot de verkoop van risico-constructies. Eigenaars die een risicowoning verhuren worden dus nog niet verplicht om een asbestinventaris te laten opmaken. Nochtans tonen de RIA en de maatschappelijke kosten- en batenanalyse aan dat ook een versnelde inventarisatieverplichting bij verhuur van risico-woningen een positief effect zou sorteren om Vlaanderen asbestveilig te maken tegen 2040. Kandidaat-huurders hebben recht op informatie over mogelijke blootstellingsrisico's zodat indien ze een woning huren zelf de nodige voorzorgsmaatregelen kunnen in acht nemen. Daarom zijn de Raden voorstander van een uitbreiding van de versnelde inventarisatieverplichting van asbest tot verhuur van risico-woningen. Om mogelijke nadelige effecten op de huurmarkt te vermijden is het belangrijk dat hiervoor met de vastgoedsector een haalbare overgangstermijn wordt uitgezet. Bedoeling is om kandidaat-huurders zo snel als mogelijk te informeren over de aanwezigheid en de risico's van asbest, net zoals ze via de EPC-score een inzicht krijgen in hun toekomstig energieverbruik. Om vastgoedtransacties – zowel verkoop als verhuur – vlotter te laten verlopen, zou het een goede zaak zijn dat tussenpersonen zoals vastgoedmakelaars en notarissen een vlotte toegang hebben tot de asbestinventaris, zodat ze kunnen nagaan of er een attest is, wat de inhoud ervan is en wie het afleverde.

Bespreking:
Een transactiegebonden informatieplicht waarbij de verhuurder bij elk nieuw huurcontract over een (kopie van het) geldig asbestinventarisattest beschikt en aan de nieuwe huurder bezorgt, vond geen algemeen draagvlak en werd daarom niet weerhouden. De aanbeveling om huurders zo snel mogelijk te informeren over de aanwezigheid en risico's van asbest is uiteraard legitiem. Om hieraan tegemoet te komen zonder eventuele nadelige effecten op de huurmarkt te veroorzaken, wordt in het aangepaste voorontwerp van decreet een nieuwe bepaling opgenomen. Er wordt voorzien in een informatieplicht van de verhuurder naar de huurder zodra de verhuurder over een geldig asbestinventarisattest beschikt. Het momentum van de beschikbaarheid van het asbestinventarisattest kan de verhuurder echter vrijwillig kiezen en wordt niet gekoppeld aan het aangaan van een nieuw huurcontract om een vlotte werking van de huurmarkt niet te verstoren. Elke verhuurder moet zich als eigenaar sowieso tijdig conformeren aan de algemene verplichtingen om tegen 2032 over een geldig asbestinventarisattest te beschikken. Op de aanbeveling om vastgoedmakelaars en notarissen vlot toegang te bieden tot de centrale databank ging het initiële ontwerpdecreet wel reeds in.

Eenmalige registratie, maximaal gebruik en afstemming.
Werkgevers moeten vanuit de federale werkgeversverplichting over een asbestinventaris beschikken van alle locaties waar ze hun werknemers tewerkstellen, maar hier is geen ontsluiting van de gegevens aan verbonden. Met het oog op administratieve lastenverlaging, pleiten de Raden ervoor dat de in het kader van de federale werkgeversverplichting reeds geregistreerde asbestinventarisatiegegevens maximaal dienstig moeten zijn voor opname in de toekomstige databank van OVAM. Ook een maximale afstemming tussen het Vlaamse en federale niveau is noodzakelijk.

Bespreking:
De werkgever is reeds verplicht ter bescherming van zijn werknemers een inventaris op te maken van alle asbesthoudend materiaal in alle delen van de gebouwen, behalve in de gedeelten die moeilijk bereikbaar zijn en die in normale omstandigheden voor werknemers geen aanleiding kunnen geven tot blootstelling aan asbest. Een conform de vigerende federale arbeidswetgeving geldige, actuele asbestinventaris zal bruikbaar zijn voor de invoer in de centrale databank van de OVAM. De asbestinventaris voorzien in het

originele versie

ontwerp van decreet heeft als inspectiegebied alle bereikbare gebouwdelen en –ruimtes ongeacht het momentane gebruik ervan. Nieuwe eigenaars of gebruikers kunnen immers andere of alle gebouwdelen en –ruimtes in gebruik nemen. Daarnaast blijkt uit recente vaststellingen en studies dat ook vanuit niet-gebruikte gebouwdelen door luchtstromingen en verplaatsing van materieel asbestvezels zich verspreiden naar andere gebouwdelen en -ruimtes verspreiden.

Het blijvende zorgpunt van de residentiële sector.
De Raden stellen vast (i) dat een groot aantal van de risico-constructies van residentiële aard zijn, (ii) dat er voor dit omvangrijke segment geen duidelijk afgelijnde, vlakdekkende sectorgroep is waarmee een protocol zou kunnen worden afgesloten, en (iii) dat proefprojecten hebben aangetoond dat 15% van het doelpubliek hoe dan ook niet tot actie zal overgaan, ook al worden zij hiertoe gesensibiliseerd, volledig ontzorgd en wordt de verwijderingskost volledig voor hen gedragen. De Raden vragen daarom een gefaseerde asbestverwijderingsplicht voor residentiële risico-woningen te overwegen, zoals deze van toepassing wordt op publieke constructies. Hierbij moet specifiek aandacht besteed worden aan sociaal kwetsbare groepen.

Bespreking:
De aanbeveling is legitiem en conform het in het voortraject op zijn merites onderzochte beleidsscenario van een generieke verwijderingsplicht. Er wordt evenwel voor gekozen om te starten met een voorbeeldfunctie voor publieke gebouwen. Private eigenaars worden in eerste instantie gestimuleerd om risicovolle asbesttoepassingen te verwijderen via sensibilisering, ontzorging en ondersteuning. De invoering van de asbestinventarisatieplicht bij verkoop zal bovendien een sterke indirect sturende incentive zijn. De voortgang en actiebereidheid van private eigenaars zal gemonitord en periodiek geëvalueerd worden. Indien ontoereikend kan een verbreding van de decretale verwijderingsplicht voor publieke gebouwen naar private eigenaars vooralsnog geïnitieerd worden.

C. Advies Raad van State

De Raad van State verleende op 25 januari 2019 advies nummer 64.883/1 over dit voorontwerp van decreet. Hieronder volgt de puntsgewijze bespreking van de relevante onderdelen uit het advies.

Algemene opmerkingen

3. Gelet op het aldus geschetste kader moet worden vastgesteld dat het ontworpen artikel 33/9, § 1, derde lid, van het Materialendecreet (artikel 18 van het voorontwerp) waarin wordt bepaald dat met het oog op de realisatie van de beleidsdoelstelling 'Asbestveilig Vlaanderen 2040' de Vlaamse Regering bepaalde categorieën van toegankelijke constructies met risicobouwjaar kan uitsluiten van de verplichting, vermeld in het eerste lid, en de Vlaamse Regering een uitstel voor een duur van maximaal vier jaar kan verlenen voor de verplichting, vermeld in het eerste lid, zowel voor bepaalde doelgroepen als voor bepaalde categorieën van toegankelijke constructies met risicobouwjaar, een machtiging bevat waarin aan de Vlaamse Regering bevoegdheden worden gedelegeerd op een te onbepaalde wijze. Deze delegatiebepalingen dienen bijgevolg nader te moeten worden afgebakend.

Bespreking:
Om deze delegatiebepaling nauwer af te bakenen wordt voormelde delegatie als volgt geherformuleerd: "Met het oog op de realisatie van de beleidsdoelstelling 'Asbestveilig Vlaanderen 2040' kan de Vlaamse Regering bepaalde categorieën van toegankelijke constructies met risicobouwjaar uitsluiten van de verplichting, vermeld in het eerste lid, als het op basis van hun bouwtechnische karakteristieken niet redelijk of proportioneel is

originele versie

om onder de verplichting te vallen. De Vlaamse Regering kan een uitstel voor een duur van maximaal vier jaar verlenen voor de verplichting, vermeld in het eerste lid, voor bepaalde categorieën van toegankelijke constructies met risicobouwjaar na 1980.".

Voor bepaalde toegankelijke constructies kan het naar aanleiding van hun bouwtechnische karakteristieken onredelijk zijn om hen te laten vallen onder de verplichting vermeld in artikel 33/9, §1. Voorbeelden van bouwtechnische karakteristieken zijn niet-limitatief: afmetingen, toegankelijkheid of de kenmerkende aard van de constructie-elementen.

Het jaar 1980 vormt een scharnierjaar waarna de kans op het voorkomen van bepaalde asbesttoepassingen sterk afneemt of uitdoofde. Bovendien zullen deze relatief recenter opgetrokken constructies in regel minder verweerde en verouderde asbesttoepassingen bevatten zodat het zeer beperkte uitstel vanuit urgentie-oogpunt gerechtvaardigd is.

Bijzondere opmerkingen

Artikel 3

4.1. In het ontworpen artikel 3, § 2, 2°, van het Materialendecreet wordt in de definitie van "constructie met risicobouwjaar" het bouwjaar 2000 als scharnierjaar gehanteerd. De in de memorie van toelichting gegeven verantwoording voor het bouwjaar 2000 als kanteljaar, doet evenwel de vraag rijzen of er niet in een regeling moet worden voorzien voor het geval wordt vastgesteld dat in constructies van na het bouwjaar 2000 toch nog asbesthoudende materialen worden aangetroffen.

4.2. In het ontworpen artikel 3, § 2, 7°, van het Materialendecreet wordt in de definitie van "openbare, technische toegankelijke constructie met risicobouwjaar" ook melding gemaakt van "aanhorigheden". In de memorie van toelichting wordt dienaangaande benadrukt dat gebouwen met kantoor- of loketfunctie niet onder de hier ontworpen definitie vallen.

Bespreking:
4.1. De vaststelling van asbesthoudende materialen in constructies van na het bouwjaar 2000 wordt geregeld door de twee nieuwe artikelen 4 en 15.

Het nieuwe artikel 4 in het ontwerpdecreet voegt aan artikel 12 van het Materialendecreet een paragraaf 4 toe die luidt als volgt: "de natuurlijke persoon of rechtspersoon die asbesthoudende materialen beheert, is verplicht alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs kunnen worden genomen om het gevaar voor de gezondheid van de mens of voor het milieu, meer bepaald het risico voor water, lucht en bodem te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken.".

Artikel 15 van het ontwerpdecreet voegt via het nieuwe artikel 33/7 van het Materialendecreet volgende bepaling toe: "…de eigenaar van een constructie zich via de geëigende kanalen bij onderhouds-, herstellings-, of ontmantelingswerken in constructies altijd van alle asbesthoudende materialen die door de werken eenvoudig bereikbaar geworden zijn.".

Voormelde bepalingen gelden voor alle constructies ongeacht het bouwjaar. Op die manier is de uitzonderlijke vaststelling van asbesthoudende materialen en het vrijwaren van de asbestveiligheid ook voor recentere constructies geregeld.

4.2. Aanhorigheden zijn een geijkte formulering zoals gehanteerd bij bestaande definiëringen voor lijninfrastructuur en kunstwerken. Ze vatten alle constructies die functioneel, al dan niet fysiek, verbonden zijn aan het kunstwerk of de lijninfrastructuur.

originele versie

Artikel 19

5. In het ontworpen artikel 33/10, §4, van het Materialendecreet wordt bepaald dat de Vlaamse Regering de nadere regels kan vaststellen voor de toegankelijkheid, het raadplegen, downloaden en ontsluiten van de databank asbestinventarisatie en de uitwisseling, het beheer en de verwerking van de gegevens en de persoonsgegevens die erin worden opgenomen. Er dient te worden opgemerkt dat bij de invulling van deze delegatie het legaliteitsbeginsel vervat in artikel 32 van de Grondwet, waarbij het de decreetgever toekomt de voorwaarden te bepalen voor de toegankelijkheid van bestuursdocumenten, in acht genomen zal moeten worden.

Bespreking:
Bij de invulling van voormelde delegatie zal het legaliteitsbeginsel vervat in artikel 32 van de Grondwet in acht genomen worden.

Artikel 24

6. In het ontworpen artikel 33/14, § 1, van het Materialendecreet, waarbij de verplichtingen bij overdracht worden geregeld, wordt bepaald dat de eigenaar de inhoud van een geldig asbestinventarisattest meedeelt aan de kandidaat-verwerver bij het sluiten van een onderhandse akte of overeenkomst voor de overdracht van een toegankelijke constructie met risicobouwjaar en dat als de toegankelijke constructie met risicobouwjaar onder het stelsel van gedwongen mede-eigendom valt zoals bedoeld in artikel 577-3 van het Burgerlijk Wetboek of valt onder toepassing van artikel 577-2 van het Burgerlijk Wetboek, zowel voor de gemeenschappelijke delen als voor elk privédeel dat deel uitmaakt van de overdracht, een afzonderlijk asbestinventarisattest wordt uitgereikt. Er dient te worden opgemerkt dat de term "uitreiken" slecht lijkt gekozen, nu het overeenkomstig het ontworpen artikel 33/11 van het Materialendecreet (artikel 20 van het voorontwerp) immers aan OVAM toekomt de asbestinventarisattesten af te leveren.

Bespreking:
In het ontworpen artikel 33/14. §1, van het Materialendecreet, werd de term uitgereikt vervangen door de formulering: "deelt de eigenaar de inhoud van een afzonderlijk asbestinventarisattest mee voor zowel de gemeenschappelijke delen als voor elk privédeel dat deel uitmaakt van de overdracht.". Analoog hieraan werd in het ontworpen artikel 33/9. § 1, van het Materialendecreet, de term uitgereikt vervangen door de formulering: "beschikt de eigenaar over een afzonderlijk geldig asbestinventarisattest voor zowel de gemeenschappelijke delen als voor het privédeel.".

Artikel 27

7. Het ontworpen artikel 33/16 van het Materialendecreet stelt een certificatieregeling in voor asbestdeskundigen inventarisatie en voor de certificatie-instellingen voor de certificering van deze deskundigen. De memorie van toelichting maakt geen melding van de verhouding van de ontworpen bepaling tot Richtlijn 2006/123/EG van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 'betreffende diensten op de interne markt' (hierna: dienstenrichtlijn). Het staat aan de stellers van het voorontwerp om zich ervan te vergewissen dat het opzetten van de erkenningssystemen verantwoord is in het licht van de bij artikel 9 van de dienstenrichtlijn gestelde voorwaarden, waarbij het vergunningsstelsel niet-discriminatoir, gerechtvaardigd om dwingende redenen van algemeen belang en proportioneel dient te zijn.
Verder zal bij de invulling van de hier ontworpen machtigingen erover dienen te worden gewaakt dat de voorschriften van voornoemde richtlijn worden nageleefd.

Bespreking:

originele versie

De inrichting van een certificatieregeling van asbestdeskundigen door erkende certificatie-instellingen is proportioneel en gerechtvaardigd om dwingende redenen van algemeen belang om de kwaliteit van de opgemaakte asbestinventarissen te garanderen. Daarnaast borgt het de veiligheid en gezondheid van de asbestdeskundigen en de bewoners zelf. Op basis van de ingegeven asbestinventaris levert de OVAM een asbestinventarisattest af dat de basis vormt om te oordelen of een constructie met risicobouwjaar asbestveilig is of niet.

De noodzaak van een betrouwbaar kwaliteitsborgingssysteem dat de instapvoorwaarden en uitvoeringsvoorwaarden bewaakt voor asbestdeskundigen inventarisatie, is dus onmiskenbaar. Buurlanden Nederland en Frankrijk kennen in een vergelijkbare regelgevende context reeds dergelijke certificatiesysteem voor asbestdeskundigen. Vlaanderen kent ook reeds vele jaren erkenningssystemen voor bodemsaneringsdeskundigen en energiedeskundigen vanuit een zelfde nood om hun kwaliteit te bewaken.

Het certificatiestelsel voor asbestdeskundige inventarisatie zal niet discriminerend werken ten opzichte van kandidaat-asbestdeskundigen inventarisatie uit andere Europese lidstaten, omdat de instap- en certificatievoorwaarden voornamelijk betrekking hebben op het aantonen van ervaring en expertise inzake het herkennen en beoordelen van asbesttoepassingen wat de facto niet een lidstaatgebonden gegeven is.

Bij de verdere invulling van de delegatie zal er over gewaakt worden dat de voorschriften van de dienstenrichtlijn worden nageleefd.

D. Advies Gegevensbeschermingsautoriteit

Op 19 december 2018 bracht de Gegevensbeschermingsautoriteit advies nummer 146/2018 uit. De Autoriteit is van mening dat het ontwerpdecreet niet de noodzakelijke waarborgen biedt wat de bescherming van de persoonsgegevens van de betrokkene betreft, gelet op de veel te brede machtiging aan de Vlaamse Regering. Het ontwerpdecreet laat na om de essentiële elementen van de databank asbestinventarisatie te regelen in de tekst van het ontwerpdecreet zelf met name:
- het bepalen van de categorieën van de verwerkte persoonsgegevens;
- het bepalen van een maximale bewaartermijn van deze persoonsgegevens;
- het uitdrukkelijk aanduiden van een verwerkingsverantwoordelijke;
- de omkadering van de toegang tot de databank asbestinventarisatie.

Hieronder volgt de puntsgewijze bespreking en de doorgevoerde aanpassingen in het ontwerpdecreet om volledig tegemoet te komen aan de bemerkingen van de Gegevensautoriteit:

Alle voormelde bemerkingen hebben betrekking op artikel 19 van het ontwerpdecreet. De gevraagde bepalingen werden onder dit artikel toegevoegd.
- categorieën van de verwerkte persoonsgegevens:
  Onder paragraaf 4 van het ingevoegde artikel 33/10 werden de categorieën van persoonsgegevens toegevoegd. Het betreffen: persoonlijke contactgegevens, woningkenmerken en rijksregisternummer/identificatienummer van de sociale zekerheid. Welke persoonsgegevens onder de voormelde categorieën worden opgenomen in de databank wordt bepaald in een uitvoeringsbesluit.
- maximale bewaartermijn van de persoonsgegevens:
  Onder dezelfde paragraaf 4 werden volgende maximale bewaartermijnen opgenomen: de asbestdeskundige inventarisatie bewaart de persoonsgegevens tot een geldig asbestinventarisattest werd afgeleverd, de OVAM bewaart de persoonsgegevens in de databank tot een overdracht plaatsvindt overeenkomstig artikel 33/14, §3.
- aanduiding van een verwerkingsverantwoordelijke:

originele versie

Onder dezelfde paragraaf 4 werd opgenomen dat de OVAM als verwerkingsverantwoordelijke geldt.

- omkadering van de toegang tot de databank asbestinventarisatie:
  Onder dezelfde paragraaf 4 werd opgenomen dat de Vlaamse Regering bepaalt welke actoren toegang krijgen tot de databank alsook de omvang en de modaliteiten van hun toegangsrechten. De Autoriteit wees erop dat ofwel het ontwerpdecreet, ofwel een uitvoeringsbesluit de actoren moet opsommen alsook de omvang en modaliteiten van hun toegangsrechten. De invulling ervan wordt voorzien in een uitvoeringsbesluit.

E. Toelichting bij de artikelen

Hoofdstuk 1. Inleidende bepaling

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Hoofdstuk 2. Wijzigingen van het decreet algemene bepalingen milieubeleid van 5 april 1995

Artikel 2

Met de goedkeuring van de conceptnota van 24 oktober 2014 stemde de Vlaamse Regering in met een versneld asbestafbouwbeleid tegen 2040. Hierbij kreeg de OVAM de opdracht om via een doorstartfase over te gaan tot het uitvoeren van studies, proefprojecten onder meer met cofinanciering, inventarisaties van asbesthoudende materialen en het vrijwillig overgaan tot asbestverwijderingen. Het doel was om inzichten te verwerven om enerzijds een aansturende regelgeving en anderzijds instrumenten binnen een flankerend beleid uit te werken. De doorstartfase impliceert de verdere opschaling van succesvolle maatregelen en instrumenten binnen het totale beleidskader van het asbestafbouwbeleid als start van het vervolgtraject opschaling van de doorstartfase. In de goedgekeurde nota Actieplan asbestafbouw van 20 juli 2018 zijn naast het regelgevende kader flankerende, ondersteunende beleidsacties opgenomen met instrumenten die de OVAM zal aanbieden voor ondersteuning van asbestinventarisatie en asbestverwijdering.

Hoofdstuk 3. Wijzigingen van het decreet van 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen

Artikel 3

Teneinde de leesbaarheid van het decreet te verhogen, worden een aantal definities ingeschreven in het voorliggende ontwerp van decreet. Meer in het bijzonder worden een aantal kernbegrippen omschreven om te voorkomen dat door de herhaling ervan de tekst van het decreet al te zwaar en daardoor ook minder vlot leesbaar zou worden.

- Asbesthoudende materialen: het identificeren van asbesthoudende materialen vergt minimaal een voorkennis vanuit opleiding en ervaring al dan niet begeleidt met beschikbare historische documentatie, en een visuele waarneming (bijv. de aanwezigheid van de stempel NT, nieuwe technologie). Sommige asbesthoudende toepassingen kunnen alleen met zekerheid via een geldige monstername en analyse wordt geïdentificeerd. Deze monstername en analyse is in de praktijk makkelijk uitvoerbaar.

- Asbest: deze definitie is overgenomen uit het besluit van de Vlaamse Regering van 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne. Een materiaal is asbesthoudend indien het asbest bevat zoals beschreven in deze definitie. De

originele versie

vaststelling kan visueel of aanvullend met monstername, meet- en analysetechnieken gebeuren.

- Eenvoudig bereikbare asbesthoudende materialen: bij normaal gebruik van een constructie zijn potentiële blootstellingsrisico's vaak gelinkt aan het al dan niet oppervlakkig voorkomen van het asbesthoudende materiaal. Bij onderhouds-, herstellings-, of ontmantelingswerken vormen ook ingesloten asbesthoudende materialen een blootstellingsrisico of een opportuniteit om weg te nemen. Daarom wordt een onderscheid gemaakt tussen eenvoudig bereikbare en niet eenvoudig bereikbare asbesthoudende materialen. Eenvoudig bereikbaar is niet hetzelfde als eenvoudig verwijderbaar, bijvoorbeeld omdat het verlijmd is op een onderliggend materiaal of gebouwdeel. De nadruk ligt op de bereikbaarheid, het contactrisico en het niet ingesloten karakter.

Asbesthoudende materialen zijn eenvoudig bereikbaar indien ze alleen door een dunne, meestal decoratieve laag, bedekt zijn: verf, coating, kunststof, behangpapier of –textiel. Indien een ander soort materiaal het asbesthoudende materiaal bedekt, is het asbesthoudende materiaal zelf ook eenvoudig bereikbaar indien het bedekkende materiaal zonder noemenswaardige beschadiging kan verwijderd en dus eventueel hergebruikt worden, bijv. nadat het eerst is losgeschroefd of gedemonteerd.

Een asbesthoudend materiaal kan slechts gedeeltelijk eenvoudig bereikbaar zijn. Een locatiespecifieke beoordeling via een inspectie ter plaatse zal steeds nodig zijn. Zo zijn asbesthoudende onderdakplaten die alleen verwijderd kunnen worden langsheen de buitenzijde door het afnemen van de dakbedekking en de tengel- of panlatten niet eenvoudig bereikbaar. Wanneer deze platen echter aanwezig zijn aan de onderzijde van het dakgebinte waardoor zij langs de onderzijde kunnen worden weggenomen, zijn zij wel eenvoudig bereikbaar. Indien ze bedekt zijn door een ander materiaal zijn ze alleen eenvoudig bereikbaar indien het bedekkende materiaal zonder beschadiging kan losgeschroefd of gedemonteerd worden. Een klassieke afwerking met gipsplaten kan niet zonder noemenswaardige beschadiging verwijderd worden, de achterliggende asbesthoudende onderdakplaten zijn dan niet eenvoudig bereikbaar.

Asbesthoudende materialen die als lijntrajecten zowel een deel onbedekt als een deel ingesloten voorkomen, zijn eenvoudig bereikbaar wat het onbedekte deel betreft. Courante voorbeelden hiervan zijn asbestcement leidingen en afvoerkanalen, het niet eenvoudig bereikbare deel bevindt zich typisch in een wand- of vloeropbouw. Eenvoudig bereikbare delen lopen bijvoorbeeld door de kelder. Typische voorbeelden van andere niet eenvoudig bereikbare materialen zijn ingesloten asbesthoudende materialen in meerledige wanden, vloeren of funderingen zoals lijmlagen, ondervloeren, afstandshouders, verloren bekisting, kabelisolatie, enz.

Aangezien er een asbestveilige toestand wordt beoogd, geldt als uitgangspunt dat eigenaars niet destructief moeten optreden als dit niet noodzakelijk is. Daarbij is het niet de bedoeling om een buitensporige impact te hebben op de operationaliteit van industriële installaties afwijkend ten opzichte van de normale beheers- en onderhoudscycli. Tot slot is het ook niet de bedoeling om de erfgoedwaarde van beschermd onroerend erfgoed aan te tasten.

De bouwkundige integriteit van een gebouw wordt geacht te zijn aangetast wanneer de verwijdering van het materiaal de stabiliteit van het gebouw in het gedrang brengt. Constructieve elementen die een dergelijke stabiliteitsfunctie hebben, zijn onder meer de draagbalken in het dakgebinte, plafondwelfsels, steunmuren, steunbalken of – palen, funderingsvloeren, e.d.

In specifieke gevallen kunnen asbesthoudende materialen een intrinsiek of bepalend onderdeel uitmaken van de erfgoedkenmerken van constructies die een beschermd

originele versie

onroerend erfgoed zijn. Indien het wegnemen van deze asbesthoudende materialen een negatieve impact betekent op de erfgoedkenmerken van de constructie zijn ze niet eenvoudig bereikbaar.

Industriële installaties zijn installaties bestemd voor energieproductie, -opslag en -distributie en de productie, de bewerking, de opslag of manipulatie van goederen. Voorbeelden hiervan zijn hoogspanningscabines, rolbruggen, ovens, branders, procesleidingen, enz. Indien het wegnemen van de asbesthoudende materialen een afwijkende impact heeft ten opzichte van wat inherent is aan - of vergelijkbaar met - de impact van normale beheers- en onderhoudscycli bij industriële installaties, worden deze asbesthoudende materialen als niet eenvoudig bereikbaar beschouwd. Vanuit de noodzaak tot onderhoud, herstellingen, vernieuwingen of veiligheidsprotocollen zijn ingrepen aan industriële installaties inherent aan de bedrijfsvoering. De operationaliteit kent dan een kleinere of grotere impact door een al dan niet gedeeltelijke stilstand of verminderde productie.

Dit decreet bepaalt voor publieke constructies uiterlijke mijlpalen waartegen asbesthoudende materialen moeten weggenomen worden. Indien in de periode tot deze mijlpalen er zich geen momenten voordoen om binnen voornoemde cycli bij industriële installaties de asbesthoudend materialen weg te nemen of het wegnemen ervan niet met een vergelijkbare impact kan gebeuren, dan zijn ze niet eenvoudig bereikbaar.

- Eigenaar: deze definitie behoeft geen toelichting.

- Hechtgebonden asbesthoudende materialen: deze definitie is deels overgenomen uit het besluit van de Vlaamse Regering van 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne en behoeft geen verdere uitleg.

- Niet-hechtgebonden asbesthoudende materialen: deze definitie is overgenomen uit het besluit van de Vlaamse Regering van 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne en behoeft geen verdere uitleg.

- Overdracht: elke vestiging of overdracht van een in deze definitie opgenomen zakelijk recht wordt als een overdracht gekwalificeerd. De overdracht van het eigendomsrecht moet in de meest ruime zin worden uitgelegd.

Zij omvat naast de verkoop, de schenking en de ruil onder meer de fusie, de splitsing of de met fusie of splitsing gelijkgestelde verrichtingen van een rechtspersoon, waarbij een eigendomsoverdracht of een overdracht van een opgenomen zakelijk recht van een constructie met risicobouwjaar plaatsvindt. Ook de inbreng of overdracht van een algemeenheid of een bedrijfstak worden door deze definitie gevat voor zover daartoe een recht behoort zoals opgenomen in de definitie.

Alleen het vestigen of het overdragen van de in de definitie genoemde zakelijke rechten, met uitsluiting van de beëindiging ervan, wordt gevat door deze definitie.

Het openvallen van een nalatenschap valt buiten deze definitie. Overdrachten van een constructie met risicobouwjaar met het oog op de vereffening van de nalatenschap, bv. akte van deling of verkoop, worden wel als een overdracht gekwalificeerd.

Onteigening wordt uitgesloten uit de definitie aangezien dit een gedwongen eigendomsoverdracht betreft. Het zou weinig billijk zijn om aan de onvrijwillige overdrager verplichtingen op te leggen in het kader van een overdracht die hij niet zelf heeft gewild.

- Constructie met risicobouwjaar: voor de definitie van constructie wordt in grote mate aangesloten bij artikel 4.1.1.3° van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening van 15 mei

originele versie

2009 met uitzondering van de uitsluiting van steenslag als verharding. De verruiming naar constructie met risicobouwjaar omvat de afbakening naar bouwjaar tot en met 2000 en de verruiming naar alles wat onroerend is door bestemming of incorporatie zoals machines en installaties. Gereedschap en rollend materieel, waaronder voertuigen, vallen niet onder deze definitie.

Het koninklijk besluit van 3 februari 1998 tot beperking van het op de markt brengen, de vervaardiging en het gebruik van bepaalde gevaarlijke stoffen en preparaten (asbest), heeft een verbod ingesteld op het gebruik van asbest in een zeer omvangrijk aantal toepassingen zoals asbestcement. Het finale verbod kwam er met het KB van 23 oktober 2001 tot beperking van het op de markt brengen en van het gebruik van bepaalde gevaarlijke stoffen en preparaten (asbest). Hoewel het productieverbod voor asbestcement toepassingen reeds op 1 oktober 1998 in werking is getreden, werd de reeds bestelde en aangekochte stock ook na 1 oktober 1998 nog in constructies verwerkt. Om deze reden wordt niet 1998 maar 2000 als kanteljaar gekozen aansluitend op het finale verbod van het KB van 23 oktober 2001 dat uiteindelijk pas finaal het volledig productieverbod op asbesthoudende toepassingen installeerde. Na 2000 kan redelijkerwijze worden aangenomen dat er geen asbesthoudende toepassingen meer in constructies werden verwerkt. De uitzonderingen met een recenter bouwjaar kunnen niet redelijk verantwoord gekwalificeerd worden als constructie met risicobouwjaar en worden verondersteld asbestvrij te zijn.

Voor constructies met risicobouwjaar waarvan het bouwjaar werd opgenomen in het kadaster geldt het jaar van opname in het kadaster als bouwjaar, behoudens bewijs van het tegendeel. De registratie in het kadaster moet immers in beginsel binnen de 30 dagen na het voltooien van de bouwwerken gebeuren. In functie van de opmaak van een inventaris bij overdracht wordt dit wel gekoppeld aan raadpleging van het vergunningenregister.

Het beheer van ondergrondse asbesthoudende nutsleidingen wordt reeds geregeld via artikel 5.3.8.1 van het VLAREMA. Door hun voorkomen en risicoprofiel is het niet redelijk verantwoord ze te kwalificeren als constructie met risicobouwjaar. De aanwezigheid van verlaten openbare asbesthoudende nutsleidingen na 2040 hypothekeert de doelstelling van een asbestveilig Vlaanderen niet. Daarom worden de nutsleidingen niet onder deze definitie gevat.

- Toegankelijke constructie met risicobouwjaar: de toegankelijkheid verwijst naar de fysieke mogelijkheid voor volwassen mensen om een constructie met risicobouwjaar binnen te betreden en er normaal in te kunnen staan of lopen. Het binnen betreden duidt op het besloten karakter van de constructie met risicobouwjaar, of een deel van de constructie met risicobouwjaar, met als minimale vereiste dat het uit een dak gedragen door constructie-elementen bestaat. Het binnen betreden betreft dan de ruimtelijke binnenprojectie van het dak en de constructie-elementen. Het binnen betreedbare gedeelte van de constructie of de gehele constructie hoeft dus niet wind- en waterdicht te zijn.

- Openbare, technische toegankelijke constructie met risicobouwjaar: deze definitie omvat een driedelige afbakening.

De eerste afbakening omvat de publiekrechtelijke afbakening naar constructies met risicobouwjaar van openbaar nut. Deze constructies met risicobouwjaar worden beheerd door publiekrechtelijke rechtspersonen. Dit zijn instellingen die, als zij niet de overheid zelf zijn, door de overheid in het leven werden geroepen, die voor het algemeen belang deelnemen aan het overheidsbeleid en daarom doorgaans met een gedeelte van het overheidsgezag zijn bekleed.

originele versie

De tweede afbakening omvat de civieltechnische afbakening naar enerzijds bouwtechnische kunstwerken en aanhorigheden zoals beschreven als de entiteit 'kunstwerken' opgenomen in het Grootschalig Referentiebestand (GRB) en anderzijds 'lijninfrastructuur' zoals gedefinieerd door de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening en inclusief bovengrondse openbare infrastructuur die bestemd is voor de transit, het transport, de transmissie of de distributie van vaste, vloeibare of gasvormige stoffen, energie of informatie. De aanhorigheden van kunstwerken en lijninfrastructuur omvatten alle constructies die functioneel, al dan niet fysiek, verbonden zijn aan het kunstwerk of de lijninfrastructuur.

De derde afbakening omvat de uitsluiting van de constructies met risicobouwjaar die in hoofdzaak een administratieve- en/of publieke, dienstverlenende functie hebben. Dit zijn onder meer de gebouwen met kantoor- of loketfunctie. Zij vallen onder de categorie publieke constructie met risicobouwjaar.

- Publieke constructie met risicobouwjaar: deze definitie is afgeleid van de definitie "publiek gebouw" zoals omschreven binnen "definities en richtlijnen vastgoed" van de Vlaamse overheid. Deze definitie vormde ook de basis voor de definitie "publiek gebouw" binnen de Vlaamse Energieprestatieregelgeving.

Artikel 4

Dit artikel beoogt dezelfde doelstelling als voorzien in artikel 12, §3, van het Materialendecreet maar regelt expliciet het beheer van asbesthoudende materialen en is dus ruimer dan het toepassingsgebied van afvalstoffen, zoals vermeld in paragraaf 3. Het gaat hier om een algemene verplichting waarbij het niet relevant is of de asbesthoudende materialen aanwezig zijn in een constructie met risicobouwjaar.

Omwille van locatiespecifieke omstandigheden, waarbij ook monstername niet direct mogelijk is, kan de visuele waarneming niet altijd de afwezigheid van asbest in een materiaal uitsluiten. Vanuit voorkennis kan materiaal in dergelijke gevallen op basis van een redelijk vermoeden als asbestverdacht aangeduid worden. Uit voorzorgsprincipe en om elk toekomstig blootstellingsrisico te vermijden, worden dergelijk asbestverdachte materialen als asbesthoudend beschouwd tot een geldige monstername en analyse het asbestvrije karakter aantoont.

Artikel 5

Deze bepaling breidt de mogelijkheid van de Vlaamse Regering uit om subsidies toe te kennen.

Artikel 6

Dit artikel behoeft geen verdere uitleg.

Artikel 7

Dit artikel behoeft geen verdere uitleg.

Artikel 8

Het plaatsen van constructies zoals zonnepanelen, overzetdaken en reclamepanelen vergt of veroorzaakt meestal een beschadiging van de onderliggende asbesthoudende dak- of gevelbekleding om een degelijke vasthechting te garanderen. Zelden kan het doornagelen, doorboren, doorslijpen of breken van de asbesthoudende dak- of gevelbekleding voor de vasthechting op de dak- of gevelstructuur worden vermeden. Dergelijke ingrepen veroorzaken de verspreiding van asbeststof en –deeltjes of een

originele versie

beschadiging van de asbesthoudende dak- of gevelbekleding met verspreidingsrisico's van asbestvezels in de toekomst. Zelfs indien er geen intentie tot dergelijke rechtstreekse beschadigingen bestaat, veroorzaakt de geringste manipulatie van de sterk verweerde asbestcement oppervlaktes door het belopen of bewerken een beschadiging of vrijstelling van asbestvezels naar zowel de plaatser als de binnen- en buitenomgeving. De Vlaamse overheid streeft naar een versnelde afbouw en geen instandhouding van risicovolle asbesthoudende materialen zoals dak- en gevelbekleding uit asbestcement. Het vasthechten van constructies op en over deze verweerde, risicovolle dak- en gevelbekleding is dan ook vanuit duurzaamheid en zorgvuldig gebouwenbeheer niet aangewezen.

Artikel 9

Het verspreiden van asbestvezels, het veroorzaken van emissie naar mens en milieu en het achterlaten van asbesthoudende afvalstoffen is reeds in algemene bepalingen binnen de milieuregelgeving verboden. Deze bepaling expliciteert de specifieke handelingen met asbestcement dak- en gevelbekleding die dergelijke emissie van asbestdeeltjes en asbestvezels en het achterblijven van asbesthoudend afval veroorzaken in de omgeving van het dak of de gevel. Deze specifieke handelingen om al dan niet een nieuwe coating aan te brengen, omvatten het afschuren, het afborstelen en het verwijderen van de toplaag en/of organische begroeiing van asbestcement dak- en gevelbekleding. Het bovenste deel van het asbestcementoppervlak wordt weggenomen of aangetast. Asbestdeeltjes en –vezels verspreiden zich hierdoor naar de omgeving, onder meer via de losgemaakte mosdeeltjes waarin zich vrije asbestvezels bevinden tussen de wortels. Een sterke organische aangroei is onder meer symptomatisch voor een vergaande verweringstoestand. Door verwering van de cementmatrix is het oppervlak beschadigd waardoor organische begroeiing zoals (korst)mossen zich kunnen vasthechten in de dak- of gevelbekleding.

Artikel 10

Afstromend hemelwater van verweerde asbestcement dak- en gevelbekleding bevat vrije asbestvezels die zich bij elke regenbui kunnen verspreiden naar de bodem, waterlopen of het rioleringsstelsel. Deze bepaling biedt de Vlaamse Regering de mogelijkheid beheersmaatregelen op te leggen voor dergelijk afstromend hemelwater om de impact op mens en milieu te minimaliseren.

Artikel 11

Dit artikel biedt de Vlaamse Regering de mogelijkheid om de tracering van asbesthoudend afval van huishoudelijke oorsprong via de diverse inzamelkanalen makkelijker te maken en te uniformiseren. Voor bedrijfsafvalstoffen bestaat reeds een afgiftebewijs. Een afgiftebewijs biedt de initiële houder van de asbesthoudende, huishoudelijke afvalstoffen een bewijsdocument van de rechtmatige afvoer en verwerking door een vergunde inrichting. Ook voor toekomstige asbestinventarisatie biedt de beschikbaarheid van een afgiftebewijs met informatie over de afgeleverde aard en hoeveelheid asbestafval een meerwaarde.

Artikel 12

Dit artikel behoeft geen verdere uitleg.

Artikel 13

Deze bepaling vestigt 2034 als een eerste tussentijdse mijlpaal waartegen een reeks specifieke asbesthoudende materialenmoeten worden verwijderd voor publieke constructies. Publieke constructies kennen een intrinsiek prioritair profiel door hun

originele versie

publiek toegankelijke karakter. Publieke organisaties zoals overheden vervullen bovendien een voorbeeldfunctie en een voortrekkersrol om versneld hun constructies asbestveilig te maken.
De verwijderingsplicht vat potentieel per locatie alle constructies opgenomen in het inspectiegebied van een asbestinventarisattest vanuit een functionele verbondenheid, ongeacht een al dan niet fysieke verbondenheid. De functionele verbondenheid betekent de verbondenheid vanuit het publieke gebruik.

In deze afdeling betekent de verwijdering van asbesthoudende materialen het wegnemen of er zich van ontdoen. Het heeft niet de betekenis zoals beschreven in artikel 3, 26°, van het Materialendecreet waarin verwijdering iedere handeling die geen nuttige toepassing is, betekent.

Uit studies blijkt dat de verwering van asbestcement dak- en gevelbekleding reeds kan optreden na 20 jaar levensduur. De verwering betekent een voortschrijdende degradatie en afname van het bindmiddel cement waardoor asbestvezels vrijkomen en blootstellingsrisico's en verontreiniging van het leefmilieu veroorzaken. De verwering aan de buitenzijde wordt voornamelijk veroorzaakt door weersinvloeden, in het bijzonder door het licht zure karakter van hemelwater. De verwering van vooral asbestcement golfplaten vindt ook aan de onderzijde plaats en wordt verstrekt door sterke luchtconvecties, dierlijke gassen, trillingen en bewegingen van het dakgebinte. Hierdoor vindt ook emissie van vrije asbestvezels plaats aan de binnenzijde van dakconstructies naar de onderliggende infrastructuur, vloer of het onderliggende materieel. Rookgaskanalen verweren ook van binnen door de corrosie van rookgassen en periodieke reiniging. Dergelijk schouwreinigingen veroorzaken bovendien een bijkomend blootstellingsrisico bij de uitvoering ervan door beschadiging van de cementmatrix. Bij ingang van de mijlpaal 2034 zullen de meeste asbestcement daken en gevels, dakgoten, rookgaskanalen en hemelwaterafvoerkanalen in Vlaanderen ruim 50 jaar of ouder zijn gelet op de piekproductie en -plaatsing eind jaren zeventig. Het voorkomen van asbestcement dakgoten, rookgaskanalen en hemelwaterafvoerkanalen aan de buitenzijde wordt door dezelfde problematiek gekenmerkt.

Voor al deze limitatief opgesomde asbesthoudende materialen bestaan er geen mogelijkheden tot onderhoud of levensduurverlenging. De handelingen zoals het ontmossen en afschuren van de toplaag van asbesthoudende dak- of gevelbekleding voorafgaand aan het aanbrengen van een nieuwe coating, waren reeds in algemene bepalingen bij wet verboden door de Vlaamse milieuregelgeving en de Federale arbeidswetgeving en worden nu in artikel 9 geëxpliciteerd. Deze risicovolle handelingen veroorzaken immers piekemissies van asbestvezels naar mens en omgeving en verhinderen geen emissies aan de onderzijde naar binnenruimtes.

Niet-hechtgebonden asbesthoudende materialen bevinden zich meestal binnenin gebouwen en infrastructuur en vormen door hun aard, voorkomen en huidige staat de facto een verhoogd risico voor de bewoners en gebruikers. Deze niet-hechtgebonden asbesthoudende materialen, vaak ook losgebonden asbesthoudende materialen genoemd, bevatten meestal hoge concentraties aan asbestvezels en zijn initieel reeds zeer zwak gebonden. Door verwering en veroudering stellen ze asbestvezels vrij die door trillingen, luchtcirculatie of verplaatsing via kledij, schoeisel of materieel gehele gebouwdelen kunnen contamineren. De verwijderingsplicht voor publieke constructies viseert alleen de niet-hechtgebonden asbesthoudende materialen die eenvoudig bereikbaar zijn.

Wandpleisterwerk met laag risico vormt een uitzondering binnen de groep van niet-hechtgebonden asbesttoepassingen; het bevat in regel veel lagere concentraties aan asbestvezels, in de grootteorde van hechtgebonden asbesthoudende materialen. Meestal is het bovendien bedekt door een verf- of behanglaag waardoor het risico op het vrijkomen van asbestvezels beperkt is. Het voorkomen is bovendien vaak zeer

originele versie

fragmentarisch of heterogeen wat een kosten-baten identificatie binnen een niet-destructieve asbestinventarisatie moeilijk maakt. Zo kan bijvoorbeeld alleen een asbesthoudende zone aanwezig zijn daar waar naar aanleiding van het plaatsen van nieuwe ramen of deuren het pleisterwerk moest hersteld worden. De aanwezigheid van eenvoudig bereikbaar asbesthoudend wandpleisterwerk in goede staat, veroorzaakt geen verhoogd risico. Omvangrijke stofontwikkeling bij de verwijdering of beschadiging van asbesthoudend pleisterwerk vergt wel specifieke, veiligheidsmaatregelen door het beperkt bindende karakter van het gipspleister.

Met het oog op een eenduidige en efficiënte handhaving, wordt gekozen voor een uniek aanspreekpunt van de decretale verplichting. De plicht wordt gelegd bij de eigenaar, die het meest verregaande beschikkingsrecht heeft. Na een asbestverwijdering in het kader van een renovatie is het ook de eigenaar die geniet van de gerealiseerde meerwaarde van de constructie door de nieuwe vervangingsmaterialen

De keuze voor de eigenaar past binnen de reeds bestaande tendens tot responsabilisering van de eigenaar van onroerende goederen en sluit aan bij de vaststelling dat de bouwmeerwaarde die door de asbestveilige toestand wordt gecreëerd in beginsel steeds aan de eigenaar ten goede komt.

De verwijderingsplicht kan zowel betrekking hebben op structurele elementen, als op kleinere ingrepen die tot het normaal onderhoud of beheer van de constructie met risicobouwjaar behoren. De keuze voor de eigenaar als aanspreekpunt neemt niet weg dat de modaliteiten en financiering van de uitvoering van de decretale verplichting in de praktijk contractueel worden geregeld, rekening houdende met de aan een derden toegekende beheers- en genotsrechten op het goed.
Indien er meer dan één eigenaar is, zoals bijvoorbeeld in het geval van mede-eigendom, dan zijn alle eigenaars hoofdelijk gehouden tot uitvoering van de verplichting tot verwijdering.

De inhoud van het beschikbare, geldige asbestinventarisattest toont of de constructie met risicobouwjaar al dan niet nog asbesthoudende materialen bevat waarvan de publieke eigenaar zich tegen 1 januari 2034 moet ontdoen. De eigenaar moet er dus op toezien dat het asbestinventarisattest de meest actuele toestand van de constructie met risicobouwjaar weergeeft. De inventarisatieplicht is beperkt tot de toegankelijke constructies met risicobouwjaar. Aangezien voor de overige publieke constructies met risicobouwjaar in beginsel geen inventarisatieplicht geldt, wordt de Vlaamse Regering gemachtigd om vast te stellen hoe de eigenaars van de niet toegankelijke publieke constructies met risicobouwjaar in voorkomend geval moeten kunnen aantonen dat zij aan de verwijderingsplicht hebben voldaan.

De Vlaamse Regering wordt gemachtigd om afwijkingen van de verplichting vervat in dit artikel te voorzien, in de vorm van enerzijds een beperkt uitstel tot maximaal 1 januari 2036 en anderzijds een uitstel tot 1 januari 2040. De afwijking met beperkt uitstel tot 2036 kan zowel betrekking hebben op bepaalde doelgroepen als op categorieën van constructies met risicobouwjaar die aan de verplichting onderworpen zijn. De afwijkingsmogelijkheid bedraagt maximaal twee jaar: tegen 1 januari 2036 moet in beginsel elke eigenaar van een publieke constructie met risicobouwjaar voldaan hebben aan deze verplichting, ongeacht de eventueel toegestane afwijking. De afwijkingsmogelijkheid kan ingegeven worden vanuit het doel om de beschikbaarheid binnen de marktwerking van asbestinventarisatie en asbestverwijdering meer te spreiden. Een mogelijke afwijking kan bijvoorbeeld gegeven worden aan publieke constructies met risicobouwjaar die een recenter bouwjaar hebben. Bij recentere bouwjaren daalt de kans op de aanwezigheid van risicovolle asbesthoudende materialen en vergroot de kans op een minder slechte staat van de nog aanwezige asbesthoudende materialen zodat een uitstel van vier jaar billijk is.

originele versie

In zeer uitzonderlijke omstandigheden is het denkbaar dat de verwijderingsplicht tegen 2034 of zelfs 2036 niet volledig ingepland of gerealiseerd kan worden zonder de openbare gezondheid en veiligheid in het gedrang te brengen of zonder onredelijke financiële of technische impact op volcontinue productieprocessen. In die gevallen kan een uitstel onder voorwaarden tot 2040 bekomen worden.

De afwijkingsmogelijkheid heeft betrekking op situaties waarbij een deel van de gevatte asbesthoudende materialen niet sneller verwijderd kunnen worden omdat hierdoor enerzijds directe veiligheids- of gezondheidsrisico's naar de omgeving ontstaan of anderzijds een bredere maatschappelijke impact op de veiligheid of gezondheid ontstaat. In het eerste geval gaat het om de risico's uitgaande van mogelijke impact van emissies van gevaarlijke stoffen naar de omgeving, bijvoorbeeld bij de verwijdering van een asbesthoudend dak bij industriële bedrijven. In het tweede geval gaat het over het in gedrang brengen van cruciale voorzieningen of leveringen van goederen die de openbare gezondheid of veiligheid in gevaar kunnen brengen; bijvoorbeeld de levering van cruciale medische goederen of elektriciteitsvoorziening aan medische instellingen. Deze afwijkingsmogelijkheid vindt geen grondslag in de financiële draagkracht van de eigenaar.

De Vlaamse Regering wordt gemachtigd om voor deze zeer specifieke omstandigheden in een vrijstellingsmogelijkheid onder voorwaarden te voorzien.

Artikel 14

Het nieuwe artikel 33/6 stelt 2040 voorop als absolute mijlpaal waartegen alle publieke constructies met risicobouwjaar asbestveilig moeten zijn en blijven. Asbestveilig betekent niet hetzelfde als asbestvrij. Er wordt niet vereist dat tegen 2040 alle asbesthoudende materialen zijn verwijderd. De resterende asbesthoudende materialen mogen door hun aanwezigheid echter geen schadelijke invloed hebben op de gezondheid van de bewoner of gebruiker en geen milieuverontreiniging veroorzaken.

De asbestveilige toestand wordt gerealiseerd door een tweevoudige verplichting. Vooreerst moeten alle asbesthoudende materialen met niet-laag risico verwijderd worden indien ze eenvoudig bereikbaar zijn. Daarnaast moeten alle andere asbesthoudende materialen die niet eenvoudig bereikbaar zijn of niet limitatief gevat worden door een verwijderingsplicht, veilig worden beheerd. Dit betekent een instandhouding van de toestand "laag risico" of het nemen van maatregelen om het risico op het vrijkomen van asbestvezels te vermijden. Spuitasbest in leidingkokers, onder valse plafonds of technische schachten is meestal niet eenvoudig bereikbaar maar kan wel een verhoogd risico inhouden doordat loskomende vrije asbestvezels via luchtcirculatie doorheen spleten en kieren gebouwdelen en ruimtes contamineren. In dat geval vereist het veilig beheer dat de emissie door luchtcirculatie naar de binnenruimtes toe wordt stopgezet of vermeden, bijvoorbeeld door het afsluiten van bestaande kieren en openingen of het voorzien van een gestuurde luchtcirculatie met afzuiging. Indien dergelijk technische ingrepen niet mogelijk zijn, kan een veilig beheer er in bestaan de toegang en het gebruik van een deel of de gehele constructie met risicobouwjaar te beperken of vooralsnog de verwijdering van het asbesthoudende materiaal te voorzien.

De asbestveilige toestand wordt beoordeeld op grond van het normaal gebruik van de constructies met risicobouwjaar. 'Normaal gebruik' moet worden begrepen als de niet-destructieve omgang met constructies en constructie-elementen. Zij omvat alle handelingen inherent aan het gebruik van een gebouw of infrastructuur, andere dan gehele of gedeeltelijke sloop- of verbouwingswerken. Normale onderhouds- of herstellingswerken evenals het boren of nagelen in constructiewanden of –vloeren voor bijvoorbeeld de bevestiging van bepaalde voorwerpen behoren tot een normaal gebruik.

originele versie

Asbesthoudende materialen kunnen op basis van hun aard (type bindmiddel), hun staat (toestand van het bindmiddel) en hun voorkomen (contactrisico) beoordeeld worden in een risico-evaluatie. Hierbij wordt uitgegaan van het intrinsieke actuele of potentiële risico dat uitgaat van het asbesthoudende materiaal ongeacht de gebruiksfrequentie van de ruimte waarin het zich bevindt. De 'aard' slaat op de initiële, intrinsieke gebondenheid van het asbesthoudende materiaal, de 'staat' omschrijft de huidige of potentieel toekomstige toestand en het 'voorkomen' beschrijft het al dan niet ingesloten karakter. Alle niet-hechtgebonden asbesthoudende materialen zijn vanuit hun aard risicovol. Ze bevatten in regel hoge concentraties aan asbestvezels en zijn nauwelijks gebonden, wat resulteert in een zeer hoog blootstellingsrisico. Door verwering en veroudering verslechtert bovendien hun staat wat het blootstellingsrisico nog verhoogt. Indien de toepassingen tot slot bloot liggen aan luchtstromingen kunnen de asbestvezels zich binnen een gebouw verder verspreiden en door mensen ingeademd worden. Hechtgebonden asbesthoudende materialen bevatten lagere concentraties aan asbestvezels en zijn initieel bij productie goed gebonden door een bindmiddel: cement, bitumen, kunststof of lijm. Veroudering of verwering tast echter het bindmiddel aan waardoor de bindingscapaciteit afneemt en de asbestvezels zwakker gebonden worden en kunnen vrijkomen door trillingen, luchtstromingen of fysiek contact. Deze processen treden slechts minimaal op wanneer de asbesthoudende materialen bedekt en ingesloten zijn in bijvoorbeeld wanden of vloeren. Doordat ze niet bloot liggen kunnen dan geen asbestvezels vrijkomen en ontstaan er dus geen blootstellingsrisico's door hun voorkomen.

De regels rond risico-evaluatie en veilig beheer worden opgenomen in het inspectieprotocol.

Artikel 15

Om een versnelde asbestafbouw te bewerkstelligen, voert deze bepaling de verplichting in om bij het uitvoeren van werken alle asbesthoudende materialen die door deze werken eenvoudig bereikbaar worden, weg te nemen, en dit ongeacht de risicobeoordeling. Het begrip "werken" wordt zeer ruim opgevat en omvat alle onderhouds-, herstellings- of ontmantelingswerken aan constructies. Het uitgangspunt hierbij is dat deze werken een natuurlijk momentum vormen om zonder onredelijk hoge kosten de op dat ogenblik eenvoudig bereikbaar geworden asbesthoudende materialen ook effectief weg te nemen. Dit vermijdt het in stand houden van de aanwezigheid van asbesthoudende materialen en de potentiële toekomstige hinder of beperkingen die het voor toekomstige eigenaars en generaties kan betekenen. Het sluit aan bij de doelstellingen van een afbouwbeleid.

Typische voorbeelden zijn:
- het wegnemen van een vloerbedekking waarbij een onderliggende asbesthoudende lijmlaag eenvoudig bereikbaar wordt;
- het wegnemen van een dakbedekking inclusief de tengel- of panlatten waardoor de onderliggende asbesthoudende onderdakplaten eenvoudig bereikbaar worden;
- het openmaken van een installatie voor onderhoud of herstelling waardoor asbesthoudende onderdelen die eenvoudig bereikbaar worden, kunnen vervangen worden door asbestvrije toepassingen.

Artikel 16

Dit artikel biedt de OVAM de mogelijkheid om vrijwillig en niet als toezichthouder binnen een bestuurlijk handhavingstraject in te staan voor de ontmanteling, inzameling, het transport of de verwerking van asbesthoudende materialen. De OVAM neemt hierbij een faciliterende rol op waarbij ze (pre)financierend, stimulerend of ontzorgend kan optreden ter ondersteuning van eigenaars.

Artikel 17

originele versie

Dit artikel behoeft geen verdere uitleg.

Artikel 18

De eigenaar van een toegankelijke constructie met risicobouwjaar moet uiterlijk tegen 1 januari 2032 over een geldig asbestinventarisattest beschikken. Een asbestinventarisattest is niet geldig indien de geldigheidsduur is overschreden. De inhoud van het beschikbare, geldige asbestinventarisattest toont aan of de publieke constructie met risicobouwjaar al dan niet nog asbesthoudende materialen bevat, waarvan de eigenaar zich tegen 1 januari 2034 of 1 januari 2040 moet ontdoen.

De inventarisatieplicht in het decreet voorziet enerzijds in een transactiegebonden inventarisatieplicht beschreven in artikel 33/14 en anderzijds in de generieke verplichting voor eigenaars beschreven in dit artikel om uiterlijk tegen 2032 over een asbestinventarisattest te beschikken. Elke asbestinventaris wordt ingegeven in de centrale databank asbestinventarisatie. Het beheer in de centrale databank is cruciaal om de werkelijke omvang van het asbestpassief te kunnen inschatten en de voortgang van het asbestafbouwbeleid te kunnen opvolgen en rapporteren. De databank asbestinventarisatie laat toe om gericht knelpunten te detecteren bij bepaalde categorieën van asbesthoudende materialen, gebouwen of doelgroepen om gericht en efficiënt middelen, instrumenten, ondersteuning en maatregelen bij te sturen richting de doelstellingen 2034 en 2040. De databank asbestinventarisatie bevat per unieke locatie de asbestinventarisgegevens en biedt ook ontsluitingsmogelijkheden naar onder meer toezichthouders, inspectiediensten, en hulpdiensten.

Binnen de groep van constructies met risicobouwjaar vormen alleen de toegankelijke constructies met risicobouwjaar aanleiding tot de verplichting om over een asbestinventarisattest te beschikken. Op een locatie kunnen ook niet voor mensen toegankelijke constructies met risicobouwjaar aanwezig zijn; deze vormen dan op zichzelf geen aanleiding tot de initiërende inventarisatieplicht maar kunnen wel binnen het inspectiegebied vallen van de verplicht mee te inventariseren constructies met risicobouwjaar. De aanwezigheid van asbesthoudende materialen in een constructie met risicobouwjaar die door mensen binnen betreden kan worden, heeft logischerwijs een intrinsiek hoger risicoprofiel dan constructies met risicobouwjaar waar geen blootstellingsrisico's voor mensen in binnenruimtes bestaan.

Indien een deel van de toegankelijke constructie met risicobouwjaar onder het stelsel van gedwongen mede-eigendom valt, moet voor het gemeenschappelijke deel een afzonderlijk asbestinventarisattest beschikbaar zijn.

De Vlaamse Regering wordt gemachtigd om voor bepaalde categorieën van toegankelijke constructies afwijkingen van de verplichting vervat in dit artikel te voorzien voor toegankelijke constructies met risicobouwjaar in de vorm van enerzijds een uitsluiting en anderzijds een beperkt uitstel tegen maximaal 31 januari 2035.

De uitsluitingsbepaling kan gelden voor bepaalde toegankelijke constructies met risicobouwjaar waarvoor het naar aanleiding van hun bouwtechnische karakteristieken onredelijk is om hen te laten vallen onder de verplichting vermeld in het eerste lid van dit artikel. Voorbeelden van bouwtechnische karakteristieken zijn niet-limitatief: afmetingen, toegankelijkheid of een kenmerkende aard van de constructie-elementen.

De uitstelbepaling voor toegankelijke constructies met risicobouwjaar na 1980 vindt zijn basis in het feit dat het jaar 1980 een scharnierjaar vormt waarna de kans op het voorkomen van bepaalde asbesttoepassingen sterk afneemt of uitdoofde. Bovendien zal de graad van verwering en veroudering van de asbesttoepassingen in deze relatief

originele versie

recenter opgetrokken toegankelijke constructies in regel minder zijn, zodat een beperkt uitstel vanuit urgentie-oogpunt gerechtvaardigd is.

De uitstelmogelijkheid bedraagt maximaal vier jaar: tegen 31 januari 2035 moet in beginsel elke eigenaar van een constructie met risicobouwjaar voldaan hebben aan deze verplichting, ongeacht de eventueel toegestane afwijking.

Indien de eigenaar van een toegankelijke constructie met risicobouwjaar deze eigendom verhuurt, heeft hij een informatieplicht naar de huurder. Het is de huurder die als feitelijke bewoner van het goed, op de hoogte moet zijn van de aanwezigheid van asbesthoudende materialen en hun toestand om zich te beschermen tegen potentiële blootstellingsrisico's. Daarom moet de verhuurder indien hij over een geldig asbestinventarisattest beschikt, een kopie bezorgen aan de huurder bij het aangaan van de huur of bij een lopende huur uiterlijk 1 maand na de datum vermeld op het afgeleverde asbestinventarisattest.

Artikel 19

Paragraaf 1 en 2 van dit artikel regelen de minimale inhoud van een asbestinventaris. De asbestinventaris identificeert minstens de toegankelijke constructie met risicobouwjaar die aanleiding gaf tot de asbestinventarisatieplicht. Daarnaast bevat het logischerwijze de tijdens het plaatsbezoek geïdentificeerde, asbesthoudende of asbestverdachte materialen met aanduiding welke gevat worden door een verwijderingsplicht in het geval van een publieke constructie op basis van de uitgevoerde risico-evaluatie. In sommige gevallen kan de asbestdeskundige inventarisatie tijdens het plaatsbezoek zeer urgente blootstellingsrisico's vaststellen die uitgaan van een aangetroffen asbesthoudend materiaal. Naast aanduiding van de verwijderingsplicht conform de geldende mijlpaal kunnen in die gevallen versneld korte termijn maatregelen voor veilig beheer noodzakelijk zijn voorafgaand aan de eigenlijke verwijdering. Deze korte termijn maatregelen worden vanuit de deskundigheid geformuleerd als advies en omvatten technische ingrepen, gebruiksbeperkingen van een deel of de gehele constructie met risicobouwjaar of vooralsnog een versnelde verwijdering van het asbesthoudende materiaal.

Paragraaf 3 bepaalt dat de asbestinventaris alleen kan opgemaakt worden via een inspectie ter plaatse in en rondom de voor mensen toegankelijke constructie met risicobouwjaar door een asbestdeskundige inventarisatie die hiervoor gecertificeerd is zoals beschreven in artikel 33/16. Een inspectieprotocol asbestinventarisatie zal als verplichte standaardprocedure minimaal de kwaliteitsvolle, uniforme en reproduceerbare opmaak van asbestinventarissen bewaken en het inspectiegebied per locatie in en rondom de voor mensen toegankelijke constructie met risicobouwjaar afbakenen. Het zal de inspanningsverplichtingen voor een rechtsgeldige inspectie vastleggen naast een uniform risicobeoordelingskader. De Vlaamse Regering bepaalt hoe het inspectieprotocol asbestinventarisatie wordt vastgesteld.

Vanuit de bestaande federale wettelijke verplichtingen voor werkgevers om over een asbestinventaris te beschikken voor al de locaties waar zij hun werknemers te werkstellen, heeft de interne preventieadviseur reeds een adviserende rol. Ook de interne milieucoördinator vervult reeds een rol inzake asbestinventarisatie vanuit de intrinsieke bevoegdheden en taken rond milieubeheer, veiligheid en preventie. De Vlaamse Regering wordt om deze reden gemachtigd om te bepalen onder welke voorwaarden een interne preventieadviseur of interne milieucoördinator ter vervanging mag instaan voor de taken van een extern asbestdeskundige inventarisatie. De interne preventieadviseur of interne milieucoördinator zal hiervoor expertise inzake het herkennen, beoordelen en wegnemen van asbesthoudende materialen moeten kunnen aantonen. De bevoegdheid van de preventie-adviseur of interne milieucoördinator met betrekking tot de in dit decreet opgenomen verplichtingen, is in elk geval beperkt tot de

originele versie

constructies met risicobouwjaar van de eigen entiteit of waarvoor hij of zij intern als werknemer werd aangesteld door de werkgever.

Paragraaf 4 beschrijft de gegevens en categorieën van persoonsgegevens die de asbestdeskundige inventarisatie ingeeft in de databank asbestinventarisatie. De asbestinventaris is het vormelijk verslag van de veldgegevens van het uitgevoerde plaatsbezoek. De asbestdeskundige inventarisatie zal elke asbestinventaris moeten ingeven in een daartoe ontwikkelde centrale databank van de OVAM om tot een uniforme rapportage te komen onder de vorm van een asbestinventarisattest. Alleen bij een correcte en volledige ingave conform het inspectieprotocol zal een asbestinventarisattest als validatie digitaal afgeleverd worden zoals beschreven in artikel 33/11. De asbestdeskundige inventarisatie bewaart deze persoonsgegevens maximaal tot de validatie. Het certificatiesysteem voor asbestdeskundigen inventarisatie garandeert de kwaliteit van de opmaak. De registratie per unieke locatie in de databank met koppeling aan de eigenaarsgegevens moet een centraal gegevensbeheer door de mogelijk maken.

De OVAM geldt als verwerkingsverantwoordelijke van de persoonsgegevens in functie van de toepassing, het toezicht en de handhaving op deze onderafdeling en artikel 12. De persoonsgegevens worden in de databank bewaard tot bij overdracht overeenkomstig artikel 33/14, §3, de instrumenterende ambtenaar de nieuwe eigenaar registreert in de databank.

De Vlaamse Regering bepaalt welke persoonsgegevens van de bedoelde categorieën worden opgenomen in de databank en bepaalt de actoren die toegang krijgen tot de databank alsook de omvang en de modaliteiten van hun toegangsrechten, bijvoorbeeld inzake lees- en schrijfrechten, het beheer van persoonsgegevens en de uitwisseling van de databankgegevens.

De Vlaamse Regering wordt gemachtigd om de nadere regels vast te leggen omtrent de inhoud van het asbestinventarisattest, de aflevering en de geldigheidsduur ervan. Zij kan eveneens nadere regels vastleggen omtrent het beheer en de verwerking van de gegevens en de persoonsgegevens die in de databank worden opgenomen.

De centrale registratie en het beheer van de asbesthoudende materialen per locatie moeten enerzijds de monitoring en voortgang van het asbestafbouwbeleid en anderzijds de handhaving mogelijk maken.

Artikel 20

Zodra de asbestinventaris correct en volledig wordt ingegeven in de daartoe door de OVAM ontwikkelde databank, wordt er een uniek asbestinventarisattest als uniform asbestinventarisrapport gegenereerd door deze toepassing. Dit attest bevat minimaal de in artikel 33/10 opgenomen elementen van de asbestinventaris.

De risicobeoordeling bij de opmaak van een asbestinventaris is een momentaan gegeven. Door wijzigingen in de constructie met risicobouwjaar, beschadiging en veroudering kan de staat en het voorkomen van asbesthoudende materialen in de loop der tijd wijzigen waardoor de initieel gerapporteerde risicobeoordeling mogelijks niet meer beantwoordt aan de actuele toestand inzake asbestveiligheid. De risicobeoordeling “laag risico” is per definitie een tijdelijk gegeven aangezien asbesthoudende materialen na verloop van tijd alsnog een blootstellingsrisico kunnen inhouden door verwering, veroudering of beschadiging. Het asbestinventarisattest krijgt om deze reden slechts een beperkte geldigheidsduur. Er kan een standaard geldigheidsduur gehanteerd worden maar in voorkomend geval ook een kortere geldigheidsduur indien daartoe aanleiding is op basis van de vaststellingen door de asbestdeskundige inventarisatie bij de opmaak van de asbestinventaris. De Vlaamse Regering wordt gemachtigd om de geldigheidsduur van dit attest vast te stellen.

originele versie

Artikel 21

De OVAM heeft de mogelijkheid om zelfs bij het ontbreken van enige plicht op grond van dit decreet of haar uitvoeringsbesluiten over te gaan tot het uitvoeren van een inventarisatie van asbesthoudende materialen en het vrijwillig uitvoeren van de ontmanteling, inzameling en verwerking van asbesthoudende materialen. Voor deze vrijwillige inventarisatie kan de Vlaamse Regering een regeling treffen of een overeenkomst sluiten voor de integrale (pre)financiering.

Artikel 22

Deze bepaling sluit de openbare, technische toegankelijke constructies met risicobouwjaar uit van de verplichting vermeld in artikel 33/9. Dit artikel moet samen met de bepaling van het laatste lid van artikel 33/6 gelezen worden. Dit machtigt de Vlaamse Regering om ook voor publiekrechtelijke eigenaars van de andere constructies met risicobouwjaar te bepalen hoe zij kunnen aantonen te voldoen aan de verplichtingen van artikel 33/6.

De toegankelijke, openbare constructies met risicobouwjaar die hier onder vallen, zijn gekenmerkt door een technisch karakter en zijn meestal gelokaliseerd op openbaar domein zonder uniek adres met een repetitief, regionale of zelfs gewestelijke gespreid voorkomen. Dit wijkt af van de intrinsieke registratie- en beheersmodaliteiten van de centrale databank voor asbestinventarissen. Om die redenen wordt een alternatieve gegevensuitwisseling logischer, beheersbaarder en efficiënter geacht. De publiekrechtelijke eigenaar wordt hierbij evenzeer geresponsabiliseerd om aan te tonen dat voldaan is aan de verplichtingen van artikel 33/6 maar de vorm wijkt af van het asbestinventarisattest.

Artikel 23

Dit artikel behoeft geen verdere uitleg.

Artikel 24

De eigenaar heeft bij overdracht van een voor mensen toegankelijke constructie met risicobouwjaar een informatieverplichting naar de kandidaat-verwerver. De informatieplicht wordt gereguleerd door de inhoud van een geldig asbestinventarisattest mee te delen voor het sluiten van de onderhandse akte of overeenkomst. Deze transactiegebonden informatieplicht vult een groot hiaat binnen de huidige vastgoedmarkt met betrekking tot rechtszekerheid, vastgoedwaarde en plichten van betrokken partijen.

Deze informatieverplichting kent een gelijkaardige grondslag als vergelijkbare, bestaande informatieplichten bij transacties voor eigenaars zoals bijvoorbeeld voor energieprestatie, bodemkwaliteit en elektrische installaties. De kandidaat-verwerver wordt in kennis gesteld van de aanwezige asbesthoudende materialen en de mogelijke verwijderingsplichten in het geval het gaat om een publieke constructie die er op rusten conform de mijlpalen. De verwerver wordt hierdoor duidelijk geïnformeerd en beschermd tegen onvrijwillige blootstellingsrisico’s bij in gebruik name van de constructie met risicobouwjaar, in het bijzonder bij renovatiewerken na verwerving.

In voorkomend geval van mede-eigendom omvat de informatieplicht bij de overdracht steeds ook de inhoud van het asbestinventarisattest van het gemeenschappelijke deel. In een appartementsgebouw omvat dit bijvoorbeeld de inkom, traphal, gangen, de volledige buitenschil van het gebouw en de eventuele gemeenschappelijke parking of fietsenstalling. Het asbestinventarisattest van het gemeenschappelijk deel kan, eens

originele versie

beschikbaar, bij elke transactie van een private deel bijgevoegd worden vanuit de informatieplicht en dit zolang de geldigheidsduur of inhoud niet gewijzigd is.

De onderhandse akte of overeenkomst vermeldt of de inhoud van de/het betrokken asbestinventarisattest(en) voorafgaandelijk aan de verwerver werden meegedeeld en vermeldt tevens de datum, de samenvattende conclusie en unieke code van het attest.

De instrumenterende ambtenaar vermeldt in de authentieke akte of het geldige asbestinventarisattest effectief werd overhandigd aan de verwerver en neemt ook de datum en unieke code op.

De regulerende overheid moet steeds beschikken over de meest actuele gegevens van de eigenaar van een constructie met risicobouwjaar om hem of haar te kunnen wijzen op verplichtingen inzake inventarisatie, urgente maatregelen of verwijderings- en beheersplichten. Daarom wordt voorzien in een verplichte registratie van de nieuwe eigenaar door de notaris in de databank asbestinventarisatie.

Alleen de toegankelijke constructies met risicobouwjaar die voorwerp zijn van de overdracht kunnen aanleiding geven tot de inventarisatieplicht en de noodzakelijke beschikbaarheid van een geldig asbestinventarisattest.

De Vlaamse Regering wordt gemachtigd om de verdere regels van voormelde verplichtingen te bepalen alsook de afwijkmogelijkheden voor bepaalde constructies met risicobouwjaar in functie van een goede marktwerking. Bij het inwerking treden van de bepalingen van dit artikel kan het in het bijzonder voor delen van mede-eigendom noodzakelijk zijn om naar tijdstip van beschikbaarheid van het asbestinventarisattest af te kunnen wijken om de eerste volgende transacties niet onredelijk te hinderen.

De verwerver heeft de mogelijkheid de nietigheid te vorderen indien aan de verplichtingen van artikel 33/14 niet werd voldaan en hij dus niet op de hoogte was van de inhoud van een asbestinventarisatieattest voor of bij het sluiten van de onderhandse akte, overeenkomst of authentieke akte. De nietigheidssanctie opgenomen in deze paragraaf betreft een relatieve nietigheid. Zij heeft tot doel de overnemer te beschermen tegen een gebrekkige informatie omtrent de verplichtingen die op grond van dit ontwerp van decreet voortvloeien uit deze overdracht. Alleen de verwerver kan de nietigheid van de overeenkomst inroepen. De nietigheid wordt gedekt wanneer de verwerver aan de mogelijkheid om de nietigheid in te roepen heeft verzaakt en hij in het bezit werd gesteld van een geldig asbestinventarisattest. Op dat ogenblik is de verwerver immers op de hoogte van de inhoud van het asbestinventarisattest en moet hij niet meer beschermd worden tegen gebrekkige informatie.

Artikel 25

Dit artikel voorziet in een afwijking met dezelfde motivering als bij art. 33/13 voor de openbare, technische toegankelijke constructies met risicobouwjaar op de bepalingen van artikel 33/14.

Artikel 26

Dit artikel behoeft geen verdere uitleg.

Artikel 27

Om de kwaliteit van asbestdeskundigen inventarisatie te bewaken en de deskundigheid te controleren wordt een certificatieplicht voorzien door een erkende certificatie-instelling. Een asbestdeskundige inventarisatie in spe zal om de certificatie te bekomen een noodzakelijk instapniveau aan expertise in het herkennen en beoordelen van

originele versie

asbesthoudende materialen moeten kunnen aantonen of dit voorafgaand aan de certificatie behalen.

De Vlaamse Regering wordt gemachtigd de voorwaarden te bepalen van de certificering, de regels rond de kwaliteitsborging, het gebruik van de certificatie en de procedure tot schorsing en opheffing van het certificaat.

De Vlaamse Regering voorziet een erkenningsregeling voor de certificatie-instellingen en bepaalt de voorwaarden en procedures voor erkenning, het gebruik ervan of de schorsing en opheffing. De Vlaamse Regering kan ook een instantie aanduiden om de controle op de erkenning uit te voeren.

De OVAM is van rechtswege gecertificeerd als asbestdeskundige inventarisatie.

De ontworpen regeling in dit artikel werd getoetst aan de Richtlijn 2006/123/EG van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 betreffende diensten op de interne markt (dienstenrichtlijn). De regeling is niet-discriminatoir, gerechtvaardigd om dwingende redenen van algemeen belang en proportioneel.

Artikel 28

Dit artikel voorziet in de mogelijkheid aan de Vlaamse Regering om te bepalen dat de aflevering van een asbestinventarisattest, het bevragen van de databank asbestinventarisatie door derden en de beoordeling van een erkenningsaanvraag voor certificatie-instellingen afhankelijk kan zijn van de betaling van een retributie.

Hoofdstuk 4. Slotbepalingen

Artikel 29

De verplichting om tegen 2032 en bij overdracht van een voor mensen toegankelijke constructie met risicobouwjaar te beschikken over een asbestinventarisattest en alle bepaling rond de opmaak en de totstandkoming van het asbestinventarisattest, treden in werking op een door de Vlaamse Regering te bepalen datum.

Deze datum is afhankelijk van het operationeel maken van de databank asbestinventarisatie en het certificatiesysteem van asbestdeskundigen inventarisatie dat noodzakelijk is om asbestinventarisattesten te kunnen afleveren.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw,

Joke SCHAUVLIEGE

originele versie

Ontwerp van decreet tot wijziging van diverse bepalingen van titel X van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid en het decreet van 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Hoofdstuk 1. Inleidende bepaling

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Hoofdstuk 2. Wijzigingen van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid

Art. 2. In artikel 10.3.3 van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, ingevoegd bij het decreet van 7 mei 2004 en gewijzigd bij het decreet van 23 december 2011, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° aan paragraaf 1 wordt een punt 7° toegevoegd, dat luidt als volgt:

"7° instrumenten ontwikkelen en maatregelen uitwerken om te komen tot een asbestafbouwbeleid, onder meer door proefprojecten op te starten, beleidsstudies uit te voeren, inventarisaties van asbesthoudende materialen uit te voeren en vrijwillig over te gaan tot de verwijdering van asbesthoudende materialen.";

2° in paragraaf 2, 1°, a), worden de woorden "afvalstoffen en materiaalkringlopen" vervangen door de zinsnede "afvalstoffen, materialen en materiaalkringlopen";

3° in paragraaf 2, 9°, worden tussen het woord "subsidieaanvragen" en de zinsnede ", vermeld" de woorden "en de toekenning van de subsidies" ingevoegd;

4° aan paragraaf 2 worden een punt 14° tot en met 19° toegevoegd, die luiden als volgt:

originele versie

"14° de asbestinventarisattesten, vermeld in artikel 33/11 van het Materialendecreet, af te leveren;
15° de databank asbestinventarisatie, vermeld in artikel 33/10 van het Materialendecreet, te beheren;
16° asbesthoudende materialen te ontmantelen, in te zamelen, te transporteren of te verwerken, en de ontzorging, de prefinanciering of financiering daarvan, vermeld in artikel 33/8 van het Materialendecreet;
17° een asbestinventaris op te maken conform artikel 33/12 van het Materialendecreet, en de ontzorging, de prefinanciering of financiering daarvan, vermeld in artikel 33/8 van het Materialendecreet;
18° aanvragen te behandelen en de erkenning, vermeld in artikel 33/16 van het Materialendecreet, te verlenen, te schorsen en op te heffen;
19° de retributies, vermeld in artikel 66, §1, van het Materialendecreet, te innen.".

Hoofdstuk 3. Wijzigingen van het decreet van 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen

Art. 3. In artikel 3 van het decreet van 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen, gewijzigd bij de decreten van 25 april 2014 en 30 juni 2017, wordt een punt 5°/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

1° er wordt een punt 5°/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"5°/1 asbesthoudende materialen: de materialen die op basis van voorkennis en een beoordeling met het blote oog of op basis van een geldige monstername en analyse asbest bevatten;";

2° er wordt een paragaaf 2 toegevoegd, waarbij de bestaande tekst paragraaf 1 zal vormen, die luidt als volgt:

"§2. Voor de toepassing van afdeling 6 van hoofdstuk 3 wordt verstaan onder:
1° asbest: de vezelachtige silicaten actinoliet, amosiet, anthofylliet, chrysotiel, crocidoliet en tremoliet;
2° constructie met risicobouwjaar: de constructie met inbegrip van al wat onroerend is geworden door bestemming of incorporatie, met bouwjaar 2000 of ouder, met uitsluiting van de openbare ondergrondse infrastructuur die bestemdis voor de transit, het transport, de transmissie of de distributie van vaste, vloeibare of gasvormige stoffen, energie of informatie. Een constructie is een gebouw, een bouwwerk, een vaste inrichting, een verharding met uitzondering van steenslag, al dan niet bestaande uit duurzame materialen, in de grond ingebouwd, aan de grond bevestigd of op de grond steunend omwille van de stabiliteit, en bestemd om ter plaatse te blijven staan of liggen, ook al kan het goed uit elkaar genomen worden, verplaatst worden, of is het goed volledig ondergronds;
3° eenvoudig bereikbare asbesthoudende materialen: de asbesthoudende materialen die waar te nemen en weg te nemen zijn zonder de bouwkundige integriteit van een constructie of erfgoedkenmerken van een beschermd onroerend erfgoed aan te tasten binnen de normale beheers- en onderhoudscycli of een vergelijkbare stilstand bij industriële installaties. Asbesthoudende materialen die bedekt zijn door een ander materiaal, met uitzondering van een laag verf, coating, behang, kunststof of textiel, zijn niet eenvoudig bereikbaar, tenzij het bedekkend materiaal kan worden weggenomen zonder het te beschadigen;
4° eigenaar: de volle of blote eigenaar of de houder van de zakelijke rechten. Wanneer het eigendomsrecht in onverdeeldheid is, wordt elk van de onverdeelde houders van dat recht hoofdelijk en ondeelbaar beschouwd als eigenaar;

originele versie

5° hechtgebonden asbesthoudende materialen: asbestcement, asbesthoudende vloertegels en vloerbekledingen, asbesthoudende bitumen en roofingproducten en asbesthoudende pakkingen en dichtingen waarvan het bindmiddel bestaat uit cement, bitumen, kunststof of lijm;
6° niet-hechtgebonden asbesthoudende materialen: alle asbesthoudende materialen die niet hechtgebonden zijn;
7° openbare, technische toegankelijke constructie met risicobouwjaar: een voor mensen toegankelijke constructie met risicobouwjaar die van openbaar nut is met hoofdzakelijk technische functie vervat onder kunstwerken en lijninfrastructuur en hun aanhorigheden;
8° overdracht: het onder levenden overdragen van een eigendomsrecht, het onder levenden vestigen of overdragen van een recht van vruchtgebruik, een erfpacht, een opstalrecht of een zakelijk recht van gebruik. Een onteigening en een erfenis, worden niet beschouwd als een overdracht;
9° toegankelijke constructie met risicobouwjaar: elke constructie met risicobouwjaar die mensen binnen kunnen betreden. Een constructie kan binnen betreden worden als ze minstens bestaat uit een dak dat gedragen wordt door constructie-elementen, en als een mens er normaal in kan staan of lopen.
10° publieke constructie met risicobouwjaar: elke constructie met risicobouwjaar die een publieke organisatie huisvest die aan een groot aantal personen overheidsdiensten verstrekken. Een publieke organisatie is een overheid, een parastatale, of een organisatie die publieke diensten aanbiedt die door een overheid worden verzorgd, uitbesteed of gesubsidieerd.”.

Art. 4. Aan artikel 12, van hetzelfde decreet, wordt een paragraaf 4 toegevoegd, die luidt als volgt:

“§4. De natuurlijke persoon of rechtspersoon die asbesthoudende materialen beheert, is verplicht alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs kunnen worden genomen om het gevaar voor de gezondheid van de mens of voor het milieu, meer bepaald het risico voor water, lucht en bodem te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken.

Asbestverdacht materiaal wordt als asbesthoudend materiaal beschouwd tenzij op basis van een geldige monstername en analyse de afwezigheid van asbest met zekerheid kan worden aangetoond. Onder asbestverdacht materiaal wordt verstaan: materiaal dat op basis van voorkennis en een beoordeling met het blote oog mogelijk asbest bevat.

De Vlaamse Regering kan de maatregelen, vermeld in het eerste lid, nader omschrijven.”.

Art. 5. Aan artikel 15, eerste lid, van hetzelfde decreet worden een punt 5° en een punt 6° toegevoegd, die luiden als volgt:

“5° natuurlijke personen, rechtspersonen en overheden voor de inventarisatie, de ontmanteling, de inzameling, het transport of de verwerking van asbesthoudende materialen, vermeld in hoofdstuk 3, afdeling 6;
6° lokale besturen voor de organisatie van het toezicht op en de handhaving van het asbestafbouwbeleid.”.

Art. 6. In hoofdstuk 3 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij de decreten van 25 april 2014 en 30 juni 2017, wordt een afdeling 6 ingevoegd, die luidt als volgt:

“ Afdeling 6. Asbesthoudende materialen”.

originele versie

Art. 7. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij decreet van 30 juni 2017, wordt in afdeling 6, ingevoegd bij artikel 6, een onderafdeling 1 ingevoegd, die luidt als volgt:

"Onderafdeling 6.1. Algemene bepalingen"

Art. 8. In hetzelfde decreet wordt in onderafdeling 1, ingevoegd bij artikel 7, een artikel 33/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 33/1 Het is verboden constructies zoals zonnepanelen, overzetdaken en reclamepanelen te bevestigen aan of over asbesthoudende dak- en gevelbekleding. Het is eveneens verboden asbesthoudende dak- en gevelbekleding in te sluiten of te bedekken met andere materialen.

Art. 9. In hetzelfde decreet wordt in dezelfde onderafdeling 1, ingevoegd bij artikel 7, een artikel 33/2 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 33/2. Het is verboden asbestcement dak- en gevelbekleding te reinigen of te ontmossen.

Art. 10. In hetzelfde decreet wordt in dezelfde onderafdeling 1, ingevoegd bij artikel 7, een artikel 33/3 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 33/3. De Vlaamse Regering kan nadere regels vaststellen voor het beheer van afstromend hemelwater van een asbestcement dak- of gevelbekleding om de impact op mens en milieu te minimaliseren.

Art. 11. In hetzelfde decreet wordt in dezelfde onderafdeling 1, ingevoegd bij artikel 7, een artikel 33/4 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 33/4. De Vlaamse Regering kan het afleveren van een afgiftebewijs bij afgifte van asbesthoudende huishoudelijke afvalstoffen aan een natuurlijk persoon of rechtspersoon die overeenkomstig artikel 11 houder is van een vergunning voor de verwijdering van de afvalstoffen of aan een geregistreerde afvalstoffenhandelaar of -makelaar als vermeld in artikel 13, verplichten.

De Vlaamse Regering kan nadere regels vaststellen betreffende de inhoud en de aflevering van het afgiftebewijs, vermeld in het eerste lid.

Art. 12. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij decreet van 22 december 2017, wordt in afdeling 6, ingevoegd bij artikel 6, een onderafdeling 2 ingevoegd, die luidt als volgt:

"Onderafdeling 6.2. Verwijderingsplicht asbesthoudende materialen".

Art. 13. In hetzelfde decreet wordt in onderafdeling 2, ingevoegd bij artikel 12, een artikel 33/5 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 33/5. Elke eigenaar van een publieke constructie met risicobouwjaar is verplicht zijn constructie met risicobouwjaar tegen 1 januari 2034 te ontdoen van de volgende asbesthoudende materialen:

1° alle eenvoudig bereikbare niet-hechtgebonden asbesthoudende materialen met uitzondering van asbesthoudend pleisterwerk op wanden dat een laag risico vormt, als vermeld in artikel 33/6, lid 3;
2° alle dak- en gevelbekledingen, dakgoten, rookgaskanalen en hemelwaterafvoerkanalen bestaande uit asbestcement als ze zich aan de buitenzijde bevinden.

originele versie

Voor publieke constructies met risicobouwjaar waarvoor de eigenaar overeenkomstig artikel 33/9 over een asbestinventarisattest moet beschikken, bewijst dit attest of al dan niet aan de verplichting, vermeld in het eerste lid, is voldaan. Voor de andere constructies met risicobouwjaar kan de Vlaamse Regering bepalen hoe de naleving van deze verplichting kan worden aangetoond.

De Vlaamse Regering kan een uitstel voor een duur van maximaal twee jaar verlenen voor de uitvoering van de verplichting, vermeld in het eerste lid, zowel voor bepaalde doelgroepen als voor bepaalde categorieën van constructies met risicobouwjaar.

De Vlaamse Regering kan bepalen dat een uitstel kan worden bekomen tot 2040 als wordt aangetoond dat de verplichting, vermeld in het eerste lid niet kan worden gerealiseerd zonder de openbare gezondheid of veiligheid in gevaar te brengen. De Vlaamse Regering bepaalt hiervoor de voorwaarden en de modaliteiten van de aanvraag.".

Art. 14. In hetzelfde decreet wordt in onderafdeling 2, ingevoegd bij artikel 12, een artikel 33/6 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 33/6. Elke eigenaar van een publieke constructie met risicobouwjaar is verplicht om:
1° tegen 1 januari 2040 zijn constructie met risicobouwjaar asbestveilig te maken;
2° de asbestveilige toestand na 1 januari 2040 te behouden.

Een asbestveilige toestand is een toestand waarin bij normaal gebruik van de publieke constructie met risicobouwjaar geen blootstellingsrisico's kunnen ontstaan voor mens en milieu doordat men zich heeft ontdaan van alle eenvoudig bereikbare asbesthoudende materialen met niet-laag risico en de resterende asbesthoudende materialen veilig worden beheerd.

Asbesthoudende materialen hebben een laag risico wanneer het op basis van hun aard, staat en voorkomen weinig waarschijnlijk is dat asbestvezels kunnen vrijkomen. Asbesthoudende materialen worden veilig beheerd als de materialen met laag risico deze status behouden en er voor de materialen met niet-laag risico maatregelen zijn getroffen om het risico op het vrijkomen van asbestvezels te verhinderen. In het inspectieprotocol, vermeld in artikel 33/10, §3, kunnen nadere regels worden vastgesteld omtrent de risico-evaluatie en het veilig beheer van asbesthoudende materialen.

Voor publieke constructies met risicobouwjaar waarvoor de eigenaar overeenkomstig artikel 33/9 over een asbestinventarisattest moet beschikken, bewijst dit attest of al dan niet aan de verplichting, vermeld in het eerste lid, 1°, is voldaan. Voor de andere constructies met risicobouwjaar kan de Vlaamse Regering bepalen hoe de naleving van deze verplichting kan worden aangetoond.".

Art. 15. In hetzelfde decreet wordt in onderafdeling 2, ingevoegd bij artikel 12, een artikel 33/7 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 33/7. Met behoud van de toepassing van de artikelen 33/5 en 33/6, ontdoet de eigenaar zich via de geëigende kanalen bij onderhouds-, herstellings-, of ontmantelingswerken in constructies altijd van alle asbesthoudende materialen die door de werken eenvoudig bereikbaar geworden zijn.".

Art. 16. In hetzelfde decreet wordt in onderafdeling 2, ingevoegd bij artikel 12, een artikel 33/8 ingevoegd, dat luidt als volgt:

originele versie

"Art. 33/8. De OVAM kan overgaan tot het uitvoeren van de ontmanteling, de inzameling, het transport of de verwerking van asbesthoudende materialen. Voor de ontzorging, prefinanciering en financiering daarvan door de OVAM kan de Vlaamse Regering een regeling treffen of een overeenkomst sluiten.".

Art. 17. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij decreet van 22 december 2017, wordt in afdeling 6, ingevoegd bij artikel 6, een onderafdeling 3 ingevoegd, die luidt als volgt:

"Onderafdeling 6.3. Asbestinventarisatie".

Art. 18. In hetzelfde decreet wordt in onderafdeling 3, ingevoegd bij artikel 17, een artikel 33/9 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 33/9. Met behoud van de toepassing van artikel 33/14, beschikt de eigenaar van een toegankelijke constructie met risicobouwjaar uiterlijk op 31 december 2031 over een geldig asbestinventarisattest.

Als de toegankelijke constructie met risicobouwjaar onder het stelsel van gedwongen mede-eigendom, vermeld in artikel 577-3 van het Burgerlijk Wetboek, valt, of onder de toepassing van artikel 577-2 van het Burgerlijk Wetboek, wordt zowel voor de gemeenschappelijke delen als voor elk privédeel een afzonderlijk asbestinventarisattest uitgereikt.

Met het oog op de realisatie van de beleidsdoelstelling 'Asbestveilig Vlaanderen 2040' kan de Vlaamse Regering bepaalde categorieën van toegankelijke constructies met risicobouwjaar uitsluiten van de verplichting, vermeld in het eerste lid. De Vlaamse Regering kan een uitstel voor een duur van maximaal vier jaar verlenen voor de verplichting, vermeld in het eerste lid, zowel voor bepaalde doelgroepen als voor bepaalde categorieën van toegankelijke constructies met risicobouwjaar.".

Art. 19. In hetzelfde decreet wordt in onderafdeling 3, ingevoegd bij artikel 17, een artikel 33/10 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 33/10. §1. Een asbestinventarisattest wordt verkregen nadat een asbestinventaris is opgemaakt.

§2. De asbestinventaris bevat minstens:
1° de identificatie van de toegankelijke constructie met risicobouwjaar;
2° een opsomming van de aangetroffen asbesthoudende materialen;
3° een aanduiding van de geïnventariseerde asbesthoudende materialen waarvoor conform artikel 33/5 of 33/6 een verwijderingsplicht geldt;
4° een risico-evaluatie van de asbesthoudende materialen;
5° een advies over urgente maatregelen ter remediëring van de vastgestelde acute blootstellingsrisico's, als dat nodig is.

§3. Een asbestinventaris wordt opgemaakt door een asbestdeskundige inventarisatie, als vermeld in artikel 33/16, conform een inspectieprotocol asbestinventarisatie.

De Vlaamse Regering bepaalt hoe het inspectieprotocol asbestinventarisatie wordt vastgesteld. De Vlaamse Regering kan de verdere inhoud van het inspectieprotocol asbestinventarisatie bepalen. Het inspectieprotocol asbestinventarisatie kan bepalen welke constructie met risicobouwjaar bijkomend deel moeten uitmaken van de asbestinventaris en kan

originele versie

bepaalde constructies met risicobouwjaar of bepaalde materialen uitsluiten van de asbestinventaris.

De Vlaamse Regering kan bepalen onder welke voorwaarden een interne preventieadviseur of milieucoördinator die de werkgever heeft aangesteld, de taken van de asbestdeskundige inventarisatie, vermeld in artikel 33/16, kan vervullen om een asbestinventaris op te maken voor de toegankelijke constructie met risicobouwjaar waar de werkgever werknemers tewerkstelt.

§4. De asbestdeskundige inventarisatie, vermeld in artikel 33/16, geeft de asbestinventaris in een databank asbestinventarisatie in.

De databank, vermeld in het eerste lid, wordt beheerd door de OVAM. De OVAM kan in de databank, naast de gegevens, vermeld in paragraaf 2 en in artikel 33/13, §4, tweede lid, ook persoonsgegevens verwerken conform de bepalingen van de regelgeving over de bescherming en verwerking van persoonsgegevens.

Alle persoonsgegevens die de OVAM verkrijgt en verwerkt in het kader van de toepassing van deze afdeling, mogen uitsluitend worden aangewend voor de verwezenlijking van de bepalingen van deze onderafdeling en de organisatie van het toezicht op en de handhaving van het asbestafbouwbeleid, vermeld in deze onderafdeling.

De Vlaamse Regering kan nadere regels vaststellen voor de toegankelijkheid, het raadplegen, downloaden en ontsluiten van de databank asbestinventarisatie en de uitwisseling, het beheer en de verwerking van de gegevens en de persoonsgegevens die erin worden opgenomen.".

Art. 20. In hetzelfde decreet wordt in onderafdeling 3, ingevoegd bij artikel 17, een artikel 33/11 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 33/11. Nadat een asbestinventaris als vermeld in artikel 33/10, correct is ingegeven in de databank, levert de OVAM een asbestinventarisattest af.

Het asbestinventarisattest bevat minstens de geldigheidsduur, de datum, de unieke code en de gegevens vermeld in artikel 33/10, §2 .

De Vlaamse Regering stelt nadere regels vast voor de verdere inhoud, de aflevering en de geldigheidsduur van het asbestinventarisattest.".

Art. 21. In hetzelfde decreet wordt in onderafdeling 3, ingevoegd bij artikel 17, een artikel 33/12 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 33/12. De OVAM kan overgaan tot de opmaak van een asbestinventaris conform artikel 33/10. Voor de prefinanciering en de financiering van de inventarisatie door de OVAM kan de Vlaamse Regering een regeling treffen of een overeenkomst sluiten.".

Art. 22. In hetzelfde decreet wordt in onderafdeling 3, ingevoegd bij artikel 17, een artikel 33/13 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 33/13. De verplichting, vermeld in de art. 33/9 is niet van toepassing op de openbare, technische toegankelijke constructie met risicobouwjaar.".

Art. 23. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij decreet van 22 december 2017, wordt in afdeling 6, ingevoegd bij artikel 6, een onderafdeling 4 ingevoegd, die luidt als volgt:

originele versie

"Onderafdeling 6.4. Verplichtingen bij overdracht".

Art. 24. In hetzelfde decreet wordt in onderafdeling 4, ingevoegd bij artikel 23, een artikel 33/14 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 33/14. §1. De eigenaar deelt de inhoud van een geldig asbestinventarisattest mee aan de kandidaat-verwerver bij het sluiten van een onderhandse akte of overeenkomst voor de overdracht van een toegankelijke constructie met risicobouwjaar.

Als de toegankelijke constructie met risicobouwjaar onder het stelsel van gedwongen mede-eigendom valt zoals bedoeld in artikel 577-3 van het Burgerlijk Wetboek of valt onder toepassing van artikel 577-2 van het Burgerlijk Wetboek, wordt zowel voor de gemeenschappelijke delen als voor elk privédeel dat deel uitmaakt van de overdracht, een afzonderlijk asbestinventarisattest uitgereikt.

§2. De onderhandse akte of de overeenkomst die de modaliteiten van de overdracht van een toegankelijke constructie met risicobouwjaar vastlegt, vermeldt of de inhoud van het geldige asbestinventarisattest voorafgaandelijk is meegedeeld aan de verwerver, alsook de datum en de unieke code van het attest.

§3. In alle authentieke akten voor de overdracht van een toegankelijke constructie met risicobouwjaar vermeldt de instrumenterende ambtenaar of een geldig asbestinventarisattest is overhandigd aan de verwerver. Hij neemt ook de datum en unieke code van dat attest op in de akte.

Als de authentieke akte verleden is, registreert de instrumenterende ambtenaar de nieuwe eigenaar in de databank, vermeld in artikel 33/10, §4.

§4. Het asbestinventarisattest, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, heeft enkel betrekking op de constructies met risicobouwjaar die het voorwerp uitmaken van de overdracht.

§5. De Vlaamse Regering kan nadere regels vaststellen voor de verplichtingen, vermeld in paragraaf 1, 2 en 3, en kan voorzien in een afwijking voor bepaalde categorieën van toegankelijke constructies met risicobouwjaar.

§6. De verwerver kan de nietigheid vorderen van de overdracht die heeft plaatsgevonden in strijd met de bepalingen van dit artikel.

De nietigheid kan niet meer worden ingeroepen als de verwerver zijn verzaking van de nietigheidsvordering uitdrukkelijk in de authentieke akte heeft laten opnemen en hij een geldig asbestinventarisattest heeft gekregen.".

Art. 25. In hetzelfde decreet wordt in onderafdeling 4, ingevoegd bij artikel 23, een artikel 33/15 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 33/15. De verplichtingen, vermeld in art. 33/14 zijn niet van toepassing op de openbare, technische toegankelijke constructie met risicobouwjaar.".

Art. 26. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij decreet van 22 december 2017, wordt in afdeling 6, ingevoegd bij artikel 6, een onderafdeling 5 ingevoegd, die luidt als volgt:

"Onderafdeling 6.5. Asbestdeskundigen".

originele versie

Art. 27. In hetzelfde decreet wordt in onderafdeling 5, ingevoegd bij artikel 26, een artikel 33/16 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 33/16. De asbestdeskundige inventarisatie, vermeld in artikel 33/10, is een onafhankelijke deskundige die gecertificeerd is door een certificatie-instelling.

De Vlaamse Regering bepaalt de voorwaarden voor de certificering van een asbestdeskundige inventarisatie, de nadere regels voor de kwaliteitsborging, de voorwaarden voor het gebruik van het certificaat en de voorwaarden tot schorsing en opheffing van het certificaat.

Certificatie-instellingen voor de certificering van asbestdeskundigen inventarisatie en de kwaliteitsborging ervan beschikken over een erkenning. De Vlaamse Regering bepaalt de voorwaarden en de procedure voor de erkenning, de voorwaarden en de procedure voor de schorsing en de opheffing van de erkenning en de voorwaarden voor het gebruik van de erkenning. De Vlaamse Regering legt ook de kwaliteitseisen vast en kan een instantie aanwijzen die ermee belast is de erkenning van de certificatie-instellingen te controleren.

De OVAM is van rechtswege gecertificeerd als asbestdeskundige inventarisatie.".

Art. 28. Aan artikel 66, §1, van hetzelfde besluit, worden een vijfde, zesde en zevende lid toegevoegd, die luiden als volgt:

"De Vlaamse Regering kan de aflevering van een asbestinventarisattest als vermeld in artikel 33/11 afhankelijk stellen van de betaling van een retributie.

De Vlaamse Regering kan derden een retributie laten betalen om de databank asbestinventarisatie, vermeld in artikel 33/10, §4, te consulteren.

De Vlaamse Regering kan een retributie laten betalen om een aanvraag tot erkenning als certificatie-instelling als vermeld in artikel 33/16, te laten beoordelen.".

Hoofdstuk 4. Slotbepalingen

Art. 29. Artikel 18 tot en met 27 treden in werking op een door de Vlaamse Regering vast te stellen datum.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Geert BOURGEOIS

originele versie

De Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw,

Joke SCHAUVLIEGE

originele versie

Advies

betreffende het asbestafbouwbeleid

originele versie

Advies betreffende het Actieplan asbestafbouw naar een asbestveilig Vlaanderen 2040 en het voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet tot wijziging van diverse bepalingen van titel X van het decreet algemene bepalingen milieubeleid van 5 april 1995 en van het decreet van 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen

Datum van goedkeuring	**20/09/2018**
Volgnummer	2018| 017
Coördinator + e-mailadres	Pieter Noens, pieter.noens@minaraad.be
Co-auteur + e-mailadres	Annick Lamote (SERV-secretariaat), alamote@serv.be Pieter De Graef (SALV-secretariaat), pdgraef@serv.be

Krachtlijnen

Minaraad, SERV en SALV (hierna aangeduid als 'de Raden') ontvingen op 24 juli 2018 de adviesvraag betreffende het Asbestafbouwbeleid.

Niettegenstaande het verbod op de productie en het gebruik van asbesttoepassingen reeds enige tijd in voege is, vormt het resterende asbestpassief nog steeds een wijd verbreid probleem. In tegenstelling tot de vroegere productiefase treft het hoge blootstellingsrisico (en de bijbehorende gezondheidsrisico's) in de huidige gebruiksfase iedereen.

De Raden verwelkomen dan ook het beleidsinitiatief om te komen tot een versnelde asbestafbouw. Zij steunen hierbij de keuze voor het beleidsscenario "Vlaanderen asbestveilig in 2040", maar stellen evenwel vast dat de invulling die de Vlaamse Regering middels het ontwerpdecreet hieraan heeft gegeven, op bepaalde punten afwijkt van de invulling die tijdens het voortraject op zijn merites werd onderzocht.

De Raden kunnen zich goed vinden in het voorstel om een tweesporenbeleidsaanpak te hanteren, met name een verankering in regelgeving enerzijds en het inzetten van een flankerend ondersteunend instrumentarium anderzijds. Ook het nastreven van een geïntegreerde aanpak met andere beleidsdoelstellingen (bv. inzake klimaat en energie) vinden de Raden positief.

Om te komen tot een globale asbestinventaris voor Vlaanderen, stelt de Vlaamse Regering voor om bij de verkoop van een toegankelijke risico-constructie en generiek tegen 2032 de eigenaar te verplichten over een asbestinventaris te beschikken. Om zo snel mogelijk naar een asbestveilig Vlaanderen voor iedereen te evolueren, zijn de Raden voorstander van een uitbreiding van de versnelde inventarisatieverplichting van asbest tot *verhuur* van risico-woningen. Om mogelijke nadelige effecten op de huurmarkt te vermijden is het belangrijk dat hiervoor met de vastgoedsector een haalbare overgangstermijn wordt uitgezet.

Met het oog op het beter sluiten van materiaalkringlopen in de bouwsector en ter voorkoming van blootstellingsrisico's voor werknemers in de keten van ontmanteling, inzameling, transport en verwerking van bouw- en sloopafval, vragen de Raden om in overleg met de federale overheid een oplossing uit te werken voor de asbestproblematiek bij het sloopbeheer, als onderdeel van het bredere streven naar een asbestveilig Vlaanderen 2040.

De Raden stellen vast dat de Vlaamse Regering, met zijn voorstel om het toepassingsgebied voor het invoeren van een gefaseerde verwijderingsplicht te beperken tot publieke risico-constructies, afwijkt van de generieke invulling van de verwijderingsplicht zoals deze tijdens het voortraject op zijn merites werd onderzocht. Wat dit betreft formuleren de Raden de volgende vaststellingen/aanbevelingen: de Raden (i) wijzen op het potentieel van een ambitieus Vlaams klimaat- en energiebeleid om een belangrijke aandrijver te vormen voor het asbestafbouwbeleid; (ii) vragen om de sectoren maximaal te betrekken bij de opmaak van de sectorprotocollen, zodat rekening kan worden gehouden met de sectorspecifieke bezorgdheden; (iii) vragen bijzondere aandacht voor de doelgroep van de residentiële sector en vragen om ook een gefaseerde verwijderingsplicht voor residentiële risico-woningen te overwegen; (iv) wijzen op de cruciale rol

originele versie

van de woningpas en (v) op het belang van een doelgroepgerichte en frequente opvolging van het asbestafbouwbeleid, met bijzondere aandacht voor sociaal kwetsbare groepen.

Omdat het beschikken over een materialeninventaris vanaf de ontwerpfase van een constructie zal toelaten om sneller en gerichter in te grijpen mocht later blijken dat bepaalde van de vandaag gebruikte materialen een gevaar betekenen voor de volksgezondheid, zeggen de Raden ook in het kader van dit advies hun steun toe voor de in het ontwerp van Vlaams Klimaatbeleidsplan 2021-2030 aangekondigde ontwikkeling van een gebouwenpaspoort in de bouwsector.

originele versie

Procesbeschrijving

Datum adviesvraag	**24 juli 2018**
Naam adviesvrager + functie	**Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw**
Rechtsgrond van de adviesvraag	**Decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, art. 11.2.1.**
Adviestermijn	**30 dagen**
Samenwerking	**Advies gezamenlijk met SERV**
Overlegcommissie	**WCMH**
Vergaderingen: soort + datum	**Hoorzitting tijdens WCMH 23/08/18, verkenning mogelijke krachtlijnen advies tijdens WCMH 30/08/18 o.b.v. een eerste verkennende nota, bespreking voorontwerpadvies tijdens WCMH 06/09/18, bespreking ontwerpadvies tijdens WCMH 13/09/18, vaststelling advies tijdens Raadszitting 20/09/18.**

De Minaraad ontving op 24 juli 2018 de adviesvraag betreffende het Actieplan asbestafbouw "*naar een asbestveilig Vlaanderen 2040*", met daarbij het voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet tot wijziging van diverse bepalingen van titel X van het decreet algemene bepalingen milieubeleid van 5 april 1995 en van het decreet van 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen.

Van bij het begin werd er besloten samen te werken met de SERV en de SALV, waarbij het secretariaat van de Minaraad de adviesvoorbereiding zou trekken.

Op 23 augustus 2018 gaf dhr. Sven De Mulder, Projectleider asbestafbouwbeleid bij OVAM, tijdens een hoorzitting meer toelichting bij het actieplan en het bijhorend ontwerpdecreet.

Vervolgens werd het voorontwerpadvies besproken op werkgroepszittingen op 30 augustus, 6 september en 13 september, waarna adviesvaststelling volgde op 20 september.

originele versie

Dossierbeschrijving

Het adviesvraagdossier is sterk uitgebouwd en bestaat uit:

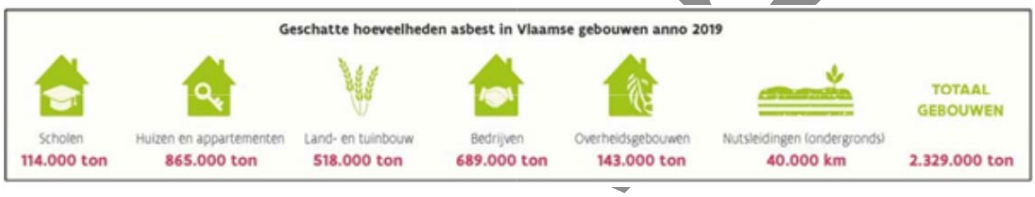
- Een bisnota aan de Vlaamse Regering (11 pagina's);
- Een **ontwerp van decreet** (10 pagina's, 29 artikelen);
- Een memorie van toelichting (20 pagina's);
- Een **actieplan asbestafbouw** (38 pagina's);
- Een document "geïntegreerde aanpak" (4 pagina's);
- Een maatschappelijke kosten-/baten-analyse (41 pagina's);
- Een RIA (25 pagina's);
- Schematische weergave "verwijdering- en beheerplicht" (2 pagina's);
- Een beslissingsfiche van de Vlaamse Regering.

originele versie

Situering

[1] **Een wijd verbreid probleem.** Sinds het verbod op de productie, het op de markt brengen en het gebruik van asbest in Europa (2005) en België (2001) zijn de milieu- en gezondheidsproblemen, die uitgaan van asbesthoudende materialen, verschoven van de productiefase (met blootstellingsrisico's voor professionelen, hun gezin alsook voor omwonenden van productiesites) naar de gebruiksfase (met blootstellingsrisico's voor iedereen) en naar de fase van verwijdering en verwerking van asbesthoudende materialen (met blootstellingsrisico's voor professionelen zowel als voor doe-het-zelvers).

Gebouwen en infrastructuur (woningen, appartementen, landbouwbedrijven, publieke gebouwen, …) met een bouwjaar ouder dan 2001 (de zogeheten "risico-constructies") hebben een zéér grote kans op het voorkomen van asbesthoudende materialen. De kans stijgt bij gebouwen waarin er sinds 2001 geen totaalrenovatie werd uitgevoerd, in het bijzonder voor gebouwen ouder dan 1980.

Recente studies en signalen uit de Vlaamse bouw-, milieu-, en asbestsector tonen aan dat veel van de bestaande asbesttoepassingen door veroudering en verwering potentiële blootstellingsrisico's veroorzaken voor de bewoners of gebruikers. Het gaat om risico's die mettertijd toenemen. De steeds slechter wordende staat van deze toepassingen vormt bovendien een toenemend probleem voor een veilig beheer en/of voor een betaalbare en veilige ontmanteling.

[2] **Een belangrijk gezondheidsrisico**. Omdat er tussen het tijdstip van diagnose van een asbest-gerelateerde ziekte en de blootstelling aan asbest gemiddeld een periode van 30-40 jaar zit, geldt er een enorme onder-registratie en hierdoor onderschatting van het aantal asbestslachtoffers. Naast mesothelioom (dat 1/1 aan asbest kan worden gelinkt) kan ook een betekenisvol aandeel van de gevallen van long-, strottenhoofd- en eierstokkanker worden toegeschreven aan de blootstelling aan asbest. Anno 2018 raamt men het jaarlijks aantal asbest-gerelateerde slachtoffers (ten gevolge blootstelling in de periode 1975-1995, dus als deel van de productiefase) op 750 tot 2250, waarvan 300 ten gevolge van mesothelioom. Deze grootteorde stemt overeen met 2,5 keer de grootteorde van het jaarlijks aantal verkeersslachtoffers.

Het aantal toekomstige asbestslachtoffers valt moeilijk in te schatten. Het blootstellingsrisico in de huidige gebruiksfase (ten gevolge het verwerings- en verouderingsproces van de asbesthoudende materialen) wordt gekenmerkt door lagere (piek)concentraties, maar treft iedereen (i.e. de zes miljoen inwoners van het Vlaamse Gewest). Bij asbestcontaminatie geldt er immers geen veilige ondergrens.

originele versie

Aanbevelingen

1 Algemene opmerkingen

[3] **Positieve appreciatie van het beleidsinitiatief en de dossieropbouw.** Gelet op de reikwijdte en het urgente karakter van de asbestproblematiek vinden de Raden het positief dat een versneld asbestafbouwbeleid wordt voorgesteld. De Raden appreciëren de goede onderbouwing van het dossier en het reeds gevolgde voortraject (diverse studies, diverse momenten van stakeholderoverleg, diverse proefprojecten, …).

[4] **Steun voor de doelstelling "*Vlaanderen asbestveilig in 2040*"**[1]**.** Om het verwijderen van asbest in risico-constructies en -installaties (d.i. met een bouwjaar voor 2001) te versnellen, werden twee beleidsscenario's tegenover elkaar afgewogen: (i) "*Vlaanderen asbest*veilig *in 2040*" en (ii) "*Vlaanderen asbest*vrij *in 2040*". Er wordt met dit voorgelegde plan gekozen voor het eerste scenario.

Gelet op de resultaten van de maatschappelijke kosten-batenanalyse en de reguleringsimpactanalyse, ondersteunen de Raden deze keuze. De Raden stellen evenwel vast dat de invulling die met het ontwerpdecreet aan dit beleidsscenario wordt gegeven, afwijkt van de invulling die in voormelde analyses op zijn merites werd onderzocht (zie [9] en [15]).

[5] **Steun voor een tweepijlergerichte en geïntegreerde beleidsaanpak.** De Raden ondersteunen de keuze voor een tweesporenbeleidsaanpak, met name een verankering in de regelgeving (i.e. inventarisatie-, verwijderings- en beheerplicht) enerzijds en het inzetten van een flankerend ondersteunend instrumentarium anderzijds (i.e. informeren en sensibiliseren, ondersteunen van een versnelde asbestafbouw, veilig en duurzaam beheer van asbestafval).

Ook de beoogde geïntegreerde beleidsaanpak (i.e. streven naar synergieën tussen het asbestafbouwbeleid en het beleid inzake klimaat, wonen, circulaire economie, …) weten de Raden te waarderen. In het bijzonder het op voldoende wijze koppelen van het asbestafbouwbeleid met het klimaat- en energiebeleid (met bijbehorende doelstellingen) vormt volgens de Raden een belangrijke voorwaarde voor een tijdige en kostenefficiënte uitvoering van beide agenda's (zie [16]).

[6] **Een asbestveilig product- en handelsbeleid als laatste brongerichte maatregel.** Ondanks het verbod op de productie, het op de markt brengen en het gebruik van asbest in Europa (2005) en België (2001), stellen de Raden vast dat door invoer van onder meer Chinese producten of productonderdelen (bv. remschijven) nog steeds nieuwe asbesttoepassingen in gebruik worden genomen. Een verschillende invulling van

[1] De doelstelling 'Asbestveilig Vlaanderen 2040' houdt in dat het asbestafbouwbeleid het wegnemen beoogt van de schadelijke invloed van asbesthoudende materialen op mens en milieu bij normaal gebruik van gebouwen en infrastructuur. Hiertoe worden de asbesthoudende materialen geïnventariseerd, de risicovolle asbesthoudende materialen verwijderd of veilig beheerd indien verwijdering niet mogelijk was. Asbestveilig impliceert geen asbestvrije toestand omdat de niet-risicovolle of ingesloten asbesthoudende materialen pas bij (gedeeltelijke) sloop of uitgraving verwijderd worden.

originele versie

wat als “asbestvrij” wordt aangemerkt, zou hier mee aan de basis van liggen. De Raden pleiten ervoor dat op Europees niveau de nodige maatregelen worden getroffen opdat ingevoerde producten daadwerkelijk asbestvrij zouden zijn. Zij vragen dat België via haar positiebepaling in het kader van de Europese besluitvorming hierbij een aandrijvende rol opneemt.

2 Specifieke opmerkingen

2.1 Inventarisatieplicht

[7] **Geen globale asbestinventaris beschikbaar.** Vandaag kan de omvang van de asbestproblematiek alleen via extrapolatie op basis van proefprojecten worden ingeschat. Er is immers geen algemene inventaris beschikbaar noch een publieke, centrale databank van gebouwen en locaties waarin het voorkomen van asbesthoudende materialen en hun toestand bijgehouden wordt. De kans op het voorkomen van asbesthoudende materialen in gebouwen en infrastructuur ouder dan 2001 is nochtans zeer groot.

Bovendien bestaat er tot op heden voor het gros van de risicovolle gebouwen en infrastructuur, in het bijzonder voor de residentiële gebouwen, geen specifieke asbestinventaris. Burgers en gezinnen zijn dus niet geïnformeerd en onbeschermd bij het aankopen, huren of renoveren van een woning of appartement. Om die reden is de kans dat ze zich onbewust en onvrijwillig blootstellen aan asbestvezels op dit moment zeer groot.

Wel is het zo dat werkgevers, op grond van federale regelgeving, verplicht zijn om over een asbestinventaris te beschikken van alle locaties waar ze hun werknemers tewerkstellen, maar er is geen digitale registratie noch een centrale databank van waaruit deze gegevens raadpleegbaar zijn. Het ontbreken van een generieke inventarisatie laat ook kansen liggen voor het sluiten van materiaal- en gebouwkringlopen (Memorie van toelichting, p. 3).

[8] **Toelichting voorstel: inventarisatieplicht bij verkoop en generiek tegen 2032.** Om dit te verhelpen stelt de Vlaamse Regering voor om een inventarisatieplicht in te voeren. Meer specifiek bevat het ontwerpdecreet de nodige rechtsgronden om:

- elke eigenaar verplicht te doen beschikken over een asbestinventarisattest, in eerste orde bij elke verkoop en alleszins generiek tegen 2032;
- een sectoraal kwaliteitsborgingssysteem in te voeren van gecertificeerde asbestdeskundigen die instaan voor de opmaak van asbestinventarissen;
- een centrale databank asbestinventarisatie te ontwikkelen voor de opvolging en ontsluiting van asbestinventarisgegevens.

Verder voorziet de Vlaamse Regering in te zetten op een geïntegreerde aanpak van het asbestafbouw- en -sloopbeheer.

originele versie

[9] **Inventarisatieplicht ook aangewezen bij verhuur.** De Raden stellen vast dat de inventarisatieverplichting, voorafgaand aan de generieke invoering ervan op 1 januari 2032, beperkt wordt *tot de verkoop* van risico-constructies. Eigenaars die een risico-woning[2] verhuren worden dus nog niet verplicht om een asbestinventaris te laten opmaken. Nochtans tonen de RIA en de maatschappelijke kosten- en batenanalyse aan dat ook een versnelde inventarisatieverplichting bij verhuur van risico-woningen een positief effect zou sorteren om Vlaanderen asbestveilig te maken tegen 2040.

Kandidaat-huurders hebben recht op informatie over mogelijke blootstellingsrisico's zodat indien ze een woning huren zelf de nodige voorzorgsmaatregelen kunnen in acht nemen. Daarom zijn de Raden voorstander van een uitbreiding van de versnelde inventarisatieverplichting van asbest tot *verhuur* van risico-woningen. Om mogelijke nadelige effecten op de huurmarkt te vermijden is het belangrijk dat hiervoor met de vastgoedsector een haalbare overgangstermijn wordt uitgezet. Bedoeling is om kandidaat-huurders zo snel als mogelijk te informeren over de aanwezigheid en de risico's van asbest, net zoals ze via de EPC-score een inzicht krijgen in hun toekomstig energieverbruik.

Om vastgoedtransacties – zowel verkoop als verhuur – vlotter te laten verlopen, zou het een goede zaak zijn dat tussenpersonen zoals vastgoedmakelaars en notarissen een vlotte toegang hebben tot de asbestinventaris, zodat ze kunnen nagaan of er een attest is, wat de inhoud ervan is en wie het afleverde.

[10] **Naar een geïntegreerde asbest- en energieprestatie-inventarisatie.** Op p. 11 van het actieplan wordt aangegeven dat de auditsector de opmaak van een asbestinventaris zo veel mogelijk zal combineren met de bestaande transactiegebonden inspecties van het EPC en elektrische keuring om de gegevens van de Woningpas te vervolledigen. De opmaak van een asbestinventaris vergt, zoals de overige vermelde transactiegebonden inspecties, een "*niet-destructieve gebouwinspectie*"[3]. Opdat deze inspecties op een meer geïntegreerde/efficiënte en hierdoor voor de eigenaar (opdrachtgever) mogelijk ook goedkopere wijze zouden verlopen, ondersteunen de Raden dit streven.

[11] **Eenmalige registratie, maximaal gebruik en afstemming.** Werkgevers moeten vanuit de federale werkgeversverplichting over een asbestinventaris beschikken van alle locaties waar ze hun werknemers tewerkstellen, maar hier is geen ontsluiting van de gegevens aan verbonden. Met het oog op administratieve lastenverlaging, pleiten de Raden ervoor dat de in het kader van de federale werkgeversverplichting reeds geregistreerde asbestinventarisatiegegevens maximaal dienstig moeten zijn voor opname in de toekomstige databank van OVAM. Ook een maximale afstemming tussen het Vlaamse en federale niveau is noodzakelijk.

originele versie

[2] Wat de mogelijke aanwezigheid van asbest betreft, wordt een woning als risicovol aangemerkt indien deze is gebouwd voor 2001.

[3] I.e. een inspectie waarbij er geen handelingen gesteld worden die leiden tot het vernietigen van componenten van het betrokken gebouw: er worden bv. geen vloeren opengebroken om te zien wat er onder zit.

[12] **Toelichting: asbestproblematiek i.k.v. sloopbeheer.** Volgens de memorie van toelichting laat het ontbreken van een generieke asbestinventarisatie ook kansen liggen voor het sluiten van materiaal- en gebouwkringlopen. Dit ontbreken ervan bemoeilijkt met name de selectieve ontmanteling bij renovaties of sloop, waardoor bouw- en sloopafvalstromen verontreinigd kunnen worden met asbesthoudende materialen. Dit heeft tot gevolg dat het bouw- en sloopafval alleen na een dure reiniging of zelfs helemaal niet meer ingezet kan worden als nieuwe grondstof. Bovendien veroorzaakt deze toestand onnodige blootstellingsrisico's in de hele keten van ontmanteling, inzameling, transport en verwerking, omdat het asbesthoudende karakter van de afbraakmaterialen niet altijd gekend is. Om een correcte, selectieve sloop te faciliteren wordt het cruciaal geacht om de aanwezigheid van asbesthoudende materialen per locatie te inventariseren en registreren (*Memorie van toelichting, p. 3-4*).

[13] **Zorg voor een asbestveilig sloopbeheer**. Verwijzend naar de OVAM-toelichting dd. 23/08 en de verdere navraag bij OVAM, stellen de Raden, aansluitend bij de vorige paragraaf, vast:

- dat een veilige sloop (vanuit het oogpunt van de gezondheid van werknemers en met het oog op zuivere materiaalkringlopen) een asbestinventaris vergt o.b.v. een "*destructieve gebouwinspectie*", omdat hierbij gemiddeld genomen 95% van het aanwezige asbestpassief in kaart wordt gebracht terwijl dit bij de niet-destructieve variant (zoals deze van toepassing wordt i.k.v. de inventarisatieplicht tijdens de gebruiksfase) gemiddeld genomen 85% is;
- dat de algemene VLAREMA-sloopopvolgingsprocedure weliswaar het opstellen vereist van een algemene sloopinventaris (waarbij naast asbest ook andere afvalstoffen die kunnen vrijkomen in kaart worden gebracht) o.b.v. een "destructieve gebouwinspectie", maar dat het toepassingsgebied hiervan een groot deel van het asbest-risicopatrimonium niet afdekt, met name de residentiële gebouwen. Er zijn immers bijna geen woningen die binnen het toepassingsgebied vallen van de sloopinventaris (te weten: groter dan 5000 m³), en ook het aantal appartementswoningen die deze volumegrens overschrijden is beperkt;
- dat de federale werkgeversregelgeving "*Codex*[4] *Welzijn werknemers*" weliswaar reeds elke sloopaannemer (als werkgever) ertoe verplicht om een asbestinventaris o.b.v. een "*destructieve gebouwinspectie*" op te maken voor de aanvang van de werken, met het oog op een selectieve, veilige ontmanteling en aparte verpakking ervan, maar dat er drie elementen zijn (RIA, p. 9) waarom dit instrument niet volstaat om de asbestproblematiek in Vlaanderen in kaart te brengen:

originele versie

[4] Codex, Art. VI.3-4.- § 2: Voor de aanvang van de werkzaamheden, die asbestverwijderingswerken, sloopwerkzaamheden, of andere werkzaamheden die aanleiding kunnen geven tot blootstelling aan asbest kunnen inhouden, vult de werkgever die tevens opdrachtgever voor deze werkzaamheden is, de in § 1 bedoelde inventaris aan met gegevens over de aanwezigheid van asbest en asbesthoudend materiaal in de gedeelten van gebouwen, de machines en installaties die moeilijk bereikbaar zijn en die in normale omstandigheden geen aanleiding kunnen geven tot blootstelling aan asbest. In dat geval mag intact materiaal dat in normale omstandigheden niet wordt beroerd, beschadigd worden door monsternemingen.

- Iedereen kan de asbestinventaris opmaken en beheren. De kwaliteit en de structuur van de asbestinventaris verschilt dan ook sterk in functie van de aandacht en expertise (preventie-adviseur) aanwezig in het bedrijf.
- Er is geen digitale registratie of centrale databank waarop de gegevens raadpleegbaar zijn. Actieve opvolging op het bezit en de kwaliteit van de inventaris is dan ook niet mogelijk.
- De verplichting van een inventaris is beperkt tot werkgevers, wat betekent dat eenmanszaken en residentiële gebouwen niet onder de regelgeving vallen.

Een en ander leidt er aldus OVAM toe dat vandaag ongeveer 6% van het sloopafval wordt verontreinigd door asbest en hiermee gezondheidsrisico's in de verwerkingsketen en diverse (overige) maatschappelijke kosten gepaard gaan.

Met het oog op een asbestveilig sloopbeheer als onderdeel van het bredere streven naar een asbestveilig Vlaanderen 2040 en de in dit kader verwachte sloop- en renovatiewerkzaamheden onder impuls van het geïntegreerde asbestafbouw- en klimaat- en energiebeleid, vragen de Raden om voor deze problematiek in overleg met de federale overheid een oplossing uit te werken en waarbij de betrokkenen zich tot één loket kunnen wenden voor het aanleveren van de asbestinventarisatiegegevens ter uitvoering van zowel de Vlaamse als federale asbestgerelateerde regelgeving.

2.2 Verwijderingsplicht en sectorprotocollen

[14] **Toelichting voorstel: gefaseerde verwijderingsplicht voor publieke constructies en sectorprotocollen voor niet-publieke constructies.** Het ontwerpdecreet bevat de nodige rechtsgronden voor de invoering van een gefaseerde verwijderingsplicht van risicovolle asbesthoudende materialen. Volgens het voorstel zijn de eigenaars van publieke constructies verplicht om (i) tegen 2034 de meest risicovolle asbesthoudende materialen te verwijderen (d.i. asbestcement in de buitenschil + niet-hechtgebonden toepassingen indien eenvoudig bereikbaar) en (ii) tegen 2040 de andere risicovolle en eenvoudig bereikbare asbesthoudende materialen te verwijderen. Om de instandhouding van asbesthoudende materialen te vermijden, wordt men er als eigenaar ook toe verplicht om het natuurlijke momentum van werken aan te grijpen om alle asbesthoudende materialen maximaal te verwijderen wanneer deze eenvoudig bereikbaar worden.

Eigenaars van niet-publieke constructies worden via het ondersteunende, flankerende beleid maximaal aangemoedigd risicovolle asbesthoudende materialen tegen voormelde mijlpalen te verwijderen. Hiertoe voorziet men te werken met het instrument van sectorprotocollen[5] waarin voor de prioritaire doelgroepen de doelstellingen 2034 en 2040 maximaal worden verankerd.

[5] Navraag bij OVAM leert dat deze sectorprotocollen geen specifieke rechtsvorm hebben. Het is wel een contractuele overeenkomst tussen partijen. Er is al één in werking, namelijk de sectorprotocollen scholen die op 6 juli 2018 werden ondertekend tussen de OVAM, beide voogdijministers en respectievelijk GO! en Agion (elk een specifiek protocol). De overeenkomst bevat contractuele bepalingen inzake taakverdeling, realisatie en de door OVAM geboden ontzorgende ondersteuning en cofinanciering i.f.v. het behalen van de asbest-afbouwdoelstellingen 2034 en 2040.

originele versie

De OVAM voorziet in periodieke evaluaties van opvolgingsnota's naar de Vlaamse Regering om de voortgang van het afbouwbeleid te evalueren en de Vlaamse Regering nieuwe regelgevende of ondersteunende maatregelen voor te stellen indien het afbouwtempo niet volstaat om de beleidsdoelstellingen 2034 en 2040 te behalen.

[15] **Vaststelling: geen draagvlak voor een generieke verwijderingsplicht.** De Raden stellen vast dat de Vlaamse Regering met dit voorstel afwijkt van het beleidsscenario "Asbestveilig Vlaanderen 2040", waarin de gefaseerde verwijderingsplicht generiek zou gelden voor alle gebouweigenaars. De RIA en maatschappelijke kosten- en batenanalyse geven aan dat een generieke verwijderingsplicht leidt tot het behalen van het beleidsscenario "Asbestveilig Vlaanderen 2040". De Raden stellen vast dat dit gebrek aan (politiek) draagvlak voor een generieke verwijderingsplicht zich ook voordoet in hun middens. Zij hebben echter besloten om dit geen bron te laten vormen voor een verdeeld advies, omwille van de volgende vaststellingen/aanbevelingen die zij in consensus formuleren.

[16] **De realisatie van de Vlaamse energie- en klimaatdoelstellingen als aandrijver voor asbestverwijdering.** Om de Vlaamse energie- en klimaatdoelstellingen 2030-2050 te behalen, dringt zich een grootschalige verbetering van het Vlaamse gebouwpatrimonium op (zie ook vaststelling 3 in paragraaf [13]). Omdat een groot deel van de asbestproblematieken gesitueerd is in die gebouwdelen waar de belangrijkste energieprestatiewinsten te behalen zijn, met name in de buitenschil (asbestdaken en -gevels) en omheen de stookinstallatie (gipsisolatie CV-leidingen), kan een ambitieus Vlaams klimaat- en energiebeleid een belangrijke aandrijver vormen voor het asbestafbouwbeleid. Naarmate de beoogde energierenovaties voortgang vinden, zal er alleszins asbest moeten geïnventariseerd worden en in de meeste gevallen feitelijk ook verwijderd moeten worden. Het energie-renovatiebeleid kan bijgevolg de beoogde asbestafbouw helpen aandrijven. Om dit te ondersteunen is het volgens de Raden nodig om de Vlaamse energie- en klimaatdoelstellingen op een voldoende duidelijke wijze te koppelen aan de asbest-afbouwdoelstellingen.

[17] **Sectorprotocollen.** De Raden vragen expliciet om rekening te houden met de sectorspecifieke bezorgdheden bij het uitrollen van de sectorprotocollen en om de sectoren maximaal te betrekken bij de opmaak van de sectorprotocollen, zodat rekening kan worden gehouden met de sectorspecifieke bezorgdheden.

[18] **Het blijvende zorgpunt van de residentiële sector.** De Raden stellen vast (i) dat een groot aantal van de risico-constructies van residentiële aard zijn, (ii) dat er voor dit omvangrijke segment geen duidelijk afgelijnde, vlakdekkende sectorgroep is waarmee een protocol zou kunnen worden afgesloten, en (iii) dat proefprojecten hebben aangetoond dat 15% van het doelpubliek hoe dan ook niet tot actie zal overgaan, ook al worden zij hiertoe gesensibiliseerd, volledig ontzorgd en wordt de verwijderingskost volledig voor hen gedragen. De Raden vragen daarom een gefaseerde asbestverwijderingsplicht voor residentiële risico-woningen te overwegen, zoals deze van toepassing wordt op publieke constructies. Hierbij moet specifiek aandacht besteed worden aan sociaal kwetsbare groepen (zie [20]).

originele versie

De Raden vinden het positief dat men, als onderdeel van het flankerend beleid, zal onderzoeken of de residentiële sector in het kader van de Vlaamse renovatie- en verbeteringspremie rechtstreeks financieel kan ondersteund worden voor asbestverwijdering bij een energierenovatie (cfr. Actie 12 in het actieplan, p. 27).

[19] **De cruciale rol van de woningpas.** De Raden ondersteunen het opzet om de asbestinventaris te laten uitgroeien tot een belangrijk onderdeel van de woningpas, die immers zal dienen als globaal monitoringsinstrument van woonkwaliteit en als communicatie-instrument voor renovatieadvies (Actieplan, p. 7), alsook voor de juiste omgang met en correcte verwijdering van asbesthoudende materialen en afval, inclusief een indicatie van de kostprijs (Actieplan, p. 12). De Raden vragen om met dit laatste niet te wachten tot het ogenblik dat er voor een woning een asbestinventaris werd opgemaakt (en dus op maat gericht advies mogelijk is), maar de woningpas/gebouwenpas van bij de lancering actief als communicatie-instrument (voorbeelden, voorzorgsmaatregelen, …) in te zetten, met het oog op het zo snel mogelijk verminderen van asbestblootstellingsrisico's voor iedereen.

[20] **Nood aan een doelgroepgerichte en frequente opvolging.** De Raden vragen om het asbestafbouwbeleid niet louter te evalueren op basis van het aantal reeds uitgevoerde asbestverwijderingen, maar ook op basis van het socio-economisch profiel van zij die reeds tot actie zijn overgegaan en zij die wachten (ouderen, nieuwkomers, …). De Raden verwachten namelijk dat in de beginjaren van de implementatie van het asbestafbouwbeleid vooral de "gemakkelijker" te overtuigen profielen (hogere opleiding, kapitaalkrachtiger, …) tot actie zullen overgaan, van zodra zij kennis hebben genomen van de blootstellingsrisico's en de mogelijke impact op zichzelf, hun gezinsleden en hun direct omgeving. Bij een onvoldoende doelgroepgerichte opvolging louter op basis van het aantal asbestverwijderingen, ontstaat volgens de Raden het risico op te positieve tussentijdse conclusies.

Naast de meer omvattende opvolging van het asbestafbouwbeleid op basis van opvolgingsnota's gericht aan de Vlaamse Regering, vragen de Raden dat de OVAM ook op jaarlijkse basis een voortgangsrapport uitbrengt, zodat sneller kan worden ingeschat of het gevoerde beleid voldoende effectief is.

2.3 Overige

2.3.1 Bijdrage tot het circulaire economie beleid

[21] **Steun voor een gebouwenpaspoort ("*materialeninventaris*") in de bouwsector**. Gelet op de discussie over verantwoordelijkheden in het kader van sloopopvolging, maar ook omwille van de mogelijke bijdrage tot het prioritaire beleidsdoel "*dynamisch of veranderingsgericht (ver)bouwen*", vroegen de raden, in hun gezamenlijk advies betreffende VLAREMA 6, om de kosten en de baten te onderzoeken van het invoeren van het instrument materialeninventaris (gebouwenpaspoort) bij een omgevingsvergunningsplichtige (ver)nieuwbouw. Zij stellen vast dat in het ontwerp van Vlaams Klimaatbeleidsplan 2021-2030, dat momenteel ook voor advies voorligt, de

originele versie

ontwikkeling van een gebouwenpaspoort (in de zin van een materialeninventaris die kan worden ontsloten via de woningpas/gebouwenpas) in de bouwsector wordt aangekondigd, ter ondersteuning van meer circulaire bouwpraktijken. Omdat het beschikken over zo'n materialeninventaris vanaf de ontwerpfase ook zal toelaten om sneller en gerichter (dan vandaag het geval in kader van de asbestproblematiek) in te grijpen, mocht later blijken dat bepaalde van de vandaag gebruikte materialen een gevaar betekenen voor de volksgezondheid, wensen de Raden in het kader van dit advies hun steun voor dit instrument toe te zeggen.

De Raden:

- vragen om deze invoering van een gebouwenpaspoort ("*materialeninventaris*") te beperken tot omgevingsvergunningsplichtige (ver)nieuwbouw;
- wijzen op het potentieel van het door de drie gewesten gelanceerde TOTEM (*Tool to Optimise the Total Environmental impact of Materials*) als (momenteel vrijwillig) instrument voor de data-inwinning en vragen om met de betrokken actoren te onderzoeken op welke manier dit instrument verder kan verfijnd worden;
- vragen dat ook de in het kader van het gebouwenpaspoort geregistreerde materiaalgegevens worden opgenomen in en ontsloten via de Gebouwenpas.

Gelet op de grootschalige renovatiegolf die zich de komende jaren aandient onder impuls van het geïntegreerde klimaat-, energie-, wonen- en asbestafbouwbeleid en zodoende een substantieel deel van de Vlaamse materialenvoorraad wordt (her)aangelegd, menen de Raden dat deze maatregel zeer op tijd komt.

2.3.2 Bijdrage tot het ruimtelijke beleid

[22] **Stimuleren van bijdragen aan het BRV.** Sommige constructies waarvan het asbest moet verwijderd worden, hebben ook geen functionele meerwaarde meer. Verwijzend naar de strategische visie BRV kan het soms beter zijn om ze in het geheel af te breken. In dergelijke gevallen vragen de Raden om een *incentive*, zodat de volledige afbraak wordt gestimuleerd. Zo zou een premie ontwikkeld kunnen worden, deels geïnspireerd op de premie die vandaag bestaat voor de bestrijding van leegstand en verwaarlozing van bedrijfsruimten, die eigenaars van leegstaande (landbouw)bedrijfsgebouwen stimuleert niet enkel asbest te verwijderen, maar het volledige gebouw, zodat deze niet alleen geldt voor nieuwe eigenaars (waardoor alleen projectontwikkelaars een *incentive* krijgen).

originele versie

Ontwerp van decreet tot wijziging van diverse bepalingen van titel X van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid en het decreet van 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Hoofdstuk 1. Inleidende bepaling

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Hoofdstuk 2. Wijzigingen van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid

Art. 2. In artikel 10.3.3 van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, ingevoegd bij het decreet van 7 mei 2004 en gewijzigd bij het decreet van 23 december 2011, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° aan paragraaf 1 wordt een punt 7° toegevoegd, dat luidt als volgt:

"7° instrumenten ontwikkelen en maatregelen uitwerken om te komen tot een asbestafbouwbeleid, onder meer door proefprojecten op te starten, beleidsstudies uit te voeren, inventarisaties van asbesthoudende materialen uit te voeren en vrijwillig over te gaan tot de verwijdering van asbesthoudende materialen.";

2° in paragraaf 2, 1°, a), worden de woorden "afvalstoffen en materiaalkringlopen" vervangen door de zinsnede "afvalstoffen, materialen en materiaalkringlopen";

3° in paragraaf 2, 9°, worden tussen het woord "subsidieaanvragen" en de zinsnede ", vermeld" de woorden "en de toekenning van de subsidies" ingevoegd;

4° aan paragraaf 2 worden een punt 14° tot en met 19° toegevoegd, die luiden als volgt:

originele versie

"14° de asbestinventarisattesten, vermeld in artikel 33/11 van het Materialendecreet, af te leveren;
15° de databank asbestinventarisatie, vermeld in artikel 33/10 van het Materialendecreet, te beheren;
16° asbesthoudende materialen te ontmantelen, in te zamelen, te transporteren of te verwerken, en de ontzorging, de prefinanciering of financiering daarvan, vermeld in artikel 33/8 van het Materialendecreet;
17° een asbestinventaris op te maken conform artikel 33/12 van het Materialendecreet, en de ontzorging, de prefinanciering of financiering daarvan, vermeld in artikel 33/8 van het Materialendecreet;
18° aanvragen te behandelen en de erkenning, vermeld in artikel 33/16 van het Materialendecreet, te verlenen, te schorsen en op te heffen;
19° de retributies, vermeld in artikel 66, §1, van het Materialendecreet, te innen.".

Hoofdstuk 3. Wijzigingen van het decreet van 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen

Art. 3. In artikel 3 van het decreet van 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen, gewijzigd bij de decreten van 25 april 2014 en 30 juni 2017, wordt een punt 5°/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

1° er wordt een punt 5°/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"5°/1 asbesthoudende materialen: de materialen die op basis van voorkennis en een beoordeling met het blote oog of op basis van een geldige monstername en analyse asbest bevatten;";

2° er wordt een paragaaf 2 toegevoegd, waarbij de bestaande tekst paragraaf 1 zal vormen, die luidt als volgt:

"§2. Voor de toepassing van afdeling 6 van hoofdstuk 3 wordt verstaan onder:
1° asbest: de vezelachtige silicaten actinoliet, amosiet, anthofylliet, chrysotiel, crocidoliet en tremoliet;
2° constructie met risicobouwjaar: de constructie met inbegrip van al wat onroerend is geworden door bestemming of incorporatie, met bouwjaar 2000 of ouder, met uitsluiting van de openbare ondergrondse infrastructuur die bestemd is voor de transit, het transport, de transmissie of de distributie van vaste, vloeibare of gasvormige stoffen, energie of informatie. Een constructie is een gebouw, een bouwwerk, een vaste inrichting, een verharding met uitzondering van steenslag, al dan niet bestaande uit duurzame materialen, in de grond ingebouwd, aan de grond bevestigd of op de grond steunend omwille van de stabiliteit, en bestemd om ter plaatse te blijven staan of liggen, ook al kan het goed uit elkaar genomen worden, verplaatst worden, of is het goed volledig ondergronds;
3° eenvoudig bereikbare asbesthoudende materialen: de asbesthoudende materialen die waar te nemen en weg te nemen zijn zonder de bouwkundige integriteit van een constructie of erfgoedkenmerken van een beschermd onroerend erfgoed aan te tasten binnen de normale beheers- en onderhoudscycli of een vergelijkbare stilstand bij industriële installaties. Asbesthoudende materialen die bedekt zijn door een ander materiaal, met uitzondering van een laag verf, coating, behang, kunststof of textiel, zijn niet eenvoudig bereikbaar, tenzij het bedekkend materiaal kan worden weggenomen zonder het te beschadigen;
4° eigenaar: de volle of blote eigenaar. Wanneer het eigendomsrecht in onverdeeldheid is, wordt elk van de onverdeelde houders van dat recht hoofdelijk en ondeelbaar beschouwd als eigenaar;

originele versie

5° hechtgebonden asbesthoudende materialen: asbestcement, asbesthoudende vloertegels en vloerbekledingen, asbesthoudende bitumen en roofingproducten en asbesthoudende pakkingen en dichtingen waarvan het bindmiddel bestaat uit cement, bitumen, kunststof of lijm;
6° niet-hechtgebonden asbesthoudende materialen: alle asbesthoudende materialen die niet hechtgebonden zijn;
7° openbare, technische toegankelijke constructie met risicobouwjaar: een voor mensen toegankelijke constructie met risicobouwjaar die van openbaar nut is met hoofdzakelijk technische functie vervat onder kunstwerken en lijninfrastructuur en hun aanhorigheden;
8° overdracht: het onder levenden overdragen van een eigendomsrecht, het onder levenden vestigen of overdragen van een recht van vruchtgebruik, een erfpacht, een opstalrecht of een zakelijk recht van gebruik. Een onteigening en een erfenis, worden niet beschouwd als een overdracht;
9° toegankelijke constructie met risicobouwjaar: elke constructie met risicobouwjaar die mensen binnen kunnen betreden. Een constructie kan binnen betreden worden als ze minstens bestaat uit een dak dat gedragen wordt door constructie-elementen, en als een mens er normaal in kan staan of lopen.
10° publieke constructie met risicobouwjaar: elke constructie met risicobouwjaar die een publieke organisatie huisvest die aan een groot aantal personen overheidsdiensten verstrekken. Een publieke organisatie is een overheid, een parastatale, of een organisatie die publieke diensten aanbiedt die door een overheid worden verzorgd, uitbesteed of gesubsidieerd.”.

Art. 4. Aan artikel 12, van hetzelfde decreet, wordt een paragraaf 4 toegevoegd, die luidt als volgt:

“§4. De natuurlijke persoon of rechtspersoon die asbesthoudende materialen beheert, is verplicht alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs kunnen worden genomen om het gevaar voor de gezondheid van de mens of voor het milieu, meer bepaald het risico voor water, lucht en bodem te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken.

Asbestverdacht materiaal wordt als asbesthoudend materiaal beschouwd tenzij op basis van een geldige monstername en analyse de afwezigheid van asbest met zekerheid kan worden aangetoond. Onder asbestverdacht materiaal wordt verstaan: materiaal dat op basis van voorkennis en een beoordeling met het blote oog mogelijk asbest bevat.

De Vlaamse Regering kan de maatregelen, vermeld in het eerste lid, nader omschrijven.”.

Art. 5. Aan artikel 15, eerste lid, van hetzelfde decreet worden een punt 5° en een punt 6° toegevoegd, die luiden als volgt:

“5° natuurlijke personen, rechtspersonen en overheden voor de inventarisatie, de ontmanteling, de inzameling, het transport of de verwerking van asbesthoudende materialen, vermeld in hoofdstuk 3, afdeling 6;
6° lokale besturen voor de organisatie van het toezicht op en de handhaving van het asbestafbouwbeleid.”.

Art. 6. In hoofdstuk 3 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij de decreten van 25 april 2014 en 30 juni 2017, wordt een afdeling 6 ingevoegd, die luidt als volgt:

“ Afdeling 6. Asbesthoudende materialen”.

originele versie

Art. 7. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij decreet van 30 juni 2017, wordt in afdeling 6, ingevoegd bij artikel 6, een onderafdeling 1 ingevoegd, die luidt als volgt:

"Onderafdeling 6.1. Algemene bepalingen"

Art. 8. In hetzelfde decreet wordt in onderafdeling 1, ingevoegd bij artikel 7, een artikel 33/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 33/1 Het is verboden constructies zoals zonnepanelen, overzetdaken en reclamepanelen te bevestigen aan of over asbesthoudende dak- en gevelbekleding. Het is eveneens verboden asbesthoudende dak- en gevelbekleding in te sluiten of te bedekken met andere materialen.

Art. 9. In hetzelfde decreet wordt in dezelfde onderafdeling 1, ingevoegd bij artikel 7, een artikel 33/2 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 33/2. Het is verboden asbestcement dak- en gevelbekleding te reinigen of te ontmossen.

Art. 10. In hetzelfde decreet wordt in dezelfde onderafdeling 1, ingevoegd bij artikel 7, een artikel 33/3 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 33/3. De Vlaamse Regering kan nadere regels vaststellen voor het beheer van afstromend hemelwater van een asbestcement dak- of gevelbekleding om de impact op mens en milieu te minimaliseren.

Art. 11. In hetzelfde decreet wordt in dezelfde onderafdeling 1, ingevoegd bij artikel 7, een artikel 33/4 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 33/4. De Vlaamse Regering kan het afleveren van een afgiftebewijs bij afgifte van asbesthoudende huishoudelijke afvalstoffen aan een natuurlijk persoon of rechtspersoon die overeenkomstig artikel 11 houder is van een vergunning voor de verwijdering van de afvalstoffen of aan een geregistreerde afvalstoffenhandelaar of -makelaar als vermeld in artikel 13, verplichten.

De Vlaamse Regering kan nadere regels vaststellen betreffende de inhoud en de aflevering van het afgiftebewijs, vermeld in het eerste lid.

Art. 12. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij decreet van 22 december 2017, wordt in afdeling 6, ingevoegd bij artikel 6, een onderafdeling 2 ingevoegd, die luidt als volgt:

"Onderafdeling 6.2. Verwijderingsplicht asbesthoudende materialen".

Art. 13. In hetzelfde decreet wordt in onderafdeling 2, ingevoegd bij artikel 12, een artikel 33/5 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 33/5. Elke eigenaar van een publieke constructie met risicobouwjaar is verplicht zijn constructie met risicobouwjaar tegen 1 januari 2034 te ontdoen van de volgende asbesthoudende materialen:

1° alle eenvoudig bereikbare niet-hechtgebonden asbesthoudende materialen met uitzondering van asbesthoudend pleisterwerk op wanden dat een laag risico vormt, als vermeld in artikel 33/6, lid 3;
2° alle dak- en gevelbekledingen, dakgoten, rookgaskanalen en hemelwaterafvoerkanalen bestaande uit asbestcement als ze zich aan de buitenzijde bevinden.

originele versie

Voor publieke constructies met risicobouwjaar waarvoor de eigenaar overeenkomstig artikel 33/9 over een asbestinventarisattest moet beschikken, bewijst dit attest of al dan niet aan de verplichting, vermeld in het eerste lid, is voldaan. Voor de andere constructies met risicobouwjaar kan de Vlaamse Regering bepalen hoe de naleving van deze verplichting kan worden aangetoond.

De Vlaamse Regering kan een uitstel voor een duur van maximaal twee jaar verlenen voor de uitvoering van de verplichting, vermeld in het eerste lid, zowel voor bepaalde doelgroepen als voor bepaalde categorieën van constructies met risicobouwjaar.

De Vlaamse Regering kan bepalen dat een uitstel kan worden bekomen tot 2040 als wordt aangetoond dat de verplichting, vermeld in het eerste lid niet kan worden gerealiseerd zonder de openbare gezondheid of veiligheid in gevaar te brengen. De Vlaamse Regering bepaalt hiervoor de voorwaarden en de modaliteiten van de aanvraag.".

Art. 14. In hetzelfde decreet wordt in onderafdeling 2, ingevoegd bij artikel 12, een artikel 33/6 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 33/6. Elke eigenaar van een publieke constructie met risicobouwjaar is verplicht om:
1° tegen 1 januari 2040 zijn constructie met risicobouwjaar asbestveilig te maken;
2° de asbestveilige toestand na 1 januari 2040 te behouden.

Een asbestveilige toestand is een toestand waarin bij normaal gebruik van de publieke constructie met risicobouwjaar geen blootstellingsrisico's kunnen ontstaan voor mens en milieu doordat men zich heeft ontdaan van alle eenvoudig bereikbare asbesthoudende materialen met niet-laag risico en de resterende asbesthoudende materialen veilig worden beheerd.

Asbesthoudende materialen hebben een laag risico wanneer het op basis van hun aard, staat en voorkomen weinig waarschijnlijk is dat asbestvezels kunnen vrijkomen. Asbesthoudende materialen worden veilig beheerd als de materialen met laag risico deze status behouden en er voor de materialen met niet-laag risico maatregelen zijn getroffen om het risico op het vrijkomen van asbestvezels te verhinderen. In het inspectieprotocol, vermeld in artikel 33/10, §3, kunnen nadere regels worden vastgesteld omtrent de risico-evaluatie en het veilig beheer van asbesthoudende materialen.

Voor publieke constructies met risicobouwjaar waarvoor de eigenaar overeenkomstig artikel 33/9 over een asbestinventarisattest moet beschikken, bewijst dit attest of al dan niet aan de verplichting, vermeld in het eerste lid, 1°, is voldaan. Voor de andere constructies met risicobouwjaar kan de Vlaamse Regering bepalen hoe de naleving van deze verplichting kan worden aangetoond.".

Art. 15. In hetzelfde decreet wordt in onderafdeling 2, ingevoegd bij artikel 12, een artikel 33/7 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 33/7. Met behoud van de toepassing van de artikelen 33/5 en 33/6, ontdoet de eigenaar van een constructie zich via de geëigende kanalen bij onderhouds-, herstellings-, of ontmantelingswerken in constructies altijd van alle asbesthoudende materialen die door de werken eenvoudig bereikbaar geworden zijn.".

originele versie

Art. 16. In hetzelfde decreet wordt in onderafdeling 2, ingevoegd bij artikel 12, een artikel 33/8 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 33/8. De OVAM kan overgaan tot het uitvoeren van de ontmanteling, de inzameling, het transport of de verwerking van asbesthoudende materialen. Voor de ontzorging, prefinanciering en financiering daarvan door de OVAM kan de Vlaamse Regering een regeling treffen of een overeenkomst sluiten.".

Art. 17. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij decreet van 22 december 2017, wordt in afdeling 6, ingevoegd bij artikel 6, een onderafdeling 3 ingevoegd, die luidt als volgt:

"Onderafdeling 6.3. Asbestinventarisatie".

Art. 18. In hetzelfde decreet wordt in onderafdeling 3, ingevoegd bij artikel 17, een artikel 33/9 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 33/9. §1. Met behoud van de toepassing van artikel 33/14, beschikt de eigenaar van een toegankelijke constructie met risicobouwjaar uiterlijk op 31 december 2031 over een geldig asbestinventarisattest.

Als de toegankelijke constructie met risicobouwjaar onder het stelsel van gedwongen mede-eigendom, vermeld in artikel 577-3 van het Burgerlijk Wetboek, valt, of onder de toepassing van artikel 577-2 van het Burgerlijk Wetboek, wordt zowel voor de gemeenschappelijke delen als voor elk privédeel een afzonderlijk asbestinventarisattest uitgereikt.

Met het oog op de realisatie van de beleidsdoelstelling 'Asbestveilig Vlaanderen 2040' kan de Vlaamse Regering bepaalde categorieën van toegankelijke constructies met risicobouwjaar uitsluiten van de verplichting, vermeld in het eerste lid. De Vlaamse Regering kan een uitstel voor een duur van maximaal vier jaar verlenen voor de verplichting, vermeld in het eerste lid, zowel voor bepaalde doelgroepen als voor bepaalde categorieën van toegankelijke constructies met risicobouwjaar.".

§2. Elke verhuurder van een toegankelijke constructie met risicobouwjaar die over een geldig asbestinventarisattest beschikt, overhandigt een kopie aan de huurder bij het aangaan van de huur of binnen een termijn van 1 maand na de datum vermeld op het asbestinventarisattest als dit afgeleverd werd tijdens een lopende huurperiode.

Art. 19. In hetzelfde decreet wordt in onderafdeling 3, ingevoegd bij artikel 17, een artikel 33/10 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 33/10. §1. Een asbestinventarisattest wordt verkregen nadat een asbestinventaris is opgemaakt.

§2. De asbestinventaris bevat minstens:
1° de identificatie van de toegankelijke constructie met risicobouwjaar;
2° een opsomming van de aangetroffen asbesthoudende of asbestverdachte materialen;
3° een aanduiding van de geïnventariseerde asbesthoudende materialen waarvoor conform artikel 33/5 of 33/6 een verwijderingsplicht geldt;
4° een risico-evaluatie van de asbesthoudende materialen;
5° een advies over urgente maatregelen ter remediëring van de vastgestelde acute blootstellingsrisico's, als dat nodig is.

originele versie

§3. Een asbestinventaris wordt opgemaakt door een asbestdeskundige inventarisatie, als vermeld in artikel 33/16, conform een inspectieprotocol asbestinventarisatie.

De Vlaamse Regering bepaalt hoe het inspectieprotocol asbestinventarisatie wordt vastgesteld. De Vlaamse Regering kan de verdere inhoud van het inspectieprotocol asbestinventarisatie bepalen. Het inspectieprotocol asbestinventarisatie kan bepalen welke constructie met risicobouwjaar bijkomend deel moeten uitmaken van de asbestinventaris en kan bepaalde constructies met risicobouwjaar of bepaalde materialen uitsluiten van de asbestinventaris.

De Vlaamse Regering kan bepalen onder welke voorwaarden een interne preventieadviseur of milieucoördinator die de werkgever heeft aangesteld, de taken van de asbestdeskundige inventarisatie, vermeld in artikel 33/16, kan vervullen om een asbestinventaris op te maken voor de toegankelijke constructie met risicobouwjaar waar de werkgever werknemers tewerkstelt.

§4. De asbestdeskundige inventarisatie, vermeld in artikel 33/16, geeft de asbestinventaris in een databank asbestinventarisatie in.

De databank, vermeld in het eerste lid, wordt beheerd door de OVAM. De OVAM kan in de databank, naast de gegevens, vermeld in paragraaf 2 en in artikel 33/13, §4, tweede lid, ook persoonsgegevens verwerken conform de bepalingen van de regelgeving over de bescherming en verwerking van persoonsgegevens.

Alle persoonsgegevens die de OVAM verkrijgt en verwerkt in het kader van de toepassing van deze afdeling, mogen uitsluitend worden aangewend voor de verwezenlijking van de bepalingen van deze onderafdeling en de organisatie van het toezicht op en de handhaving van het asbestafbouwbeleid, vermeld in deze onderafdeling.

De Vlaamse Regering kan nadere regels vaststellen voor de toegankelijkheid, het raadplegen, downloaden en ontsluiten van de databank asbestinventarisatie en de uitwisseling, het beheer en de verwerking van de gegevens en de persoonsgegevens die erin worden opgenomen.".

Art. 20. In hetzelfde decreet wordt in onderafdeling 3, ingevoegd bij artikel 17, een artikel 33/11 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 33/11. Nadat een asbestinventaris als vermeld in artikel 33/10, correct is ingegeven in de databank, levert de OVAM een asbestinventarisattest af.

Het asbestinventarisattest bevat minstens de geldigheidsduur, de datum, de samenvattende conclusie, de unieke code en de gegevens vermeld in artikel 33/10, §2 .

De Vlaamse Regering stelt nadere regels vast voor de verdere inhoud, de aflevering en de geldigheidsduur van het asbestinventarisattest.".

Art. 21. In hetzelfde decreet wordt in onderafdeling 3, ingevoegd bij artikel 17, een artikel 33/12 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 33/12. De OVAM kan overgaan tot de opmaak van een asbestinventaris conform artikel 33/10. Voor de prefinanciering en de financiering van de inventarisatie door de OVAM kan de Vlaamse Regering een regeling treffen of een overeenkomst sluiten.".

originele versie

Art. 22. In hetzelfde decreet wordt in onderafdeling 3, ingevoegd bij artikel 17, een artikel 33/13 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 33/13. De verplichting, vermeld in de art. 33/9 is niet van toepassing op de openbare, technische toegankelijke constructie met risicobouwjaar.".

Art. 23. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij decreet van 22 december 2017, wordt in afdeling 6, ingevoegd bij artikel 6, een onderafdeling 4 ingevoegd, die luidt als volgt:

"Onderafdeling 6.4. Verplichtingen bij overdracht".

Art. 24. In hetzelfde decreet wordt in onderafdeling 4, ingevoegd bij artikel 23, een artikel 33/14 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 33/14. §1. De eigenaar deelt de inhoud van een geldig asbestinventarisattest mee aan de kandidaat-verwerver bij het sluiten van een onderhandse akte of overeenkomst voor de overdracht van een toegankelijke constructie met risicobouwjaar.

Als de toegankelijke constructie met risicobouwjaar onder het stelsel van gedwongen mede-eigendom valt zoals bedoeld in artikel 577-3 van het Burgerlijk Wetboek of valt onder toepassing van artikel 577-2 van het Burgerlijk Wetboek, wordt zowel voor de gemeenschappelijke delen als voor elk privédeel dat deel uitmaakt van de overdracht, een afzonderlijk asbestinventarisattest uitgereikt.

§2. De onderhandse akte of de overeenkomst die de modaliteiten van de overdracht van een toegankelijke constructie met risicobouwjaar vastlegt, vermeldt of de inhoud van het geldige asbestinventarisattest voorafgaandelijk is meegedeeld aan de verwerver, alsook de datum, samenvattende conclusie en de unieke code van het attest.

§3. In alle authentieke akten voor de overdracht van een toegankelijke constructie met risicobouwjaar vermeldt de instrumenterende ambtenaar of een geldig asbestinventarisattest is overhandigd aan de verwerver. Hij neemt ook de datum, samenvattende conclusie en unieke code van dat attest op in de akte.

Als de authentieke akte verleden is, registreert de instrumenterende ambtenaar de nieuwe eigenaar in de databank, vermeld in artikel 33/10, §4.

§4. Het asbestinventarisattest, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, heeft enkel betrekking op de constructies met risicobouwjaar die het voorwerp uitmaken van de overdracht.

§5. De Vlaamse Regering kan nadere regels vaststellen voor de verplichtingen, vermeld in paragraaf 1, 2 en 3, en kan voorzien in een afwijking voor bepaalde categorieën van toegankelijke constructies met risicobouwjaar.

§6. De verwerver kan de nietigheid vorderen van de overdracht die heeft plaatsgevonden in strijd met de bepalingen van dit artikel.

De nietigheid kan niet meer worden ingeroepen als de verwerver zijn verzaking van de nietigheidsvordering uitdrukkelijk in de authentieke akte heeft laten opnemen en hij een geldig asbestinventarisattest heeft gekregen.".

Art. 25. In hetzelfde decreet wordt in onderafdeling 4, ingevoegd bij artikel 23, een artikel 33/15 ingevoegd, dat luidt als volgt:

originele versie

"Art. 33/15. De verplichtingen, vermeld in art. 33/14 zijn niet van toepassing op de openbare, technische toegankelijke constructie met risicobouwjaar.".

Art. 26. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij decreet van 22 december 2017, wordt in afdeling 6, ingevoegd bij artikel 6, een onderafdeling 5 ingevoegd, die luidt als volgt:

"Onderafdeling 6.5. Asbestdeskundigen".

Art. 27. In hetzelfde decreet wordt in onderafdeling 5, ingevoegd bij artikel 26, een artikel 33/16 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 33/16. De asbestdeskundige inventarisatie, vermeld in artikel 33/10, is een onafhankelijke deskundige die gecertificeerd is door een certificatie-instelling.

De Vlaamse Regering bepaalt de voorwaarden voor de certificering van een asbestdeskundige inventarisatie, de nadere regels voor de kwaliteitsborging, de voorwaarden voor het gebruik van het certificaat en de voorwaarden en de procedure tot schorsing en opheffing van het certificaat.

Certificatie-instellingen voor de certificering van asbestdeskundigen inventarisatie en de kwaliteitsborging ervan beschikken over een erkenning. De Vlaamse Regering bepaalt de voorwaarden en de procedure voor de erkenning, de voorwaarden en de procedure voor de schorsing en de opheffing van de erkenning en de voorwaarden voor het gebruik van de erkenning. De Vlaamse Regering legt ook de kwaliteitseisen vast en kan een instantie aanwijzen die ermee belast is de erkenning van de certificatie-instellingen te controleren.

De OVAM is van rechtswege gecertificeerd als asbestdeskundige inventarisatie.".

Art. 28. Aan artikel 66, §1, van hetzelfde besluit, worden een vijfde, zesde en zevende lid toegevoegd, die luiden als volgt:

"De Vlaamse Regering kan de aflevering van een asbestinventarisattest als vermeld in artikel 33/11 afhankelijk stellen van de betaling van een retributie.

De Vlaamse Regering kan derden een retributie laten betalen om de databank asbestinventarisatie, vermeld in artikel 33/10, §4, te consulteren.

De Vlaamse Regering kan een retributie laten betalen om een aanvraag tot erkenning als certificatie-instelling als vermeld in artikel 33/16, te laten beoordelen.".

originele versie

Hoofdstuk 4. Slotbepalingen

Art. 29. Artikel 18 tot en met 27 treden in werking op een door de Vlaamse Regering vast te stellen datum.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw,

Joke SCHAUVLIEGE

originele versie

Advies nr. 146/2018 van 19 december 2018

Betreft: Ontwerp van decreet tot wijziging van diverse bepalingen van titel X van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid en het decreet van 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen (CO-A-2018-141).

De Gegevensbeschermingsautoriteit (hierna "de Autoriteit");

Gelet op de wet van 3 december 2017 *tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit,* inzonderheid op artikel 23 en 26 (hierna "WOG");

Gelet op de Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG* (hierna "AVG");

Gelet op de wet van 30 juli 2018 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens* (hierna "WVG");

Gelet op het verzoek om advies van Mevr. Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, ontvangen op 23 oktober 2018;

Gelet op het verslag van de Voorzitter;

Brengt op 19 december 2018 het volgend advies uit:

I. VOORWERP VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, de aanvrager, verzoekt om het advies van de Autoriteit over een ontwerp van decreet tot wijziging van diverse bepalingen van titel X van het decreet van 5 april 1995 *houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid* en het decreet van 23 december *2011 betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen* (hierna: het ontwerpdecreet).

Context

2. Het ontwerpdecreet voert een verwijderingsplicht in voor asbesthoudende materialen. Zo somt het ontwerpdecreet de asbesthoudende materialen op die eigenaren van publieke constructies met risicojaar tegen 1 januari 2034 moeten verwijderen. Uiterlijk tegen 1 januari 2040 moeten deze publieke constructies asbestveilig zijn. Een publieke constructie huisvest volgens het ontwerpdecreet publieke organisaties die aan een groot aantal personen overheidsdiensten vertrekken. Daarnaast voert het ontwerpdecreet eveneens een verplichte asbestinventarisatie in voor iedere toegankelijke constructie met risicobouwjaar: dit zijn alle constructies die mensen binnen kunnen betreden.

3. Een asbestinventaris wordt opgemaakt door een asbestdeskundige inventarisatie volgens een specifiek inspectieprotocol. Na de opmaak van deze asbestinventaris ontvang de eigenaar van de toegankelijke constructie een asbestinventarisattest. De asbestdeskundige inventarisatie zal voor elke gecontroleerde constructie een asbestinventaris ingegeven in speciaal hiertoe bestemde databank asbestinventarisatie. Deze databank zal beheerd worden door de OVAM (Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij) en kan ook persoonsgegevens verwerken. Het ontwerpdecreet bepaalt dat de Vlaamse Regering de nadere regels kan vaststellen voor "*de toegankelijkheid, het raadplegen, het downloaden en ontsluiten van de databank asbest-inventarisatie en de uitwisseling, het beheer en de verwerking van de gegevens en de persoonsgegevens die erin worden opgenomen*".

4. Het advies van de Autoriteit beperkt zich tot de bespreking van de verwerking van persoons-gegevens door deze databank asbestinventarisatie die artikel 19 van het ontwerpdecreet in het leven roept.

II. ONDERZOEK VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. Doeleinde

5. Volgens artikel 5.1.b) AVG is de verwerking van persoonsgegevens uitsluitend toegestaan voor welbepaalde uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden.

6. Krachtens artikel 22 van de Grondwet zijn de nagestreefde doeleinden essentiële elementen die de formele wet of het decreet zelf moeten vastleggen[1]. Artikel 19 van het ontwerpdecreet bepaalt uitdrukkelijk dat iedere verwerking van persoonsgegevens door de databank asbest-inventarisatie uitsluitend kan plaatsvinden om de bepalingen van onderafdeling 6.3 "Asbest-inventarisatie" te verwezenlijken. Deze onderafdeling regelt in het bijzonder de organisatie en het toezicht op de handhaving van het asbestafbouwbeleid.

7. De Autoriteit stelt vast de doelstellingen van het ontwerpdecreet welbepaald, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigd zijn.

2. Rechtsgrondslag

8. Elke verwerking van persoonsgegevens moet bovendien steunen op een rechtsgrondslag in de zin van artikel 6 AVG.

9. Voor zover de verwerkte van persoonsgegevens niet behoren tot de bijzondere categorieën van artikel 9 AVG, kan het ontwerpdecreet steunen op artikel 6.1.e) AVG als rechtsgrond: de vervulling van een taak van algemeen belang.

3. Proportionaliteit

10. Artikel 5.1.c) AVG bepaalt dat persoonsgegevens beperkt moeten zijn tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt („minimale gegevensverwerking").

11. Artikel 19 van het ontwerpdecreet bepaalt welke informatie over de toegankelijke constructie en de aanwezigheid van asbest moet opgenomen worden in de asbestinventaris. Het ontwerp-decreet somt echter niet de categorieën van persoonsgegevens op die de databank asbest-inventarisatie kan verwerken. Uit artikel 24 van het ontwerpdecreet valt af te leiden dat de eigenaar van de toegankelijke constructie in elk geval wordt geregistreerd in deze databank.

---

[1] Advies nr. 34/2018 van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, rechtsvoorganger van de Autoriteit, van 11 april 2018, randnummer 31, te raadplegen via deze link : https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/sites/privacycommission/files/documents/advies_34_2018.pdf

Voor het overige bepaalt artikel 19 van het ontwerpdecreet dat de Vlaamse Regering *kan* bepalen welke persoonsgegevens in de databank worden opgenomen.

12. De Autoriteit is van mening dat de huidige omschrijving van de categorieën van gegevens niet toelaat om de proportionaliteit van de gegevensverwerking te beoordelen. Het vastleggen van de relevante gegevenscategorieën moet behoorlijk wettelijk omkaderd moet zijn. Zo stelde de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer in haar advies 34/2017 dat de categorieën van persoonsgegevens essentiële elementen zijn die krachtens artikel 22 van de Grondwet in de formele wet of het decreet zelf moeten worden bepaald[2]. Een loutere machtiging aan de Vlaamse Regering om deze persoonsgegevens te preciseren staat volgens de Raad van State op gespannen voet met het legaliteitsbeginsel vervat in artikel 22 van de Grondwet[3].

13. Na het bepalen van de categorieën van persoonsgegevens in het ontwerpdecreet zelf, *moeten* –in tegenstelling tot de facultatieve machtiging in het ontwerpdecreet – deze meer in detail uitgewerkt worden in een uitvoeringsbesluit.

14. Tot slot merkt de Autoriteit op dat het ontwerpdecreet niet bepaalt welke persoonsgegevens de deskundige asbestinventarisatie zal mogen verwerken om de databank te voeden.

4. Bewaartermijn

15. Volgens artikel 5.1.e) AVG mogen persoonsgegevens niet langer worden bewaard, in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkenen te identificeren, dan noodzakelijk voor de verwezenlijking van de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt.

16. Het ontwerpdecreet voorziet niet in een maximale bewaartermijn voor de persoonsgegevens die de databank asbestinventarisatie zal bevatten. Deze maximale bewaartermijn is ook een essentieel element dat valt onder het legaliteitsbeginsel van artikel 22 van de Grondwet[4]. De geldigheidsduur van het asbestinventarisattest kan een aanknopingspunt om zijn de bewaartermijn te bepalen. In ieder geval moet het ontwerpdecreet zelf, en niet de Vlaamse Regering, deze maximale bewaartermijn vastleggen.

---

[2] Ibid.

[3] Raad van State, advies 62.331 van 11 december 2017, randnummer 16, te raadplegen via deze link: http://www.raadvst-consetat.be/dbx/adviezen/62331.pdf#search=62.331%2F1

[4] Advies nr. 34/2018 van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, rechtsvoorganger van de Autoriteit, van 11 april 2018, randnummer 31, te raadplegen via deze link : https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/sites/privacycommission/files/documents/advies_34_2018.pdf

17. Het ontwerpdecreet bepaalt evenmin de maximale bewaartermijn van de persoonsgegevens die de deskundige asbestinventarisatie verwerkt, voordat hij deze ingeeft in de databank asbest-inventarisatie.

5. Verantwoordelijkheid

18. Artikel 4(7) AVG bepaalt dat wanneer de doelstellingen van en de middelen voor de verwerking in het Unierecht of het lidstatelijke recht worden vastgesteld, daarin kan worden bepaald wie de verwerkingsverantwoordelijke is of volgens welke criteria deze wordt aangewezen.

19. Artikel 19 van het ontwerpdecreet bepaalt dat de OVAM de databank voor asbestinventarisatie zal beheren. De Autoriteit beveelt aan om het ontwerpdecreet aan te vullen door de OVAM en de deskundige asbestinventarisatie expliciet te kwalificeren als verwerkingsverantwoordelijken in de zin van artikel 4.7 AVG.

6. Toegangsbeheer en vertrouwelijkheid

20. Artikel 5.1.f) AVG verplichten de verantwoordelijke voor de verwerking tot het nemen van passende technische of organisatorische maatregelen zodat de gegevens op een dusdanige manier worden verwerkt dat een passende beveiliging ervan gewaarborgd is, en dat zij onder meer beschermd zijn tegen ongeoorloofde of onrechtmatige verwerking en tegen onopzettelijk verlies, vernietiging of beschadiging („integriteit en vertrouwelijkheid"). Uit deze verplichting vloeit met name de noodzaak tot een uitgebreid toegang- en gebruiksbeheer[5].

21. Artikel 19 van het ontwerpdecreet bepaalt dat de Vlaamse Regering de nadere regels *kan* bepalen in verband met de toegankelijkheid van de databank asbestinventarisatie. Daarnaast valt uit artikel 24 van het ontwerpdecreet af te leiden dat de instrumenterende ambtenaar, die de eigendomsoverdracht van een toegankelijke constructie acteert in een authentieke akte, de nieuwe eigenaar kan registreren in de databank. Dit impliceert dat deze beroepsgroep een bepaalde toegang zou hebben tot de databank asbestinventarisatie.

22. De Autoriteit wijst erop dat ofwel het ontwerpdecreet, ofwel een uitvoeringsbesluit de actoren met toegang tot de databank asbestinventarisatie op exhaustieve wijze moet opsommen alsook de omvang en de modaliteiten van hun toegangsrechten. Deze toegang moet steeds noodzakelijk zijn in het licht van de doelstellingen vermeld in randnummer 6 van dit advies en

[5] Zie ook Aanbeveling nr. 01/2008 van 24 september 2008 *met betrekking tot het toegangs- en gebruikersbeheer in de overheidssector*, https://www.privacycommission.be/sites/privacycommission/files/documents/aanbeveling_01_2008_0.pdf.

kan desgevallend onderworpen zijn aan de verplichting tot het sluiten van een protocolakkoord krachtens artikel 8 van het decreet van 18 juli *2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer*.

7. Overige opmerkingen

23. In verband met de machtiging aan de Vlaamse Regering vermeld in randnummer 3 van dit advies merkt de Autoriteit op dat het raadplegen, downloaden, ontsluiten en uitwisselen van persoonsgegevens allemaal verschijningsvormen zijn van een verwerking in de zin van artikel 4.2 van de AVG. Bijgevolg is het onnodig en bovendien zelfs verwarrend om ieder van deze verwerkingen afzonderlijk te vermelden in het ontwerpdecreet.

III. BESLUIT

24. De Autoriteit is van mening dat het ontwerpdecreet niet de noodzakelijke waarborgen biedt wat de bescherming van de persoonsgegevens van de betrokkenen betreft, gelet op de veel te brede machtiging aan de Vlaamse Regering. Het ontwerpdecreet laat na om de essentiële elementen van de databank asbestinventarisatie te regelen in de tekst van het ontwerpdecreet zelf met name:
    - het bepalen van de categorieën van de verwerkte persoonsgegevens (randnummers 12-14);
    - het bepalen van een maximale bewaartermijn van deze persoonsgegevens (randnummers 16-17);
    - het uitdrukkelijk aanduiden van een verwerkingsverantwoordelijke (randnummer 19);
    - de omkadering van de toegang tot de databank asbestinventarisatie (randnummers 21-22).

OM DEZE REDENEN

Brengt de Autoriteit een ongunstig advies uit over het ontwerpbesluit.

De Wnd. Administrateur,

An Machtens

De Voorzitter,

Willem Debeuckelaere

RAAD VAN STATE
afdeling Wetgeving

advies 64.883/1
van 25 januari 2019

over

een voorontwerp van decreet ‘tot wijziging van diverse bepalingen van titel X van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid en het decreet van 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen’

originele versie

Op 4 december 2018 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een voorontwerp van decreet ‘tot wijziging van diverse bepalingen van titel X van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid en het decreet van 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen’.

Het voorontwerp is door de eerste kamer onderzocht op 17 januari 2019. De kamer was samengesteld uit Wilfried VAN VAERENBERGH, staatsraad, voorzitter, Chantal BAMPS en Wouter PAS, staatsraden, Michel TISON en Johan PUT, assessoren, en Astrid TRUYENS, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Kristine BAMS, eerste auditeur-afdelingshoofd.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 25 januari 2019.

*

originele versie

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond[1], alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING VAN HET VOORONTWERP VAN DECREET

2. Het om advies voorgelegde voorontwerp van decreet beoogt een versnelde afbouw van risicovolle, asbesthoudende materialen in het Vlaamse Gewest met het oog op een asbestveilige toestand in 2040.

Hiertoe worden de taken van OVAM gewijzigd in het decreet van 5 april 1995 'houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid' en wordt verder een nieuwe afdeling asbesthoudende materialen ingevoegd in het decreet van 23 december 2011 'betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen' (hierna: het Materialendecreet) met algemene voorschriften, voorschriften in verband met de verwijderingsplicht van deze materialen, een asbestinventarisatie regeling, verplichtingen bij overdracht en een regeling voor de certificering van asbestdeskundigen.

Tot slot wordt de Vlaamse Regering gemachtigd om de inwerkingtreding van de artikelen 18 tot 27 van het voorontwerp te regelen.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Algemene opmerking

3. Het voorontwerp bevat tal van delegaties van verordenende bevoegdheid aan de Vlaamse Regering.

De meeste van de aan de Vlaamse Regering verleende opdrachten kunnen worden ingepast in de algemene uitvoeringsbevoegdheid van artikel 20 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 'tot hervorming der instellingen' (hierna: BWHI).

Voorts kan worden aangenomen dat de delegatie van regelgevende bevoegdheid in een aangelegenheid die door de Grondwet niet is voorbehouden aan de decreetgever, in overeenstemming is met artikel 78 BWHI.[2]

originele versie

[1] Aangezien het om een voorontwerp van decreet gaat, wordt onder "rechtsgrond" de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

[2] Zie ook: GwH 15 januari 2009, nr. 8/2009, B.6.2; GwH 8 maart 2012, nr. 36/2012, B.6.1; GwH 18 juli 2013, nr. 107/2013, B.10.2; GwH 11 juni 2015, nr. 86/2015, B.8; GwH 28 april 2016, nr. 56/2016, B.14.4; GwH 28 april 2016, nr. 57/2016, B.24; GwH 9 juni 2016, nr. 89/2016, B.6.3; GwH 22 september 2016, nr. 118/2016, B.4.

De decreetgever maakt in dat geval immers gebruik van de hem door de Grondwetgever verleende vrijheid om in een dergelijke aangelegenheid te beschikken en het staat in beginsel aan de decreetgever om in die aangelegenheden te beoordelen of zulk een machtiging aan de uitvoerende macht al dan niet aan beperkingen dient te worden onderworpen. Niettemin dient de decreetgever bij het verlenen van een dergelijke machtiging het bepaalde in artikel 78 BWHI in acht te nemen, wat inhoudt, enerzijds, dat de machtiging voldoende duidelijk en ondubbelzinnig is en, anderzijds, dat de machtiging wordt verleend in overeenstemming met de andere bepalingen van de Grondwet en het internationale recht (en dit “krachtens de Grondwet [zelf]”). Tevens neemt dit niet weg dat de democratische legitimiteit van de met de delegaties beoogde regeling zou worden versterkt door de voornaamste onderdelen ervan in het decreet te regelen. De openbare bespreking ervan in het parlement biedt daarenboven meer inzicht in de belangenafweging die daarbij werd gemaakt dan het geval is voor een regeling bij besluit.

Gelet op het aldus geschetste kader moet worden vastgesteld dat het ontworpen artikel 33/9, § 1, derde lid, van het Materialendecreet (artikel 18 van het voorontwerp) waarin wordt bepaald dat met het oog op de realisatie van de beleidsdoelstelling ‘Asbestveilig Vlaanderen 2040’ de Vlaamse Regering bepaalde categorieën van toegankelijke constructies met risicobouwjaar kan uitsluiten van de verplichting, vermeld in het eerste lid en de Vlaamse Regering een uitstel voor een duur van maximaal vier jaar kan verlenen voor de verplichting, vermeld in het eerste lid, zowel voor bepaalde doelgroepen als voor bepaalde categorieën van toegankelijke constructies met risicobouwjaar, een machtiging bevat waarin aan de Vlaamse Regering bevoegdheden worden gedelegeerd op een te onbepaalde wijze.

Deze delegatiebepalingen dienen bijgevolg nader te moeten worden afgebakend.

Bijzondere opmerkingen

Artikel 3

4.1. In het ontworpen artikel 3, § 2, 2°, van het Materialendecreet wordt in de definitie van “constructie met risicobouwjaar” het bouwjaar 2000 als scharnierjaar gehanteerd.

De in de memorie van toelichting gegeven verantwoording voor het bouwjaar 2000 als kanteljaar, doet evenwel de vraag rijzen of er niet in een regeling moet worden voorzien voor het geval wordt vastgesteld dat in constructies van nà het bouwjaar 2000 toch nog asbesthoudende materialen worden aangetroffen.

4.2. In het ontworpen artikel 3, § 2, 7°, van het Materialendecreet wordt in de definitie van “openbare, technische toegankelijke constructie met risicobouwjaar” ook melding gemaakt van “aanhorigheden”.

In de memorie van toelichting wordt dienaangaande benadrukt dat gebouwen met kantoor- of loketfunctie niet onder de hier ontworpen definitie vallen.

originele versie

Artikel 19

5. In het ontworpen artikel 33/10, § 4, van het Materialendecreet wordt bepaald dat de Vlaamse Regering de nadere regels kan vaststellen voor de toegankelijkheid, het raadplegen, downloaden en ontsluiten van de databank asbestinventarisatie en de uitwisseling, het beheer en de verwerking van de gegevens en de persoonsgegevens die erin worden opgenomen.

Er dient te worden opgemerkt dat bij de invulling van deze delegatie het legaliteitsbeginsel vervat in artikel 32 van de Grondwet, waarbij het de decreetgever toekomt de voorwaarden te bepalen voor de toegankelijkheid van bestuursdocumenten, in acht genomen zal moeten worden.

Artikel 24

6. In het ontworpen artikel 33/14, § 1, van het Materialendecreet, waarbij de verplichtingen bij overdracht worden geregeld, wordt bepaald dat de eigenaar de inhoud van een geldig asbestinventarisattest meedeelt aan de kandidaat-verwerver bij het sluiten van een onderhandse akte of overeenkomst voor de overdracht van een toegankelijke constructie met risicobouwjaar en dat als de toegankelijke constructie met risicobouwjaar onder het stelsel van gedwongen mede-eigendom valt zoals bedoeld in artikel 577-3 van het Burgerlijk Wetboek of valt onder toepassing van artikel 577-2 van het Burgerlijk Wetboek, zowel voor de gemeenschappelijke delen als voor elk privédeel dat deel uitmaakt van de overdracht, een afzonderlijk asbestinventarisattest wordt uitgereikt.

Er dient te worden opgemerkt dat de term “uitreiken” slecht lijkt gekozen, nu het overeenkomstig het ontworpen artikel 33/11 van het Materialendecreet (artikel 20 van het voorontwerp) immers aan OVAM toekomt de asbestinventarisattesten af te leveren.

Artikel 27

7. Het ontworpen artikel 33/16 van het Materialendecreet stelt een certificatieregeling in voor asbestdeskundigen inventarisatie en voor de certificatie-instellingen voor de certificering van deze deskundigen.

De memorie van toelichting maakt geen melding van de verhouding van de ontworpen bepaling tot Richtlijn 2006/123/EG van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 ‘betreffende diensten op de interne markt’ (hierna: dienstenrichtlijn). Het staat aan de stellers van het voorontwerp om zich ervan te vergewissen dat het opzetten van de erkenningssystemen verantwoord is in het licht van de bij artikel 9 van de dienstenrichtlijn gestelde voorwaarden, waarbij het vergunningsstelsel niet-discriminatoir, gerechtvaardigd om dwingende redenen van algemeen belang en proportioneel dient te zijn.

originele versie

Verder zal bij de invulling van de hier ontworpen machtigingen erover dienen te worden gewaakt dat de voorschriften van voornoemde richtlijn worden nageleefd.

DE GRIFFIER DE VOORZITTER

Astrid TRUYENS Wilfried VAN VAERENBERGH

originele versie

Ontwerp van decreet tot wijziging van diverse bepalingen van titel X van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid en het decreet van 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Hoofdstuk 1. Inleidende bepaling

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Hoofdstuk 2. Wijzigingen van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid

Art. 2. In artikel 10.3.3 van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, ingevoegd bij het decreet van 7 mei 2004 en gewijzigd bij het decreet van 23 december 2011, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° aan paragraaf 1 wordt een punt 7° toegevoegd, dat luidt als volgt:

"7° instrumenten ontwikkelen en maatregelen uitwerken om te komen tot een asbestafbouwbeleid, onder meer door proefprojecten op te starten, beleidsstudies uit te voeren, inventarisaties van asbesthoudende materialen uit te voeren en vrijwillig over te gaan tot de verwijdering van asbesthoudende materialen.";

2° in paragraaf 2, 1°, a), worden de woorden "afvalstoffen en materiaalkringlopen" vervangen door de zinsnede "afvalstoffen, materialen en materiaalkringlopen";

3° in paragraaf 2, 9°, worden tussen het woord "subsidieaanvragen" en de zinsnede ", vermeld" de woorden "en de toekenning van de subsidies" ingevoegd;

4° aan paragraaf 2 worden een punt 14° tot en met 19° toegevoegd, die luiden als volgt:

originele versie

"14° de asbestinventarisattesten, vermeld in artikel 33/11 van het Materialendecreet, af te leveren;
15° de databank asbestinventarisatie, vermeld in artikel 33/10 van het Materialendecreet, te beheren;
16° asbesthoudende materialen te ontmantelen, in te zamelen, te transporteren of te verwerken, en de ontzorging, de prefinanciering of financiering daarvan, vermeld in artikel 33/8 van het Materialendecreet;
17° een asbestinventaris op te maken conform artikel 33/12 van het Materialendecreet, en de ontzorging, de prefinanciering of financiering daarvan, vermeld in artikel 33/8 van het Materialendecreet;
18° aanvragen te behandelen en de erkenning, vermeld in artikel 33/16 van het Materialendecreet, te verlenen, te schorsen en op te heffen;
19° de retributies, vermeld in artikel 66, §1, van het Materialendecreet, te innen.".

Hoofdstuk 3. Wijzigingen van het decreet van 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen

Art. 3. In artikel 3 van het decreet van 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen, gewijzigd bij de decreten van 25 april 2014 en 30 juni 2017, wordt een punt 5°/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

1° er wordt een punt 5°/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"5°/1 asbesthoudende materialen: de materialen die op basis van voorkennis en een beoordeling met het blote oog of op basis van een geldige monstername en analyse asbest bevatten;";

2° er wordt een paragaaf 2 toegevoegd, waarbij de bestaande tekst paragraaf 1 zal vormen, die luidt als volgt:

"§2. Voor de toepassing van afdeling 6 van hoofdstuk 3 wordt verstaan onder:
1° asbest: de vezelachtige silicaten actinoliet, amosiet, anthofylliet, chrysotiel, crocidoliet en tremoliet;
2° constructie met risicobouwjaar: de constructie met inbegrip van al wat onroerend is geworden door bestemming of incorporatie, met bouwjaar 2000 of ouder, met uitsluiting van de openbare ondergrondse infrastructuur die bestemd is voor de transit, het transport, de transmissie of de distributie van vaste, vloeibare of gasvormige stoffen, energie of informatie. Een constructie is een gebouw, een bouwwerk, een vaste inrichting, een verharding met uitzondering van steenslag, al dan niet bestaande uit duurzame materialen, in de grond ingebouwd, aan de grond bevestigd of op de grond steunend omwille van de stabiliteit, en bestemd om ter plaatse te blijven staan of liggen, ook al kan het goed uit elkaar genomen worden, verplaatst worden, of is het goed volledig ondergronds;
3° eenvoudig bereikbare asbesthoudende materialen: de asbesthoudende materialen die waar te nemen en weg te nemen zijn zonder de bouwkundige integriteit van een constructie of erfgoedkenmerken van een beschermd onroerend erfgoed aan te tasten binnen de normale beheers- en onderhoudscycli of een vergelijkbare stilstand bij industriële installaties. Asbesthoudende materialen die bedekt zijn door een ander materiaal, met uitzondering van een laag verf, coating, behang, kunststof of textiel, zijn niet eenvoudig bereikbaar, tenzij het bedekkend materiaal kan worden weggenomen zonder het te beschadigen;
4° eigenaar: de volle of blote eigenaar. Wanneer het eigendomsrecht in onverdeeldheid is, wordt elk van de onverdeelde houders van dat recht hoofdelijk en ondeelbaar beschouwd als eigenaar;

originele versie

5° hechtgebonden asbesthoudende materialen: asbestcement, asbesthoudende vloertegels en vloerbekledingen, asbesthoudende bitumen en roofingproducten en asbesthoudende pakkingen en dichtingen waarvan het bindmiddel bestaat uit cement, bitumen, kunststof of lijm;
6° niet-hechtgebonden asbesthoudende materialen: alle asbesthoudende materialen die niet hechtgebonden zijn;
7° openbare, technische toegankelijke constructie met risicobouwjaar: een voor mensen toegankelijke constructie met risicobouwjaar die van openbaar nut is met hoofdzakelijk technische functie vervat onder kunstwerken en lijninfrastructuur en hun aanhorigheden;
8° overdracht: het onder levenden overdragen van een eigendomsrecht, het onder levenden vestigen of overdragen van een recht van vruchtgebruik, een erfpacht, een opstalrecht of een zakelijk recht van gebruik. Een onteigening en een erfenis, worden niet beschouwd als een overdracht;
9° toegankelijke constructie met risicobouwjaar: elke constructie met risicobouwjaar die mensen binnen kunnen betreden. Een constructie kan binnen betreden worden als ze minstens bestaat uit een dak dat gedragen wordt door constructie-elementen, en als een mens er normaal in kan staan of lopen.
10° publieke constructie met risicobouwjaar: elke constructie met risicobouwjaar die een publieke organisatie huisvest die aan een groot aantal personen overheidsdiensten verstrekken. Een publieke organisatie is een overheid, een parastatale, of een organisatie die publieke diensten aanbiedt die door een overheid worden verzorgd, uitbesteed of gesubsidieerd;

Art. 4. Aan artikel 12, van hetzelfde decreet, wordt een paragraaf 4 toegevoegd, die luidt als volgt:

"§4. De natuurlijke persoon of rechtspersoon die asbesthoudende materialen beheert, is verplicht alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs kunnen worden genomen om het gevaar voor de gezondheid van de mens of voor het milieu, meer bepaald het risico voor water, lucht en bodem te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken.

Asbestverdacht materiaal wordt als asbesthoudend materiaal beschouwd tenzij op basis van een geldige monstername en analyse de afwezigheid van asbest met zekerheid kan worden aangetoond. Onder asbestverdacht materiaal wordt verstaan: materiaal dat op basis van voorkennis en een beoordeling met het blote oog mogelijk asbest bevat.

De Vlaamse Regering kan de maatregelen, vermeld in het eerste lid, nader omschrijven.".

Art. 5. Aan artikel 15, eerste lid, van hetzelfde decreet worden een punt 5° en een punt 6° toegevoegd, die luiden als volgt:

"5° natuurlijke personen, rechtspersonen en overheden voor de inventarisatie, de ontmanteling, de inzameling, het transport of de verwerking van asbesthoudende materialen, vermeld in hoofdstuk 3, afdeling 6;
6° lokale besturen voor de organisatie van het toezicht op en de handhaving van het asbestafbouwbeleid.".

Art. 6. In hoofdstuk 3 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij de decreten van 25 april 2014 en 30 juni 2017, wordt een afdeling 6 ingevoegd, die luidt als volgt:

" Afdeling 6. Asbesthoudende materialen".

originele versie

Art. 7. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij decreet van 30 juni 2017, wordt in afdeling 6, ingevoegd bij artikel 6, een onderafdeling 1 ingevoegd, die luidt als volgt:

"Onderafdeling 6.1. Algemene bepalingen"

Art. 8. In hetzelfde decreet wordt in onderafdeling 1, ingevoegd bij artikel 7, een artikel 33/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 33/1 Het is verboden constructies zoals zonnepanelen, overzetdaken en reclamepanelen te bevestigen aan of over asbesthoudende dak- en gevelbekleding. Het is eveneens verboden asbesthoudende dak- en gevelbekleding in te sluiten of te bedekken met andere materialen.".

Art. 9. In hetzelfde decreet wordt in dezelfde onderafdeling 1, ingevoegd bij artikel 7, een artikel 33/2 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 33/2. Het is verboden asbestcement dak- en gevelbekleding te reinigen of te ontmossen.".

Art. 10. In hetzelfde decreet wordt in dezelfde onderafdeling 1, ingevoegd bij artikel 7, een artikel 33/3 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 33/3. De Vlaamse Regering kan nadere regels vaststellen voor het beheer van afstromend hemelwater van een asbestcement dak- of gevelbekleding om de impact op mens en milieu te minimaliseren.".

Art. 11. In hetzelfde decreet wordt in dezelfde onderafdeling 1, ingevoegd bij artikel 7, een artikel 33/4 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 33/4. De Vlaamse Regering kan het afleveren van een afgiftebewijs bij afgifte van asbesthoudende huishoudelijke afvalstoffen aan een natuurlijk persoon of rechtspersoon die overeenkomstig artikel 11 houder is van een vergunning voor de verwijdering van de afvalstoffen of aan een geregistreerde afvalstoffenhandelaar of -makelaar als vermeld in artikel 13, verplichten.

De Vlaamse Regering kan nadere regels vaststellen betreffende de inhoud en de aflevering van het afgiftebewijs, vermeld in het eerste lid.".

Art. 12. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij decreet van 22 december 2017, wordt in afdeling 6, ingevoegd bij artikel 6, een onderafdeling 2 ingevoegd, die luidt als volgt:

"Onderafdeling 6.2. Verwijderingsplicht asbesthoudende materialen".

Art. 13. In hetzelfde decreet wordt in onderafdeling 2, ingevoegd bij artikel 12, een artikel 33/5 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 33/5. Elke eigenaar van een publieke constructie met risicobouwjaar is verplicht zijn constructie met risicobouwjaar tegen 1 januari 2034 te ontdoen van de volgende asbesthoudende materialen:

1° alle eenvoudig bereikbare niet-hechtgebonden asbesthoudende materialen met uitzondering van asbesthoudend pleisterwerk op wanden dat een laag risico vormt, als vermeld in artikel 33/6, lid 3;
2° alle dak- en gevelbekledingen, dakgoten, rookgaskanalen en hemelwaterafvoerkanalen bestaande uit asbestcement als ze zich aan de buitenzijde bevinden.

originele versie

Voor publieke constructies met risicobouwjaar waarvoor de eigenaar overeenkomstig artikel 33/9 over een asbestinventarisattest moet beschikken, bewijst dit attest of al dan niet aan de verplichting, vermeld in het eerste lid, is voldaan. Voor de andere constructies met risicobouwjaar kan de Vlaamse Regering bepalen hoe de naleving van deze verplichting kan worden aangetoond.

De Vlaamse Regering kan een uitstel voor een duur van maximaal twee jaar verlenen voor de uitvoering van de verplichting, vermeld in het eerste lid, zowel voor bepaalde doelgroepen als voor bepaalde categorieën van constructies met risicobouwjaar.

De Vlaamse Regering kan bepalen dat een uitstel kan worden bekomen tot 2040 als wordt aangetoond dat de verplichting, vermeld in het eerste lid niet kan worden gerealiseerd zonder de openbare gezondheid of veiligheid in gevaar te brengen. De Vlaamse Regering bepaalt hiervoor de voorwaarden en de modaliteiten van de aanvraag.".

Art. 14. In hetzelfde decreet wordt in onderafdeling 2, ingevoegd bij artikel 12, een artikel 33/6 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 33/6. Elke eigenaar van een publieke constructie met risicobouwjaar is verplicht om:
1° tegen 1 januari 2040 zijn constructie met risicobouwjaar asbestveilig te maken;
2° de asbestveilige toestand na 1 januari 2040 te behouden.

Een asbestveilige toestand is een toestand waarin bij normaal gebruik van de publieke constructie met risicobouwjaar geen blootstellingsrisico's kunnen ontstaan voor mens en milieu doordat men zich heeft ontdaan van alle eenvoudig bereikbare asbesthoudende materialen met niet-laag risico en de resterende asbesthoudende materialen veilig worden beheerd.

Asbesthoudende materialen hebben een laag risico wanneer het op basis van hun aard, staat en voorkomen weinig waarschijnlijk is dat asbestvezels kunnen vrijkomen. Asbesthoudende materialen worden veilig beheerd als de materialen met laag risico deze status behouden en er voor de materialen met niet-laag risico maatregelen zijn getroffen om het risico op het vrijkomen van asbestvezels te verhinderen. In het inspectieprotocol, vermeld in artikel 33/10, §3, kunnen nadere regels worden vastgesteld omtrent de risico-evaluatie en het veilig beheer van asbesthoudende materialen.

Voor publieke constructies met risicobouwjaar waarvoor de eigenaar overeenkomstig artikel 33/9 over een asbestinventarisattest moet beschikken, bewijst dit attest of al dan niet aan de verplichting, vermeld in het eerste lid, 1°, is voldaan. Voor de andere constructies met risicobouwjaar kan de Vlaamse Regering bepalen hoe de naleving van deze verplichting kan worden aangetoond.".

Art. 15. In hetzelfde decreet wordt in onderafdeling 2, ingevoegd bij artikel 12, een artikel 33/7 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 33/7. Met behoud van de toepassing van de artikelen 33/5 en 33/6, ontdoet de eigenaar van een constructie zich via de geëigende kanalen bij onderhouds-, herstellings-, of ontmantelingswerken in constructies altijd van alle asbesthoudende materialen die door de werken eenvoudig bereikbaar geworden zijn.".

originele versie

Art. 16. In hetzelfde decreet wordt in onderafdeling 2, ingevoegd bij artikel 12, een artikel 33/8 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 33/8. De OVAM kan overgaan tot het uitvoeren van de ontmanteling, de inzameling, het transport of de verwerking van asbesthoudende materialen. Voor de ontzorging, prefinanciering en financiering daarvan door de OVAM kan de Vlaamse Regering een regeling treffen of een overeenkomst sluiten.".

Art. 17. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij decreet van 22 december 2017, wordt in afdeling 6, ingevoegd bij artikel 6, een onderafdeling 3 ingevoegd, die luidt als volgt:

"Onderafdeling 6.3. Asbestinventarisatie".

Art. 18. In hetzelfde decreet wordt in onderafdeling 3, ingevoegd bij artikel 17, een artikel 33/9 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 33/9. §1. Met behoud van de toepassing van artikel 33/14, beschikt de eigenaar van een toegankelijke constructie met risicobouwjaar uiterlijk op 31 december 2031 over een geldig asbestinventarisattest.

Als de toegankelijke constructie met risicobouwjaar onder het stelsel van gedwongen mede-eigendom, vermeld in artikel 577-3 van het Burgerlijk Wetboek, valt, of onder de toepassing van artikel 577-2 van het Burgerlijk Wetboek, beschikt de eigenaar over een afzonderlijk geldig asbestinventarisattest voor zowel de gemeenschappelijke delen als voor het privédeel. .

Met het oog op de realisatie van de beleidsdoelstelling 'Asbestveilig Vlaanderen 2040' kan de Vlaamse Regering bepaalde categorieën van toegankelijke constructies met risicobouwjaar uitsluiten van de verplichting, vermeld in het eerste lid, als het op basis van hun bouwtechnische karakteristieken niet redelijk of proportioneel is om onder de verplichting te vallen. De Vlaamse Regering kan een uitstel voor een duur van maximaal vier jaar verlenen voor de verplichting, vermeld in het eerste lid, voor bepaalde categorieën van toegankelijke constructies met risicobouwjaar na 1980.

§2. Elke verhuurder van een toegankelijke constructie met risicobouwjaar die over een geldig asbestinventarisattest beschikt, overhandigt een kopie aan de huurder bij het aangaan van de huur of binnen een termijn van 1 maand na de datum vermeld op het asbestinventarisattest als dit afgeleverd werd tijdens een lopende huurperiode.".

Art. 19. In hetzelfde decreet wordt in onderafdeling 3, ingevoegd bij artikel 17, een artikel 33/10 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 33/10. §1. Een asbestinventarisattest wordt verkregen nadat een asbestinventaris is opgemaakt.

§2. De asbestinventaris bevat minstens:
1° de identificatie van de toegankelijke constructie met risicobouwjaar;
2° een opsomming van de aangetroffen asbesthoudende of asbestverdachte materialen;
3° een aanduiding van de geïnventariseerde asbesthoudende materialen waarvoor conform artikel 33/5 of 33/6 een verwijderingsplicht geldt;
4° een risico-evaluatie van de asbesthoudende materialen;
5° een advies over urgente maatregelen ter remediëring van de vastgestelde acute blootstellingsrisico's, als dat nodig is.

originele versie

§3. Een asbestinventaris wordt opgemaakt door een asbestdeskundige inventarisatie, als vermeld in artikel 33/16, conform een inspectieprotocol asbestinventarisatie.

De Vlaamse Regering bepaalt hoe het inspectieprotocol asbestinventarisatie wordt vastgesteld. De Vlaamse Regering kan de verdere inhoud van het inspectieprotocol asbestinventarisatie bepalen. Het inspectieprotocol asbestinventarisatie kan bepalen welke constructie met risicobouwjaar bijkomend deel moeten uitmaken van de asbestinventaris en kan bepaalde constructies met risicobouwjaar of bepaalde materialen uitsluiten van de asbestinventaris.

De Vlaamse Regering kan bepalen onder welke voorwaarden een interne preventieadviseur of interne milieucoördinator die de werkgever heeft aangesteld, de taken van de asbestdeskundige inventarisatie, vermeld in artikel 33/16, kan vervullen om een asbestinventaris op te maken voor de toegankelijke constructie met risicobouwjaar waar de werkgever werknemers tewerkstelt.

§4. De asbestdeskundige inventarisatie, vermeld in artikel 33/16, geeft de asbestinventaris in een databank asbestinventarisatie in. De asbestdeskundige inventarisatie kan conform de bepalingen van de regelgeving over de bescherming en verwerking van persoonsgegevens hierbij de volgende categorieën van persoonsgegevens verwerken: persoonlijke contactgegevens, woningkenmerken en rijksregisternummer/identificatienummer van de sociale zekerheid. De asbestdeskundige inventarisatie bewaart deze persoonsgegevens maximaal tot een geldig asbestinventarisattest afgeleverd werd overeenkomstig artikel 33/11.

De databank, vermeld in het eerste lid, wordt beheerd door de OVAM. De OVAM kan in de databank, naast de gegevens, vermeld in paragraaf 2 en in artikel 33/14, §3, tweede lid, ook conform de bepalingen van de regelgeving over de bescherming en verwerking van persoonsgegevens de volgende categorieën van persoonsgegevens verwerken: persoonlijke contactgegevens, woningkenmerken en rijksregisternummer/identificatienummer van de sociale zekerheid.

Alle persoonsgegevens die de OVAM verkrijgt en verwerkt in het kader van de toepassing van deze afdeling, mogen uitsluitend worden aangewend voor de verwezenlijking van de bepalingen van deze onderafdeling en artikel 12 en de organisatie van het toezicht op en de handhaving van het asbestafbouwbeleid, vermeld in deze onderafdeling en artikel 12.

De persoonsgegevens opgenomen in de databank worden maximaal bewaard tot een overdracht plaatsvindt overeenkomstig artikel 33/14, §3.

De OVAM geldt als verwerkingsverantwoordelijke, zoals vermeld in artikel 4, 7°, van de Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG.

De Vlaamse Regering bepaalt welke persoonsgegevens onder de categorieën, vermeld in het eerste en het tweede lid, worden opgenomen in de databank. De Vlaamse Regering bepaalt welke actoren toegang krijgen tot de databank alsook de omvang en de modaliteiten van hun toegangsrechten.

originele versie

De Vlaamse Regering kan nadere regels vaststellen omtrent het beheer en de verwerking van de gegevens en de persoonsgegevens die in de databank worden opgenomen.".

Art. 20. In hetzelfde decreet wordt in onderafdeling 3, ingevoegd bij artikel 17, een artikel 33/11 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 33/11. Nadat een asbestinventaris als vermeld in artikel 33/10, correct is ingegeven in de databank, levert de OVAM een asbestinventarisattest af.

Het asbestinventarisattest bevat minstens de geldigheidsduur, de datum, de samenvattende conclusie, de unieke code en de gegevens vermeld in artikel 33/10, §2 .

De Vlaamse Regering stelt nadere regels vast voor de verdere inhoud, de aflevering en de geldigheidsduur van het asbestinventarisattest.".

Art. 21. In hetzelfde decreet wordt in onderafdeling 3, ingevoegd bij artikel 17, een artikel 33/12 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 33/12. De OVAM kan overgaan tot de opmaak van een asbestinventaris conform artikel 33/10. Voor de prefinanciering en de financiering van de inventarisatie door de OVAM kan de Vlaamse Regering een regeling treffen of een overeenkomst sluiten.".

Art. 22. In hetzelfde decreet wordt in onderafdeling 3, ingevoegd bij artikel 17, een artikel 33/13 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 33/13. De verplichting, vermeld in de art. 33/9 is niet van toepassing op de openbare, technische toegankelijke constructie met risicobouwjaar.".

Art. 23. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij decreet van 22 december 2017, wordt in afdeling 6, ingevoegd bij artikel 6, een onderafdeling 4 ingevoegd, die luidt als volgt:

"Onderafdeling 6.4. Verplichtingen bij overdracht".

Art. 24. In hetzelfde decreet wordt in onderafdeling 4, ingevoegd bij artikel 23, een artikel 33/14 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 33/14. §1. De eigenaar deelt de inhoud van een geldig asbestinventarisattest mee aan de kandidaat-verwerver bij het sluiten van een onderhandse akte of overeenkomst voor de overdracht van een toegankelijke constructie met risicobouwjaar.

Als de toegankelijke constructie met risicobouwjaar onder het stelsel van gedwongen mede-eigendom valt zoals bedoeld in artikel 577-3 van het Burgerlijk Wetboek of valt onder toepassing van artikel 577-2 van het Burgerlijk Wetboek, deelt de eigenaar de inhoud van een afzonderlijk asbestinventarisattest mee voor zowel de gemeenschappelijke delen als voor elk privédeel dat deel uitmaakt van de overdracht.

§2. De onderhandse akte of de overeenkomst die de modaliteiten van de overdracht van een toegankelijke constructie met risicobouwjaar vastlegt, vermeldt of de inhoud van het geldige asbestinventarisattest voorafgaandelijk is meegedeeld aan de verwerver, alsook de datum, samenvattende conclusie en de unieke code van het attest.

originele versie

§3. In alle authentieke akten voor de overdracht van een toegankelijke constructie met risicobouwjaar vermeldt de instrumenterende ambtenaar of een geldig asbestinventarisattest is overhandigd aan de verwerver. Hij neemt ook de datum, samenvattende conclusie en unieke code van dat attest op in de akte.

Als de authentieke akte verleden is, registreert de instrumenterende ambtenaar de nieuwe eigenaar in de databank, vermeld in artikel 33/10, §4.

§4. Het asbestinventarisattest, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, heeft enkel betrekking op de constructies met risicobouwjaar die het voorwerp uitmaken van de overdracht.

§5. De Vlaamse Regering kan nadere regels vaststellen voor de verplichtingen, vermeld in paragraaf 1, 2 en 3, en kan voorzien in een afwijking voor bepaalde categorieën van toegankelijke constructies met risicobouwjaar.

§6. De verwerver kan de nietigheid vorderen van de overdracht die heeft plaatsgevonden in strijd met de bepalingen van dit artikel.

De nietigheid kan niet meer worden ingeroepen als de verwerver zijn verzaking van de nietigheidsvordering uitdrukkelijk in de authentieke akte heeft laten opnemen en hij een geldig asbestinventarisattest heeft gekregen.".

Art. 25. In hetzelfde decreet wordt in onderafdeling 4, ingevoegd bij artikel 23, een artikel 33/15 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 33/15. De verplichtingen, vermeld in art. 33/14 zijn niet van toepassing op de openbare, technische toegankelijke constructie met risicobouwjaar.".

Art. 26. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij decreet van 22 december 2017, wordt in afdeling 6, ingevoegd bij artikel 6, een onderafdeling 5 ingevoegd, die luidt als volgt:

"Onderafdeling 6.5. Asbestdeskundigen".

Art. 27. In hetzelfde decreet wordt in onderafdeling 5, ingevoegd bij artikel 26, een artikel 33/16 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 33/16. De asbestdeskundige inventarisatie, vermeld in artikel 33/10, is een onafhankelijke deskundige die gecertificeerd is door een certificatie-instelling.

De Vlaamse Regering bepaalt de voorwaarden voor de certificering van een asbestdeskundige inventarisatie, de nadere regels voor de kwaliteitsborging, de voorwaarden voor het gebruik van het certificaat en de voorwaarden en de procedure tot schorsing en opheffing van het certificaat.

Certificatie-instellingen voor de certificering van asbestdeskundigen inventarisatie en de kwaliteitsborging ervan beschikken over een erkenning. De Vlaamse Regering bepaalt de voorwaarden en de procedure voor de erkenning, de voorwaarden en de procedure voor de schorsing en de opheffing van de erkenning en de voorwaarden voor het gebruik van de erkenning. De Vlaamse Regering legt ook de kwaliteitseisen vast en kan een instantie aanwijzen die ermee belast is de erkenning van de certificatie-instellingen te controleren.

De OVAM is van rechtswege gecertificeerd als asbestdeskundige inventarisatie.".

originele versie

Art. 28. Aan artikel 66, §1, van hetzelfde besluit, worden een vijfde, zesde en zevende lid toegevoegd, die luiden als volgt:

"De Vlaamse Regering kan de aflevering van een asbestinventarisattest als vermeld in artikel 33/11 afhankelijk stellen van de betaling van een retributie.

De Vlaamse Regering kan derden een retributie laten betalen om de databank asbestinventarisatie, vermeld in artikel 33/10, §4, te consulteren.

De Vlaamse Regering kan een retributie laten betalen om een aanvraag tot erkenning als certificatie-instelling als vermeld in artikel 33/16, te laten beoordelen.".

Hoofdstuk 4. Slotbepalingen

Art. 29. Artikel 18 tot en met 27 treden in werking op een door de Vlaamse Regering vast te stellen datum.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw,

Joke SCHAUVLIEGE

originele versie

Reguleringsimpactanalyse voor
versneld asbestafbouwbeleid

1 Gegevens van het advies

1.1 Gegevens van de regelgeving

nummer taal- en wetgevingstechnisch advies	<Vul hier de gewenste informatie in>
bevoegde minister(s) van de regelgeving	Joke Schauvliege, Minister van Omgeving, Natuur en Landbouw
RIA	Ja (onderhavig document)
JoKER	Geïntegreerd in analyse van doelgroepen (hoofdstuk 7)
Armoedetoets	Geïntegreerd in analyse van doelgroepen (hoofdstuk 7)
toets lokale besturen	Geïntegreerd in analyse van de betrokken overheidsdiensten (hoofdstuk 7)
link naar de regelgevingsagenda	<Vul hier de gewenste informatie in>

1.2 Gegevens van de aanvrager

e-mailadres	sven.de.mulder@ovam.be
Organisatie	Vlaamse Overheid
beleidsdomein	Leefmilieu
Entiteit	OVAM

2 Titel en fase

CONCEPT EN PLANNING | ANALYSE EN REDACTIE | GOEDKEURING | PUBLICATIE EN OPVOLGING

Onderhavige Regulerings Impact Analyse (RIA) is opgemaakt in fase 2 ‘analyse en redactie’.

originele versie

3 Samenvatting

Asbest is in de 20ste eeuw op grote schaal gebruikt als materiaal in de industrie en de bouwsector. Asbest is echter uiterst schadelijk voor de gezondheid. Naarmate het bewustzijn groeide over de gezondheidsschade, is de wetgeving voor inzet van asbest dan ook stelselmatig verstrengd:

- In 1998 is in België de productie van een reeks van asbesthoudende materialen, zoals asbestcement, verboden. Bouwhandelaars en aannemers gebruikten hun voorraad van reeds geproduceerde materialen wel nog op;
- In 2001 is het verbod verbreed zodat enkel nog specifieke materialen mochten verkocht worden. Zo konden bijvoorbeeld bepaalde dichtingen nog gebruikt worden in industriële installaties;
- In 2005 is de productie en verkoop van asbest volledig verboden in België en in heel Europa.

Omwille van de lange levensduur van bouwmaterialen en industriële materialen, is asbest echter nog steeds aanwezig in constructies en installaties.

De federale regelgeving legt aan werkgevers een aantal preventieverplichtingen op (onder andere de opmaak van een asbestinventaris) ter bescherming van werknemers. Verder heeft Vlaanderen een beleid dat beoogt om ontmanteld asbest veilig te verwijderen. Het huidig beleid heeft echter weinig impact op het ritme van verwijdering of het beheer van asbest in gebouwen zonder werknemers.

Gezien het gebrek aan kennis over de aanwezigheid en de risico's van asbest, wordt de verwijdering voornamelijk gedreven door het ritme van functionele renovaties. Het aantal grondige renovaties van gebouwen is in Vlaanderen echter laag. Het aantal vergunningen voor renovatie of sloop bedraagt jaarlijks minder dan 1% van het gebouwenpatrimonium. Bovendien zorgen halfslachtige renovaties voor inkapseling en instandhouding van asbest. Zonder verder overheidsingrijpen zal het grootste deel van de asbesthoudende materialen pas tegen 2070 of zelfs later verwijderd worden.

Asbest is enkel schadelijk bij inademing. Doordat asbest in hechtgebonden materialen in goede staat niet in de lucht komt, is het risico op blootstelling normaalgezien klein. Door de hoge leeftijd van asbest toepassingen zorgen sleet, beschadiging, regen en wind echter voor een voortschrijdende verwering van de asbesthoudende materialen. De verwering vreet de structuur aan waardoor asbestvezels kunnen vrijkomen. Zonder bijkomend beleid blijven de blootstellingsrisico's dan ook niet enkel bestaan, maar dreigen ze verder op te lopen in de komende decennia.

Het versneld verwijderen van asbest neemt niet enkel de gezondheidsrisico's weg, maar zorgt ook voor een reeks andere maatschappelijke baten:

- het vermijden van extreem hoge saneringskosten na een asbestbrand of ander incident;
- het vermijden van de hogere verwijderingskosten veroorzaakt door de bijkomende veiligheidsmaatregelen die nodig zijn bij verwering van hechtgebonden asbest;
- marktomstandigheden waar schaalvoordelen leiden tot lagere kosten voor verwijdering;
- het vermijden van vervuiling van gerecycleerde bouwmaterialen in Vlaanderen;
- het opbouwen van expertise;
- het vermijden van verwerkingskosten van vervuild rioleringsslib en gelijkaardige fracties.

Deze baten werden uitgebreid beschreven en gekwantificeerd in de Maatschappelijke Kosten-Baten Analyse.

Verder is een versneld asbestafbouwbeleid complementair aan het Vlaamse klimaatbeleid dat streeft naar een versnelling van grondige energierenovaties in de komende decennia. De analyse van de maatschappelijke kosten

originele versie

en baten bevestigt dan ook de meerwaarde van een versneld asbestafbouwbeleid waarbij asbest gefaseerd verwijderd wordt met 2040 als streefdoel.
Deze RIA onderzoekt 3 beleidsopties om het verwijderen van asbest in constructies en installaties te versnellen:

1. In de '*huidige situatie'* (nuloptie) is er weinig zicht op de aanwezigheid of de risico's van asbest doordat constructies worden verkocht, verhuurd en verbouwd zonder asbestinventarisatie. Er is ook geen controle op het ritme van asbestverwijdering. In de huidige situatie zijn de gezondheidsrisico's hoog en blijven ze bestaan tot 2070 of langer.
2. *Vlaanderen 'asbestveilig in 2040'* (voorkeursoptie) verplicht de opmaak van een inventaris bij overdracht of verhuring van een risico-constructie (constructie met bouwjaar 2000 of ouder). Het legt ook volgende bijkomende verplichtingen op inzake verwijdering van asbesthoudende materialen:
    - Tegen 2032[1] moeten eigenaars van risicoconstructies over een asbestinventaris beschikken om de aanwezigheid en risico's van asbest in kaart te brengen.
    - Tegen 2034[1] zijn eigenaars van risicoconstructies en risico-installaties verplicht om alle asbesthoudende dak- en gevelbekledingen te verwijderen, evenals dakgoten, rookgaskanalen en hemelwaterafvoerkanalen bestaande uit asbestcement als ze zich aan de buitenzijde van een constructie bevinden. Daarnaast moeten ze zich ook ontdoen van alle eenvoudig bereikbare niet-hechtgebonden asbesthoudende materialen[2].
    - Tegen 2040 moeten eigenaars van risicoconstructies en risico-installaties de resterende, eenvoudig bereikbare asbesthoudende materialen die niet in de categorie 'laag-risico' vallen verwijderen. De resterende materialen moeten veilig beheerd worden.
3. *Vlaamse 'risicoconstructies asbestvrij in 2040'* bouwt verder op beleidsoptie 2 maar heeft als doelstelling om tegen uiterlijk 2040 alle asbesthoudende materialen uit risicoconstructies en risico-installaties te verwijderen. Ook de niet-eenvoudig bereikbare en laag-risico asbesthoudende materialen moeten dus verwijderd worden.

De RIA vergelijkt de scenario's in functie van de doelstellingen van de Vlaamse Regering: de risico's van asbest in kaart brengen, de definitieve verwijdering versnellen en de gezondheidsrisico's van asbest wegnemen tegen 2040.

Scenario's 1 neemt de blootstellingsrisico's aan asbest onvoldoende weg. Tot in 2070 zal asbest in constructies en installaties nog gezondheidsrisico's met zich meebrengen. Scenario's 2 en 3 nemen de blootstellingsrisico's wel op afdoende wijze weg tegen 2040. Bovendien zorgen scenario's 2 en 3 voor bijkomende maatschappelijke baten.

Doordat eigenaars in scenario 3 verplicht zijn om asbest op moeilijk bereikbare plekken te verwijderen, loopt de kost beduidend hoger op dan in scenario 2. De extra kost voor scenario 3 leidt echter niet tot een vermindering van de blootstellingsrisico's.

Gezien scenario 2 op een kostenefficiënte wijze de doelstellingen van de Vlaamse Regering vervult en de hoogste maatschappelijke baat heeft, is scenario 2 (Vlaanderen asbestveilig in 2040) het voorkeursscenario. Met dit scenario pakt Vlaanderen de historische problemen op geïntegreerde en omvattende wijze aan. Bovendien versterkt Vlaanderen zijn rol als wereldwijde voorloper in het duurzaam beheer van afval en materialen.

originele versie

[1] De Vlaamse Regering kan een uitstel voor een duur van maximaal twee jaar voorzien voor verwijdering en voor inventarisatie. Voor industriële kan onder voorwaarden een uitstel bekomen worden tot uiterlijk 2040 in de gevallen waarin wordt aangetoond dat de verplichting niet kan worden gerealiseerd zonder de openbare gezondheid of veiligheid in gevaar te brengen of zonder onredelijke financiële of technische impact op volcontinue productieprocessen.
[2] Met uitzondering van asbesthoudend pleisterwerk op wanden dat een laag risico vormt.

4 Probleembeschrijving

Asbest is in de 20ste eeuw op grote schaal toegepast omwille van de isolerende, hittebestendige en materiaalversterkende eigenschappen. Typische bouwtoepassingen betroffen cementgolfplaten, dakleien, gevelbekleding en isolatiematerialen. Dit hoofdstuk beschrijft de risico's, de geschatte volumes aanwezig in Vlaanderen, de reeds bestaande maatregelen en de beleidsinitiatieven in het buitenland.

De probleembeschrijving baseert zich op literatuur en berekeningen van experts. De belangrijkste bronnen die gebruikt zijn om de Vlaamse situatie in kaart te brengen zijn:

- *Onderzoek naar de vrijstelling en de verspreiding van vezels vanuit verweerde asbesthoudende dakbedekking en gevelbekleding, Vito, 2013;*
- *Inventarisatiestudie asbesthoudende materiaalstromen in Vlaanderen, Ecorem, 2013;*
- *Oriënterende haalbaarheidsstudie en kosten-batenanalyse m.b.t. een versneld asbestafbouw beleid, Technum, 2014;*
- *Onderzoek naar de verspreiding van vezels vanuit verweerde asbesthoudende dakbedekking, Vito, 2015;*
- *Onderzoek naar de vezelvrijstelling van asbest uit golfplaten naar het binnenmilieu in loodsen, Vito, 2016;*
- *Deskstudie asbestinventarisatie in land- en tuinbouw, SBB, 2017;*
- *Steekproef asbestinventarisatie in 300 scholen, ABO, 2017;*
- *Uitwerking van beleidsscenario's voor een versneld asbestafbouwbeleid, EY (Ernst & Young), 2017;*
- *Maatschappelijke Kosten-Batenanalyse voor asbestafbouwbeleid in Vlaanderen, EY (Ernst & Young), 2017*

4.1 Risico's van asbest

- **Gezondheidsrisico's**

Er zijn een heel aantal asbestgerelateerde ziekten. Ze hebben met elkaar gemeen dat ze zich lange tijd na de blootstelling ontwikkelen, wat het moeilijk maakt om de diagnose te stellen. De Wereldgezondheidsorganisatie acht het bewezen dat blootstelling aan asbest tot volgende ziekten leidt:

- *mesothelioom*: een kwaadaardige tumor aan het borstvlies, waardoor het volume van de long vermindert. Over het algemeen ontwikkelt mesothelioom zich pas tussen 30 en 50 jaar na de blootstelling aan asbest. De ziekte kent een fatale afloop;
- *longkanker*: ontstaat ook geruime tijd na de blootstelling aan asbest. Bovendien versterkt roken het risico op het ontstaan van longkanker door asbestvezels aanzienlijk (10 keer hoger);
- *larynx- en eierstokkanker*: sedert 2012 stelt de Wereldgezondheidsorganisatie dat deze vormen van kanker veroorzaakt kunnen worden door asbest;
- *asbestose*: een longfibrose waarbij de longen stijver worden en de ademhaling bemoeilijkt wordt. De ziekte ontwikkelt zich tussen 10 en 20 jaar na de blootstelling aan asbest. De ziekte is op zich niet dodelijk, maar de patiënt wordt door de ziekte gevoeliger voor infecties. Deze ziekte wordt geassocieerd met langdurige, intensieve blootstelling aan asbestvezels, zoals in de historische asbestverwerkende industrieën;
- *pleurale plaques*: fibreuze verdikkingen van het borstvlies (tussen de borstwand en de longen) die kunnen verkalken. Ze beschadigen echter niet de ademhalingsfunctie van de longen. Ze ontwikkelen zich tussen 15 en 20 jaar na de blootstelling aan asbest.

De vaak lange incubatieperiode leidt tot een onderschatting van het aantal asbestslachtoffers. Zo waarschuwden het Europees Economisch en Sociaal Comité (EESC) en het Comité van de Regio's (CoR) in 2015 dat het aantal geschatte doden door asbest kan oplopen tot 47.000 per jaar. Dat is 50% hoger dan eerst gedacht en twee keer zo veel als het aantal dodelijke verkeersslachtoffers.

originele versie

Gezien asbest enkel schadelijk is bij inademing, bepalen het type en de toestand van de toepassing het blootstellingsrisico. Bij hechtgebonden asbestcement (vb. golfdaken) in goede staat (nieuw) zijn de asbestvezels ingekapseld in cement waardoor ze amper in de lucht terecht komen. Een coating in goede staat helpt ook om het risico naar inademing te beperken. Hercoaten is echter niet aangewezen omdat de voorbereidende oppervlaktebehandeling in hoge mate asbestvezels vrijstelt en daarom wettelijk verboden is. Daarentegen vormen niet-hechtgebonden asbesthoudende materialen (vb. leidingisolatie) of hechtgebonden asbesthoudende materialen in slechte staat (door verwering, veroudering, beschadiging, …) wel een blootstellingsrisico.

- **Nieuwe piek in blootstellingsrisico's door verwering en veroudering**

De eerste piek in asbest blootstellingsrisico's in Vlaanderen viel samen met de productieperiode van asbesthoudende materialen in de periode vanaf 1950 tot 2001. Het hoogtepunt van productie bevond zich in de jaren '70. Blootstelling vond voornamelijk plaats bij enerzijds werknemers op de productiesites van de voormalige asbestverwerkende bedrijven, hun gezinnen en de nabije omgeving, en anderzijds professionelen in de bouwsector bij plaatsing en bewerking van asbesthoudende materialen.

Met het uitdoven van de productie van asbesthoudende materialen vanaf einde jaren '80 tot de wettelijke beperkingen op de productie in 1998, 2001 en 2005 daalde ook de blootstellingsrisico's voor de bevolking.

Anno 2017 is deze dalende trend gekeerd. Heel wat gebouwen in Vlaanderen bevatten nog altijd asbesthoudende materialen die ondertussen gemiddeld meer dan 40 jaar oud zijn. Recente studies en inzichten geven aan dat bewoners en gebruikers van gebouwen aanzienlijke blootstellingsrisico's lopen door verregaande verwering en veroudering van asbesthoudende materialen. Zo zijn nagenoeg alle asbestdaken en – gevels in zeker mate verweerd en treedt de verwering reeds op na 20 jaar ouderdom. Ook de nog gevaarlijkere niet-hechtgebonden asbesthoudende materialen zoals leidingisolatie en spuitasbest zorgen door verwering voor urgente risicosituaties. Deze nieuwe blootstellingsrisico's beperken zich dus niet tot de professionelen in de bouwsector maar treffen iedereen. De blootstellingsrisico's beperken zich ook niet tot de ruimtes waar de materialen voorkomen. Door luchtcirculatie en door verplaatsing via materiaal, kledij en schoeisel worden ook andere gebouwdelen en ruimtes besmet.

- **Toenemende verwijderingskosten**

De federale arbeidswetgeving bepaalt de methodes en voorwaarden voor de verwijdering van asbesthoudende materialen. Sterk beschadigde, hechtgebonden asbesthoudende materialen worden niet meer als hechtgebonden beschouwd wat met zich meebrengt dat strengere verwijderingsvoorschriften gelden: veiligheidsmaatregelen, luchtmetingen en mogelijks verplichte uitvoering door een erkende asbestverwijderaar. De vastgestelde verwering en veroudering van asbesthoudende materialen kunnen de verwijderingskosten aanzienlijk opdrijven en de betaalbaarheid voor de eigenaar bemoeilijken. Nederland heeft recent de maximale grenswaarden voor blootstelling bij werknemers bij asbestverwijdering met een vijfvoud verstrengd[3]. Dit heeft uiteraard een impact op de verwijderingskost voor de bouwheer. Ook in België overweegt de bevoegde federale overheid naar aanleiding van het Nederlandse voorbeeld om de grenswaarden aan te passen.

- **Gevolgen door onwetendheid en het ontbreken van een asbestinventaris**

In realiteit gebeuren werken vaak zonder voorzorgsmaatregelen doordat de betrokkenen niet op de hoogte zijn van de aanwezigheid van asbest of van de gezondheidsrisico's. Het gebrek aan kennis leidt tot drie problemen:

[3] https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2016/09/30/verlaging-van-de-grenswaarde-van-asbest-amfibolen-vereenvoudiging-risicoklasse-indeling

originele versie

- Doe-het-zelf renovaties en zelfstandige professionelen zijn niet verplicht een opleiding van eenvoudige handelingen te volgen of vooraf een asbestinventaris op te maken. Dit soort ongecontroleerde verwijderingen leidt niet enkel tot gezondheidsrisico's tijdens de verwijdering, maar ook tot een langdurige besmetting van de betrokken ruimten.
- Ongecontroleerde verwijderingen leiden tot een besmetting van bouw- en sloopafval. De (potentiële) aanwezigheid van asbest vormt dan ook een rem op de recyclage van bouw- en sloopafval in Vlaanderen.
- Het onverwacht aantreffen van asbest bij een sloop of verbouwing zorgt voor onenigheid over de verantwoordelijkheid, onvoorziene verwijderingskosten en tijdverlies bij de uitvoering.

Asbesthoudende materialen worden bij renovaties vaak ingesloten of terug bedekt uit onwetendheid of gebrek aan verwijderingsprikkel. De potentiële risico's blijven op die manier in stand en de asbesthoudende materialen worden moeilijk of niet meer vaststelbaar. Het vaststellen van asbest in een gebouw na verkoop of verhuur kan tot twist en rechtszaken leiden in het kader van verborgen gebreken.

- **Gezondheidsrisico's en financiële impact bij calamiteiten**

Asbestvezels kunnen in grote mate vrijkomen bij calamiteiten zoals brand en storm of door het ontmossen onder hoge druk. Een asbestbrand is moeilijk te beheersen waardoor de blootstellingsrisico's en kosten voor opkuis op eigen en naburige percelen hoog kunnen oplopen. Gezien verzekeringsmaatschappijen de opkuis van de gevolgschade van dergelijke calamiteiten meestal uitsluiten van hun polissen, lopen eigenaars een financieel risico waar ze zich zelden bewust van zijn. Bovendien moeten lokale besturen omwille van tijdsdruk en aansprakelijkheidsdiscussies vaak de saneringskosten voorschieten voor het openbaar domein en de meest urgente zones. Deze pre gefinancierde kosten kunnen zelden gerecupereerd worden.

4.2 Asbest in en rondom gebouwen

Tabel 1 werd overgenomen uit de maatschappelijke kosten-batenanalyse (2017) en toont een schatting van het aantal Vlaamse gebouwen die een risicoconstructie vormen volgens het Kadaster.

Tabel 1: Risicoconstructies per categorie

	Aantal gebouweenheden		**Percentage van het totaal**	
Residentiële gebouwen	2.828.173		88,1%	
Bouwjaar vóór 1981		*2.184.344*		*68,0%*
Bouwjaar 1981-2000		*643.829*		*20,1%*
Bedrijfsgebouwen	354.955		11,1%	
Land- en tuinbouw		*95.923*[4]		*3,0%*
Andere bedrijven		*259.032*		*8,1%*
Publieke gebouwen	27.021		0,8%	
Totaal	**3.210.149**		**100%**	

Een risicoconstructie is een constructie die gebouwd werd in 2000 of vroeger. Het aantal residentiële risicoconstructies is met voorsprong het grootst: 88% van het betrokken patrimonium. Uit recente sectorbevragingen door OVAM blijkt dat 70% tot 95% van de huizen waar geen grondige renovatie gebeurd is,

[4] Dit cijfer werd bekomen door de totale dakoppervlakte van agrarische gebouwen van 57.073.950 m² in bovenstaande inventarisatiestudie van de landbouw (SBB en GEO, 2016) te delen door de gemiddelde oppervlakte van een agrarisch gebouw van 595m² zoals geïdentificeerd door Search (2012). Het aantal landbouwbedrijven wordt op 24.000 geraamd.

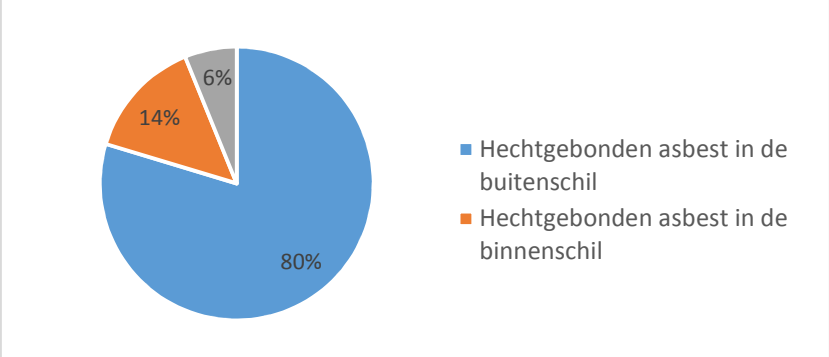
originele versie

asbest bevat. In het bijzonder blijken woningen van sociale huisvestingsmaatschappijen meestal asbest te bevatten.

Bij bedrijven zijn de verwachte percentages voor het aantreffen van asbest nog steeds hoog, maar iets lager dan bij de residentiële sector. Vanuit de federale arbeidswetgeving bestaat er immers reeds verhoogde aandacht voor de inventarisatie, het beheer en de verwijdering van asbesthoudende materialen bij bedrijven. Bij bedrijven worden gemiddeld wel grotere volumes aan asbest verwacht omwille van de grootte van bedrijfsgebouwen en het intensief gebruik van asbest bij industriële toepassingen in het verleden. Binnen de groep bedrijfsgebouwen is de land- en tuinbouw sector belangrijk. Tal van stallen en agrarische opslagruimtes hadden immers asbesthoudende daken. Veel stallen zijn al gerenoveerd om te voldoen aan nieuwe normen. Tegelijkertijd belandt een belangrijk deel van de landbouwgebouwen na stopzetting in de sector van de residentiële gebouwen of andere bedrijven.

Het aantal publieke gebouwen (0,8% van het risicopatrimonium) en de gerelateerde betrokken hoeveelheid asbest lijkt op het eerste zicht beperkt. Echter, gezien het aantal bezoekers en werknemers in publieke gebouwen zijn de potentiële blootstellingsrisico's hoog. Bovendien gaat het vaak over oudere gebouwen waarvan een structurele renovatie al te lang is uitgesteld. Zo wijzen recente steekproeven door OVAM uit dat de kans op het aantreffen van één of meerdere asbesthoudende materialen in scholen circa 98% bedraagt. In het geval van scholen, maar ook residentiële gebouwen, is bovendien blootstelling aan kinderen en jongeren een bijkomend aandachtspunt.

Figuur 1: Aandeel types asbest in gewichtspercentage in en rondom gebouwen

Figuur 1 geeft aan dat niet-gebonden asbest, het meest risicovolle type, slechts 6% van het totaal gewichtsvolume uitmaakt van de asbest in en rondom gebouwen. Hechtgebonden asbest in de buitenschil komt met 80% het meest voor. Hoewel dit type asbest initieel een laag blootstellingsrisico vormde, nemen de blootstellingsrisico's stelselmatig toe door verwering en veroudering. Hechtgebonden asbest in de binnenschil betreft 14% van het totaal gewichtsvolume. Door de beschutting in het huis treedt verwering normaal gezien trager op, maar bij beschadiging tijdens gebruik of tijdens werken is er echter ook hier een belangrijk risico.

Het aantal vergunningen aangevraagd voor grondige renovatie en sloop bedroeg in 2014 respectievelijk amper 0,7% en 0,2% van het gebouwenpatrimonium. Doordat de grondige renovatie of vernieuwing van gebouwen in Vlaanderen slechts traag verloopt, blijft asbest lang in gebouwen aanwezig. Zonder bijkomende beleidsmaatregelen zal asbest nog tot 2070 of zelfs later aanwezig blijven in het gebouwpatrimonium.

4.3 Resterend voorkomen van asbest

Asbest is op grote schaal gebruikt voor nutsleidingen zoals gas, water of riolering. Het volume asbest dat nog aanwezig is in dergelijke toepassingen wordt geschat op over ongeveer 40.000 km leiding. Door de beperkte bereikbaarheid van asbesthoudende nutsleidingen is een effectieve verwijdering slechts haalbaar bij grote

Originele versie

infrastructuurwerken aan de openbare wegenis. Enkel in die gevallen is de verwijderingskost in evenwicht met de maatschappelijke baten en hinder voor de omwonenden. Dit betekent dat nutsmaatschappijen een consequent buitengebruikstelling beleid volgen maar dat de effectieve verwijdering slechts traag verloopt. Hierdoor zal de verwijdering van asbesthoudende nutsleidingen nog vele honderden jaren in beslag nemen.

Het risico van asbest in nutsleidingen is beperkt. Gezien de leidingen onder de grond zitten is het risico voor blootstelling via de lucht afwezig. Blootstellingsrisico's ontstaan enkel bij beschadiging door werken aan nutsleidingtracés. Gezien de specifieke situatie van nutsleidingen en het beperkt risico, vallen nutsleidingen buiten de reikwijdte van deze RIA en wettekst.

De beleidsaanpak voor asbestafval in de bodem zit vervat in het bodembeleid via het Bodemdecreet en het Vlarebo. Ook dit soort asbest valt buiten het blikveld van deze RIA en buiten het versneld asbestafbouwbeleid in en rondom gebouwen.

Asbesthoudend slooppuin komt veelvuldig voor in openbare infrastructuur zoals onderfunderingen van wegenis. De situatie is vergelijkbaar met de nutsleidingen en volgt een gelijkaardig verwijderingstempo buiten de scope van de doelstelling 2040.

Asbesthoudend afval is veelvuldig aanwezig in stortplaatsen en zal ook in de toekomst nog veel gestort worden aangezien er op korte termijn weinig of geen andere verwijderingstechnologieën prijsconcurrentieel zijn. In een erkende stortplaats moet het asbest op een veilige wijze opgeslagen worden, zodat er geen risico's meer zijn voor blootstelling. De gestorte hoeveelheden asbest valt buiten de reikwijdte van deze RIA.

originele versie

4.4 Huidig beleid

Naarmate het bewustzijn groeide over de gezondheidsschade, is de wetgeving voor de productie en inzet van asbest stelselmatig verstrengd:

- In 1998 is in België de productie van een reeks van asbest toepassingen zoals asbestcement verboden. Verkoop van reeds geproduceerde materialen uit de opslag was nog wel mogelijk;
- In 2001 is er een uitgebreid verbod gekomen waarbij enkel nog specifieke toepassingen mochten verkocht worden. Zo konden bijvoorbeeld bepaalde dichtingen nog gebruikt worden in industriële installaties;
- In 2005 is de productie en verkoop van asbest volledig verboden in België en in heel Europa.

Alle gebouwen en constructies ouder dan 2001 en alle installaties ouder dan 2005 bevatten dan ook mogelijks asbest. De RIA en het decreet verwijzen in dit geval dan ook naar de risicoconstructies en risico-installaties.

Zowel op federaal, Vlaams en gemeentelijk niveau zijn er al beleidsmaatregelen genomen om de blootstellingsrisico's aan bestaand asbest te beperken.

Op federaal niveau is er het '*Koninklijk Besluit van 16 maart 2006 betreffende de bescherming van de werknemers tegen de risico's van blootstelling aan asbest*'. Het KB legt voorwaarden op voor de verwijdering van asbest. Hechtgebonden asbest in goede staat kan verwijderd worden met eenvoudige handelingen (vermijden van boren of zagen, nat maken materiaal, …). Daarentegen kan niet-hechtgebonden asbest of hechtgebonden in slechte staat enkel verwijderd worden door erkende asbestverwijderaars die strenge voorzorgsmaatregelen moeten respecteren (hermetisch gesloten zone, couveusezak, …).

Het KB verplicht ook werkgevers om een asbestinventaris en, indien asbest voorkomt, een beheersprogramma op te maken[5]. Hoewel deze inventaris voor de betrokken organisaties een belangrijk hulpmiddel is om de blootstellingsrisico's te beheren, zijn er drie elementen waarom dit instrument niet volstaat om de asbest problematiek in Vlaanderen in kaart te brengen:

- Iedereen kan de asbestinventaris opmaken en beheren. De kwaliteit en de structuur van de asbestinventaris verschilt dan ook sterk in functie van de aandacht en expertise (preventie-adviseur) aanwezig in het bedrijf.
- Er is geen digitale registratie of centrale databank waarop de gegevens raadpleegbaar zijn. Actieve opvolging op het bezit en de kwaliteit van de inventaris, is dan ook niet mogelijk.
- De verplichting van een inventaris is beperkt tot werkgevers, wat betekent dat eenmanszaken en residentiële gebouwen niet onder de regelgeving vallen.

Situaties buiten het werkgevers-werknemers verband vallen onder de gewestelijke milieuwetgeving in Vlaanderen. De Vlaamse overheid is dus onder meer bevoegd voor de asbestemissies naar lucht, bodem en water en voor het beheer van asbesthoudende materialen en afvalstoffen.

Het Vlaamse Materialendecreet en het Vlarema bevatten verplichtingen voor het beheer van asbest in het afvalstadium na ontmanteling. Zo moeten blootstellingsrisico's door asbestafval geminimaliseerd worden en is opmenging met andere afvalstromen verboden. Asbest wordt typisch gestort, eventueel na voorbehandeling. De milieuheffing op het storten van asbest is op nul gehouden om veilig beheer van asbest aan te moedigen.

originele versie

[5] De preventieadviseur deskundig op het vlak van de arbeidsveiligheid, en de preventieadviseur - arbeidsgeneesheer van de bevoegde dienst voor Preventie en Bescherming op het werk geven elk schriftelijk advies over de inventaris. De werkgever die uit de inventaris opmaakt dat er asbest aanwezig is in zijn onderneming, stelt een beheersprogramma op (Art 8 en 12, KB 16-03-2016).

Hoewel de bestaande regelgeving blootstellingsrisico's in de afvalfase beperkt, heeft het geen impact op de blootstellingsrisico's tijdens gebruik van het constructie of op het ritme van verwijdering.

De houder van een stedenbouwkundige vergunning voor sloop moet een sloopinventaris laten opmaken. Het huidige toepassingsgebied is momenteel nog beperkt tot bedrijfsgebouwen groter dan 1000 m³, maar zal in Vlarema verbreed worden naar residentiële gebouwen groter dan 5000 m³ en vervangen worden door een sloopopvolgingsplan. Dit bevat een destructieve asbestinventaris opgemaakt door een sloopinventarisdeskundige. Destructief betekent dat kleine beschadigingen kunnen gemaakt worden om een beter zicht te krijgen op het asbest dat tijdens de werken naar boven zal komen. Dit draagt bij tot de veilige verwijdering en selectieve ontmanteling maar grijpt niet in op het afbouwtempo of de inventarisatie van asbest tijdens de gebruiksfase van constructies.

Vlarem II legt maatregelen op voor bedrijven en particulieren om emissies van asbestvezels naar mens en milieu te vermijden bij handelingen met asbest[6].

De gemeentelijke recyclageparken aanvaarden enkel hechtgebonden asbest. De tarieven die de particulier moet betalen worden typisch laag gehouden om een veilig beheer van asbest door particulieren aan te moedigen en sluikstorten te vermijden.

De verschillende overheden, sectorfederaties en intercommunales zorgen voor algemene informatieverspreiding naar burgers en organisaties. Bij gebrek aan kennis en informatie per constructie wordt asbest echter zelden in rekening gebracht bij een aankoop of verbouwing. Renovatie-advies en gebouwaudits door lokale besturen of entiteiten richten zich bovendien uitsluitend op de energiezuinigheid van gebouwen en niet op de aanwezige blootstellingsrisico's van asbesttoepassingen.

originele versie

[6] Definities asbestbeheersing: hoofdstukken 2.6, 4.7 en 6.4

4.5 Beleidsinitiatieven buiten Vlaanderen

Het Europees Parlement[7] en het Europees Economisch en Sociaal Comité[8] hebben in 2013 en 2015 resoluties ingediend om een Europees asbestafbouwbeleid uit te stippelen. Het Europees parlement schuift daarbij 2028 naar voren als streefdatum om publieke gebouwen asbestvrij te maken. Het Parlement benadrukt ook de nood om het asbestafbouwbeleid te integreren met het energiebeleid dat beoogt om gebouwen tegen 2050 energiezuinig te maken. De resoluties richten zich zowel tot de Commissie die het Europees beleid moet bepalen als tot de Europese lidstaten die een sleutelrol spelen in de inventarisatie en verwijdering van asbest.

Omwille van de verwering en het risico van buitentoepassingen verplicht Nederland de verwijdering van asbestdaken tegen 2024[9]. De datum houdt onder andere rekening met de datum van het verbod van asbest in bouwtoepassingen in Nederland (1994) en de geschatte levensduur van daken (30 jaar). De gemeenten kunnen met een boete of dwangsom eigenaars verplichten om de verwijdering uit te voeren. Voor de verwijdering van asbest moet vooraf een melding gebeuren en een asbestinventaris worden opgemaakt.

Polen[10] heeft een ambitieuze doelstelling om alle asbest tegen 2032 uit gebouwen te verwijderen. De organisatie en opvolging ligt sterk bij de lokale besturen. Er is momenteel echter weinig progressie gemaakt door een gebrek aan acties en opvolging waardoor er twijfels zijn over de volledige realisatie tegen 2032.

Frankrijk[11] verplicht een asbestinventaris, opgemaakt door een erkend asbestdeskundige, bij verkoop van appartementsgebouwen en bedrijfsgebouwen. Bovendien is bij verkoop van eender welke constructie de verkoper aansprakelijk voor de toekomstige kosten in verband met asbest tenzij er een asbestinventaris bij de verkoopakte gevoegd wordt. Het risico voor de verkoper is een grote motivator om de inventaris te voorzien. Bij sloop is een asbestinventaris wel verplicht bij elk type gebouw.

In het Verenigd Koninkrijk roept de All-Party Parliamentary Group in een rapport (16 oktober 2015) op tot het bereiken van drie mijlpalen: de verplichting van een asbestinventaris voor residentiële gebouwen tegen 2022; de verwijdering van asbest in publieke gebouwen zoals scholen tegen 2028; de globale asbestafbouw tegen 2035.

Het Brussels gewest heeft een stakeholdersenquête gelanceerd om prioriteiten te bepalen voor zijn toekomstig asbestafbouwbeleid. In 2017 werd ook een oriënterende inventarisatiestudie uitgevoerd.

originele versie

[7] Resolutie van het Europees Parlement van 14 maart 2013 over aan asbest gerelateerde bedreigingen voor de gezondheid op de werkplek en vooruitzichten op afschaffing van alle vormen van asbest

[8] Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité over een asbestvrije Europese Unie, CCMI/130, 18 februari 2015

[9] www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/asbest/

[10] Elimination of asbestos and asbestos-containing products in Poland 2000-2032; Program for asbestos abatement in Poland 2009-2032

[11] Décret n° 2011-629 du 3 juin 2011 relatif à la protection de la population contre les risques sanitaires liés à une exposition à l'amiante dans les immeubles bâtis; Arrêté du 12 décembre 2012 relatif aux critères d'évaluation de l'état de conservation des matériaux et produits de la liste A contenant de l'amiante et au contenu du rapport de Repérage; Arrêté du 12 décembre 2012 relatif aux critères d'évaluation de l'état de conservation des matériaux et produits de la liste B contenant de l'amiante et du risque de dégradation lié à l'environnement ainsi que le contenu du rapport de repérage ; Arrêté du 21 décembre 2012 relatif aux recommandations générales de sécurité et au contenu de la fiche récapitulative du « dossier technique amiante » ; Décret n° 2012-639 du 4 mai 2012 relatif aux risques d'exposition à l'amiante

5 Beleidsdoelstelling

Het asbestafbouwbeleid wil een antwoord bieden op de nieuwe inzichten naar asbestblootstellingsrisico's bij bewoners en gebruikers van constructies in Vlaanderen. Het beoogt de huidige en toekomstige blootstellingsrisico's van asbest op een definitieve en kostenefficiënte wijze weg te nemen. Vlaanderen wil hierbij verder gaan dan de gefragmenteerde aanpak zoals die bestaat in sommige buurlanden en streeft naar een allesomvattende en samenhangende beleidsaanpak.

De Vlaamse Regering[12] heeft 2040 naar voor geschoven als finale doelstelling om alle risicovolle asbesthoudende materialen versneld af te bouwen. De doelstelling asbestveilig Vlaanderen 2040 betekent dat er bij normaal gebruik van de risicoconstructies of risico-installaties geen blootstellingsrisico's meer kunnen ontstaan voor mens en milieu.

Om blootstellingsriscio's te beperken zijn er verschillende stappen nodig:

- Inventariseren van de huidige aanwezigheid en blootstellingsrisico's van asbest in Vlaanderen
- Verwijderen van de risicovolle asbesthoudende materialen indien ze eenvoudig bereikbaar zijn
- Veilig beheren van de resterende asbesthoudende materialen

6 Opties

Dit hoofdstuk beschrijft drie beleidsopties die de structurele keuzes voor het toekomstig asbestbeleid verduidelijken:

- Verderzetting huidig beleid
- Vlaanderen asbestveilig in 2040
- Gebouwen asbestvrij in 2040

Om na te gaan of de beleidsdoelstellingen (zie hoofdstuk 5: Beleidsdoelstelling) vervuld worden gaat dit hoofdstuk in op de asbestinventarisatie, de asbestverwijdering en de blootstelling aan asbest doorheen de tijd bij elk van de beleidsopties.

De maatregelen van de verschillende beleidsopties richten zich naar de eigenaar van een risicoconstructie of risico-installatie.

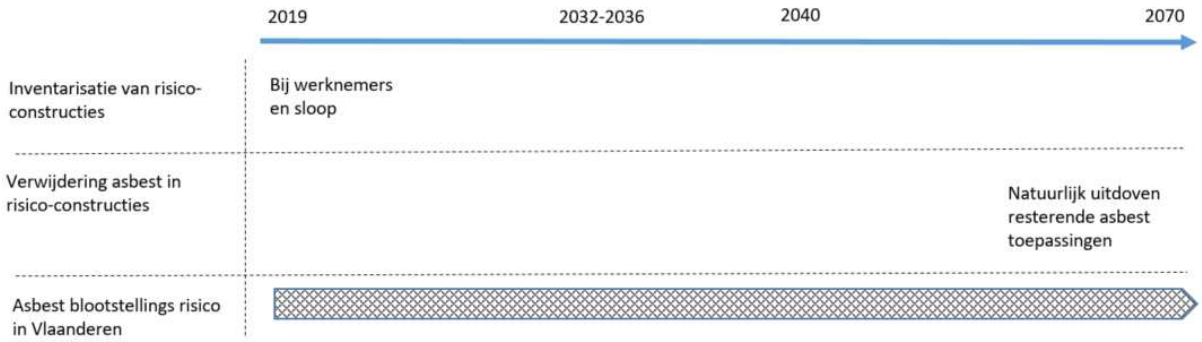
➔ Nuloptie: voorzetting van de bestaande toestand

1. Huidig beleid

Figuur 2: Inventarisatieplicht, verwijderingsplicht en blootstellingsrisico bij verderzetting van het huidig beleid

originele versie

[12] VR 2014 2410 DOC.1123/1

Figuur 2 illustreert dat in het huidig beleid werkgevers een asbestinventaris moeten opmaken ter bescherming van werknemers. Ook bij sloop is een asbestinventaris nodig. Gezien het aantal bedrijfsgebouwen waar werknemers in werken slechts een klein deel is van het gebouwenpatrimonium en het aantal slopen laag is in Vlaanderen (zie hoger) zal de inventarisatie traag verlopen en vele decennia overspannen.

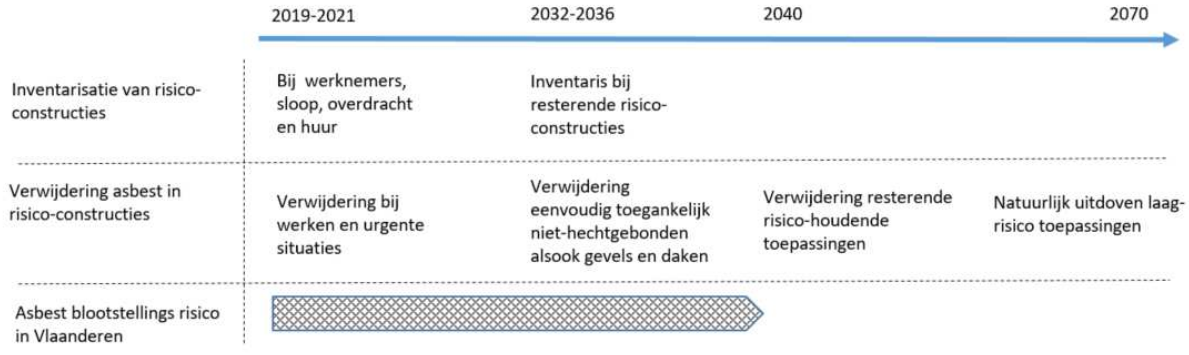
Het huidig beleid geeft geen impulsen om het ritme van verwijdering op te drijven. Asbesttoepassingen zullen slechts traag in de tijd uitdoven.

In dit scenario zal het risico tot blootstelling aan asbest tot minstens 2070 voortduren en door verwering zelfs toenemen.

➔ **Optie 2: nieuwe beleidsmaatregel(en) – gekozen optie**

2. Vlaanderen asbestveilig in 2040

Figuur 3: Inventarisatieplicht, verwijderingsplicht en blootstellingsrisico bij scenario 2

Zoals geïllustreerd in Figuur 3 legt beleidsoptie 2 bijkomende inventarisatieverplichtingen op om Vlaanderen tegen 2040 asbestveilig te maken. Om de risico's van asbest volledig in kaart te brengen moeten eigenaars van een risicoconstructie tegen 2032 over een asbestinventarisattest beschikken. De voortschrijdende inventarisatie laat toe om knelpunten te identificeren bij doelgroepen of bepaalde gebouwcategorieën. Bij knelpunten kan het flankerende bijgestuurd worden.

Voor verwijdering legt Scenario 2 volgende bijkomende verplichtingen op:

finale versie

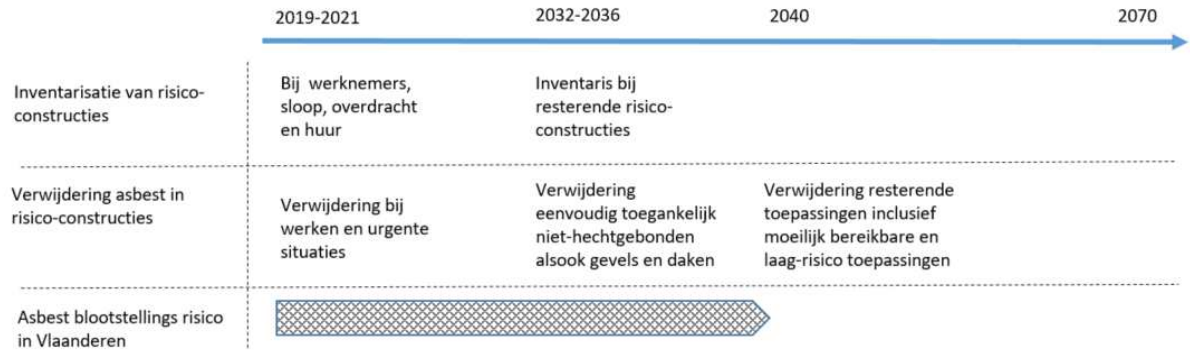
- Tegen 2034 moeten eigenaars van risicoconstructies, verschillende hoog-risico asbesthoudende materialen verwijderen. Hechtgebonden buitentoepassingen vormen groeiende blootstellingsrisico's door de hoge leeftijd en de voortschrijdende verwering. Daken, gevels, rook – en hemelwaterafvoerkanalen moeten daarom verwijderd worden. Daarenboven vormen eenvoudig bereikbare niet-hechtgebonden asbesthoudende materialen een hoog blootstellingsrisico.
- Tegen 2040 moeten eigenaars van risicoconstructies de resterende eenvoudig bereikbare asbesthoudende materialen die niet in de categorie 'laag-risico' vallen verwijderen.

Deze optie zorgt er voor dat bij alle partijen het bewustzijn rond de aanwezigheid van asbest hoog is en dat Vlaanderen asbestveilig is tegen 2040. Wel blijft er nog laag-risico asbesthoudend materiaal zitten in risicoconstructies waarvan de aanwezigheid pas zal uitdoven tegen 2070.

➔ Optie 3: nieuwe beleidsmaatregel(en)

3. Asbestvrije risicoconstructies in 2040

Figuur 4: Inventarisatieplicht, verwijderingsplicht en blootstellingsrisico bij scenario 3

Figuur 4 benadrukt dat optie 3 (Asbestvrije gebouwen) de inventarisatieplichten van scenario 2 volledig overneemt (Vlaanderen asbestveilig).

Optie 3 legt ook dezelfde verwijderingsplichten op in 2034 als scenario 2, maar gaat verder in de verwijdering die nodig is in 2040. In 2040 moeten eigenaars alle resterende asbesthoudende materialen verwijderen ongeacht het risico, de bereikbaarheid of de kosten/baten afweging om het materiaal te verwijderen.

Deze optie zorgt zowel voor een asbestveilig Vlaanderen in 2040 waarin de blootststellingsrisico's afwezig zijn als voor asbestvrije gebouwen in 2040.

origine-sie

7 Analyse van de effecten

Dit hoofdstuk gaat dieper in op de effecten van de beschreven beleidsopties. Eerst vergelijken we de beleidsopties aan de hand van de belangrijkste indicatoren:

- Het aantal risicoconstructies geïnventariseerd doorheen de tijd
- Het ritme van asbestverwijdering
- De verdisconteerde kosten voor inventarisatie en verwijdering
- De blootstelling aan asbest doorheen de tijd

Daarna bespreken we de effecten van de beleidsopties op verschillende doelgroepen en overheidsdiensten.

7.1 Vergelijking scenario's

Om voor elk van de scenario's de effecten in cijfers uit te drukken, werd een geactualiseerde maatschappelijke kosten-batenanalyse opgemaakt. Gezien de vereiste aannames en onzekerheden, moeten de resultaten echter met voorzichtigheid geïnterpreteerd worden. Zo bestaat er onder andere onzekerheid over de volgende belangrijke parameters: het volume asbest aanwezig in Vlaanderen; de toepassingen waarin asbest voorkomt; het aantal constructies waarin asbest aanwezig is; de evolutie van de marktprijzen voor inventarisatie en verwijdering; de mate waarin burgers en bedrijven proactief reageren op toekomstige verplichtingen.

Technum (2014) werkte scenario's uit met een verschillend afbouwritme voor asbest in Vlaanderen. Uit deze initiële kosten-baten analyse blijkt dat de gefaseerde afbouw tegen 2040 de hoogste bijdrage aan de maatschappelijke welvaart oplevert. Daarnaast werd in 2017 een geactualiseerde maatschappelijke kosten-batenanalyse uitgevoerd, met de scenario's in deze RIA. Deze maatschappelijke kosten-batenanalyse bevestigt de positieve baat (negatieve kost) van het scenario Vlaanderen Asbestveilig, zoals getoond in Tabel 2:

Tabel 2: Samenvatting van de gekwantificeerde kosten en baten van een versneld asbestafbouwbeleid

Kosteneffect ten opzichte van BAU	**Asbestveilig 2040**	**Asbestvrij 2040**
1. Verlies van gezonde levensjaren	€ -574.547.268	€ -620.432.904
2. Behandeling van ziekten	€ -6.500.350	€ -7.019.494
3. Calamiteiten	€ -103.347.186	€ -111.280.813
4. Waarde van nieuwe materialen	€ -276.220.032	€ -296.598.285
5. Gecontamineerd rioleringsslib	€ -265.732.830	€ -265.732.830
6. Asbestinventarisatie	€ 409.899.487	€ 850.659.768
7. Nettoverschil in werkingskosten voor de overheid	€ 36.391.339	€ 40.468.799
8. Asbestverwijdering	€ -213.077.119	€ 1.620.269.518
9. Vervangingskost	€ 552.440.065	€ 593.196.570
Netto Actuele Waarde van de kost	€ -440.693.895	€ 1.803.530.329

Bron: Maatschappelijke kosten-batenanalyse voor asbestafbouwbeleid in Vlaanderen, 2017

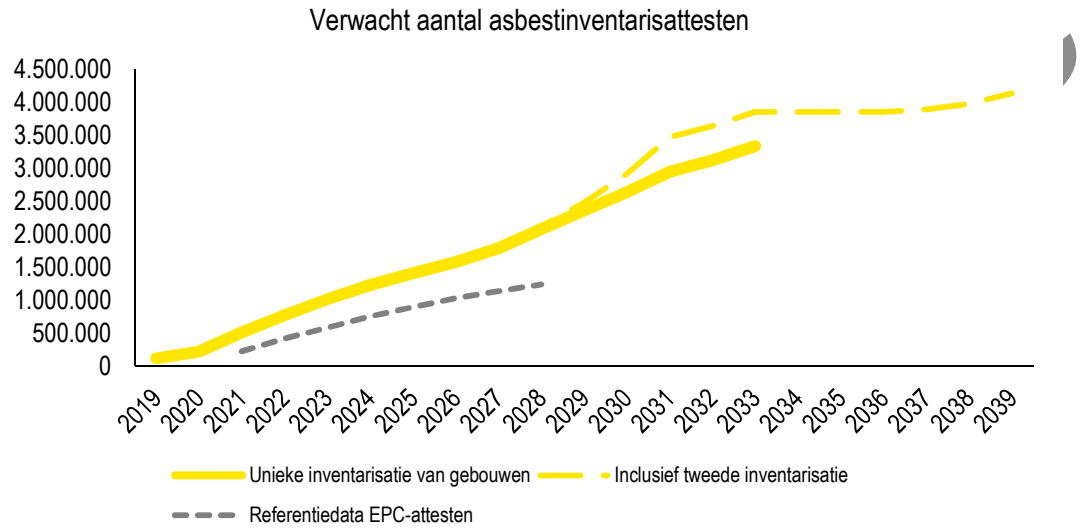
Tabel 2 vergelijkt de verdisconteerde kosten van de asbestafbouwscenario's ten opzichte van de nuloptie. Verdiscontering betekent dat kosten die verder in de tijd liggen minder gewicht krijgen dan kosten die vlakbij liggen. In alle scenario's moet dezelfde hoeveelheid asbest uit risicoconstructies en risico-installaties verwijderd worden, maar het ritme van verwijdering is anders. Dat heeft twee effecten op de financiële kost van verwijdering. Ten eerste, doordat verwijdering in optie 1 pas op lange termijn gebeurt, dreigt verdere verwering te leiden tot bijkomende kosten voor verwijdering. Ten tweede, verdiscontering verlaagt de kost van opties die de kosten naar

originele versie

de verre toekomst verschuiven, wat optie 1 op dat vlak interessanter maakt. Daarnaast dwingt optie 3 eigenaars sommige gevallen tot diepgaande ingrepen en zelfs ingrepen die de bouwkundige integriteit van het huis in gevaar brengen. Gezien de kost van dergelijke ingrepen hoog is, valt optie 3 substantieel duurder uit dan optie 2.

De kost van inventarisatie werd ingeschat op basis van het verwachte aantal inventarisaties zoals getoond in Figuur 5. In de nuloptie zullen weinig asbestinventarisaties gebeuren. Asbestinventarisaties gebeuren enkel ter bescherming van werknemers en in het geval van sloop. In optie 2 en 3 volgt de inventarisatie initieel het ritme van sloopwerken, overdrachten en vernieuwing van huurcontracten. Vanaf 2032 (met eventueel uitstel tot maximaal 2036) moeten echter alle risicoconstructies met inventarisatieplicht geïnventariseerd zijn. Het verwachte verloop van de inventarisaties wordt aangegeven in Figuur 5.

Figuur 5: Aantal geïnventariseerde risicoconstructies

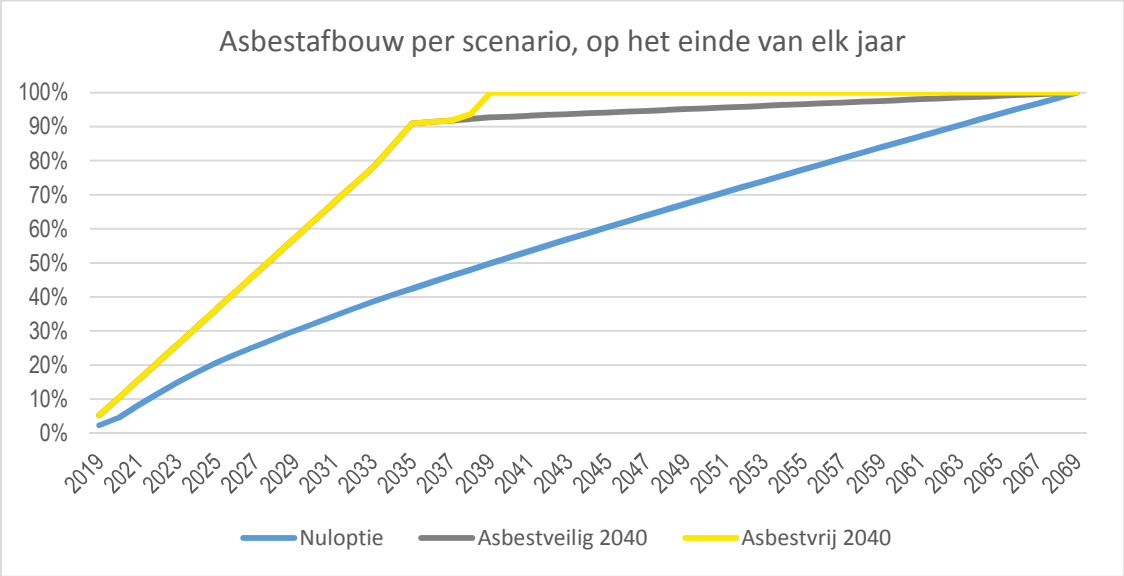

Bron: Maatschappelijke kosten-batenanalyse voor asbestafbouwbeleid in Vlaanderen, 2017

De verwijderingskost werd ingeschat op basis van het verwachte verwijderingsritme in Figuur 6. In optie 1 worden asbesthoudende materialen in risicoconstructies tussen nu en 2070 geleidelijk verwijderd in functie van wijziging van gebruik of technische noodzaak. Tot in 2070 blijven er echter zowel laag-risico als hoog-risico toepassingen aanwezig in de risicoconstructies. Optie 2 zorgt naast sensibilisering ook voor verwijderingsplichten in 2034 en 2040 wat de verwijdering van asbest sterk versnelt. Na 2040 is enkel nog laag-risico-asbest aanwezig in risicoconstructies. Optie 3 zorgt voor asbestvrije risicoconstructies tegen 2040.

origine

Figuur 6: Verwijderingsritme asbest in risicoconstructies

Bron: Maatschappelijke kosten-batenanalyse voor asbestafbouwbeleid in Vlaanderen, 2017

Voor een gedetailleerde bespreking van de gekwantificeerde kosten en baten, verwijzen we naar de maatschappelijke kosten-batenanalyse.

7.2 Effecten op de doelgroepen in de verschillende scenario's

Deze sectie bespreekt de effecten op de doelgroepen in de volgende sectoren: residentiële sector, publieke sector en bedrijfssector.

- **Residentiële sector**

In de residentiële sector zijn betrokken: eigenaars, sociale huisvesting, verhuurders, huurders, kinderen en jongeren

Eigenaars

- De eigenaars die risicoconstructies bezitten zijn verantwoordelijk voor het inventariseren, beheren en verwijderen van asbest.
- In de nuloptie is er weinig kennis over de aanwezigheid en risico's van asbest. Kopers kopen vaak onbewust de historische asbest van constructies mee wat zich vertaalt in financiële risico's en gezondheidsrisico's voor huurders, bewoners en verbouwers.
- In opties 2 en 3 moeten eigenaars bij overdracht en huur een asbestinventaris laten opmaken waardoor een koper of huurder een beter zicht krijgt op de risico's. Verder moeten eigenaars de asbestinventaris op laten maken voor alle risico-gebouwen.
- De inventaris kost voor een residentiële woning afhankelijk van de grootte en de nood aan labo-stalen vermoedelijk ongeveer 350 euro.
- Opties 2 en 3 leggen verwijderingsplichten op voor 2034 en 2040.
- De kost voor verwijdering is afhankelijk van een aantal factoren. Asbest verwijderen zal uiteraard goedkoper zijn als het past in een integrale renovatie of sloop van een constructie. De kost voor verwijdering is verder sterk afhankelijk van het type, de toepassing en de hoeveelheid asbest. De meerkost voor verwijdering van

originele ver

hechtgebonden asbest is beperkt tot de veiligheidsmaatregelen, transport- en verwerkingskosten (voorbeeld asbestdak: circa 2% van de totale renovatiekost)[13].

- Mits inachtneming van de nodige voorzorgen kunnen doe-het-zelvers momenteel nog meestal hechtgebonden asbest zelf verwijderen en naar het recyclagepark brengen of laten ophalen. Om gezondheidsrisico's te vermijden bij doe-het-zelf verwijderaars is het belangrijk dat het flankerend beleid een intensieve communicatie campagne voorziet. Het asbestinventarisattest zal de doe-het-zelver alvast wijzen op de gezondheidsrisico's en de vereiste verwijderingsmethodiek. Om illegaal storten van asbest te vermijden moet het flankerend beleid zorgen dat doe-het-zelf verwijderaars gebonden asbest kunnen wegbrengen naar het recyclagepark of kunnen laten ophalen tegen een laag tarief.
- Ongebonden asbest verwijderen is duur en kan enkel gebeuren door een erkende asbestverwijderaar. Voor een residentieel gebouw kan de kost al snel enkele duizenden euro's bedragen.
- Eigenaars met beperkte financiële middelen kunnen het moeilijk hebben om te investeren in asbestverwijdering, zelfs als het leidt tot een gezondere leefomgeving en op termijn een besparing betekent. Het flankerend beleid zal met deze groep mensen in (kans)armoede rekening moeten houden. Bestaande instrumenten zoals premies en woonfiscaliteit hebben reeds aangepaste voorwaarden en mogelijkheden voor deze doelgroep.
- Het decreet voorziet reeds in enige flexibiliteit om in te spelen op mogelijke knelpunten. de Vlaamse Regering kan de termijnen van 2032 voor inventarisatie en de eerste golf van verwijdering verlengen met respectievelijk vier en twee jaar voor specifieke doelgroepen of categorieën van risicoconstructies. De verlenging voor specifieke gebouwen of doelgroepen kan ook gebaseerd worden de bouwjaren om de inventarisatie- en verwijderingsinspanningen op een pragmatische en billijke manier te spreiden in de tijd.

Huurders

- Huurders zijn slechts indirect betrokken bij een versnelde asbestafbouw. Het is aan de huurbaas om een asbestinventaris te laten uitvoeren en desgevallend asbest op veilige wijze te verwijderen. Huurders genieten wel van de gezondere leefomgeving na verwijdering.
- In de nuloptie zijn huurders vaak onwetend over risico's in verband met asbest.
- In opties 2 en 3 krijgt de huurder bij het afsluiten van een huurovereenkomst een asbestinventaris van de huurbaas zodat hij de risico's kent en blootstelling kan voorkomen. Huurwoningen horen vaak tot het segment van oudere gebouwen die minder intensief beheerd en gerenoveerd worden. Het risico op asbest in dit segment is dan ook relatief hoog. Mensen in armoede huren vaak huizen in slechte staat. De kans dat asbest in risicovolle toestand aanwezig is in dergelijke huizen is dan ook groot. Gezien de huurbazen de asbest moeten inventariseren en verwijderen, hebben mensen in armoede op middellange termijn baat bij een versneld asbestafbouwbeleid. De gezondheidsrisico's waar zij mogelijks aan blootgesteld staan worden immers in kaart gebracht en versneld aangepakt. In het flankerend beleid moet, samensporend met het energierenovatiebeleid, bekeken worden hoe verhuurders deze investeringen kunnen realiseren zonder negatieve impact op de verhuurmarkt.

originele versie

[13] Deze meerkost stemt overeen met het subsidiebedrag van 4,5 euro/m² dat de Nederlandse overheid voorziet voor asbestdakverwijderingen.

Kinderen/jongeren

- Kinderen en jongeren worden in en rondom residentiële gebouwen blootgesteld aan asbest. Net als volwassenen kunnen de effecten van blootstelling leiden tot terminale ziekten. Gezien de jonge leeftijd op het moment van blootstelling en de kwetsbaarheid van longen in ontwikkeling is het risico op het ontwikkelen van asbestgerelateerde ziektes extra groot. Uitgedrukt in het potentieel aantal verloren levensjaren per ziektegeval zal de schade per persoon uiteraard het hoogst zijn bij jonge mensen. Het versneld inventariseren en verwijderen van asbest draagt dan ook bij tot een veilige en gezonde leefomgeving van kinderen en jongeren.

- **Publieke sector**

Publieke eigenaars

- Gezien in de meeste publieke gebouwen personeel werkzaam is, moet er volgens het KB van 2006 al een asbestinventaris beschikbaar zijn. De inventarisatiefase in opties 2 en 3 zal zich bij publieke risicoconstructies richten op het updaten en eventueel vervolledigen van de bestaande inventaris. Dit zal onder voorwaarden ook door de preventie-adviseur of milieucoördinator mogen uitgevoerd worden. Die zullen ook mogen instaan voor de registratie in de online centrale databank. De kost voor inventarisatie zal dan ook beperkt zijn op voorwaarde dat de beschikbare inventaris van goede kwaliteit is.
- Publieke eigenaars van risicoconstructies zijn verantwoordelijk voor de verwijdering van asbest in functie van de opgelegde termijnen. Conform de geldende arbeidswetgeving moeten asbesttoepassingen die een risico vormen op vrijstelling van asbestvezels nu ook reeds verwijderd worden indien veilig beheer niet mogelijk is. De opties 1-3 hebben dan ook grotendeels gelijkaardige gevolgen zoals hierboven beschreven bij de residentiële sector.
- Publieke eigenaars kennen ook een voorbeeldfunctie en vervullen als lokaal bestuur een belangrijke loket- of faciliterende functie voor burgers.

Scholen

- De analyse over scholen loopt analoog met die over publieke beheerders. Het is echter een specifieke doelgroep omdat de blootstellingsrisico's die zich voornamelijk voordoen bij kinderen en jongeren maatschappelijk onaanvaardbaar zijn. Uit de inventarisatiestudie blijkt bovendien de kans op het voorkomen van asbest en de noodzaak tot ingrepen op korte termijn zeer hoog. Voor de specifieke toelichting van de doelgroep kinderen/jongeren verwijzen we naar de eerder vermelde doelgroepomschrijving.

- **Bedrijfssector**

Bedrijven algemeen

- De situatie is gelijkaardig als die van publieke eigenaars vanuit de reeds geldende werkgeversverplichtingen naar asbestinventarisatie en –verwijdering.
- Zelfstandige professionelen vormen een belangrijk aandachtspunt naar risicoprofiel en controle op de goede uitvoering vermits ze buiten de regulerende arbeidsregelgeving vallen.

Milieu- en bouwbedrijven

- In opties 2 en 3 zal de verhoogde hoeveelheid inventarisaties, de nood aan asbestdeskundigen, kwalitatieve aannemers "eenvoudige handelingen" en erkend asbestverwijderaars doen stijgen. Er zal dan ook bijkomende werkgelegenheid gecreëerd worden in deze sector, vaak ook voor laaggeschoolden. Om voldoende marktcapaciteit te hebben zal het belangrijk zijn gebouweigenaars te informeren, sensibiliseren en stimuleren snel actie te ondernemen en niet uit te stellen tot de decretale mijlpalen.
- Om kwaliteit en navolgbaarheid van de inventarissen te verzekeren zal de OVAM certificatie-instellingen erkennen voor de opleiding en certificering van asbestdeskundigen inventarisatie. Enkel deze erkende asbestdeskundigen kunnen een geldige asbestinventaris uitvoeren en registreren in de online digitale gegevensbank. De asbestdeskundigen zijn daarbij gebonden aan een standaardprocedure (Inspectieprotocol).

originele versie

- De ervaring met deskundigen voor bodemvervuiling, elektriciteitskeuring en energiecertificaten geeft aan dat de markt voor deskundigen voldoende dynamisch is om capaciteit te voorzien op korte termijn. Marktonderzoek van OVAM bevestigt dat er bij ophalers en verwijderaars ook geen structurele knelpunten zijn.
- De opslagcapaciteit in de stortplaatsen is een aandachtspunt, maar kan eenvoudig opgevolgd worden. Indien na enkele jaren een capaciteitsprobleem dreigt kan tijdig bijgestuurd worden door bijkomende of gereserveerde stortcapaciteit te voorzien. Daarnaast lopen er ook innovatietrajecten naar de verwerking van asbestcement tot nieuwe grondstof.
- Het heldere tijdskader van scenario's 2 en 3 helpt om nieuwe bedrijven voor inventarisatie en verwijdering aan te trekken en schaalvoordelen te realiseren die de werkingskosten kunnen verlagen.
- De bouwsector signaleert dat jaarlijks circa 70.000 woningenrenovatie moeten plaatsvinden om de Vlaamse beleidsdoelstellingen voor 2050 wil halen. Het asbestafbouwbeleid zal een belangrijke trigger voor een verhoogde renovatiegraad betekenen met vooral ook de opportuniteit van een geïntegreerde verbetering van de energieprestatie of de realisatie van hernieuwbare energie.

Industriële bedrijven

- Omwille van de technische voordelen van asbest is het uitgebreid gebruikt in de industrie. Een versneld asbestafbouwbeleid heeft dan ook een financiële en operationele impact op industriële bedrijven.
- Gezien de termijn tussen de piek in asbestgebruik (jaren '70) en de periode van verplichte verwijdering (2034 - 2040) zijn de meeste asbesttoepassingen op het moment van verplichte verwijdering versleten of reeds vervangen omwille van technische vereisten of werkgeversverplichtingen.
- Volcontinue productieregimes en industriële installaties kennen beperktere mogelijkheden om asbestverwijdering in te plannen of worden hierdoor met een hogere verwijderingskost geconfronteerd. Ook uitzonderlijk grote asbestdakoppervlaktes vormen een specifiek aandachtspunt. Tot slot kunnen zware industriële processen soms ook een eenvoudige dakvervanging verhinderen vanuit risico's naar de omgeving.

Land- en tuinbouwbedrijven

- Veel stallen en oude agrarische installaties hebben een dak of ander onderdeel van asbest. De scenario's 2 en 3 zullen dan ook een financiële impact hebben op deze sector. Draagkracht en stopzettende bedrijven vormen het belangrijkste aandachtspunt. Anderzijds vormt het sterk autonome uitdovende karakter een trigger tot verwijdering wanneer de gebouwen een andere functie krijgen of gesloopt worden.

originele versie

7.3 Betrokken overheidsdiensten

Volgende overheidsdiensten zijn betrokken bij het asbestafbouwbeleid:

- Lokale besturen: Reeds bevoegd voor het toezicht op milieuwetgeving via gemeentelijke of intergemeentelijke lokale toezichthouders. Ze zullen een belangrijke rol hebben in de sensibilisering van burgers en de handhaving van de inventarisatie- en verwijderingsplichten. Verder zijn lokale besturen ook betrokken als beheerders van publieke gebouwen (zwembaden, sportcentra, kantoren…) die onder de verplichting voor inventaris en verwijdering vallen. Lokale besturen omvatten ook lokale entiteiten die reeds vanuit energierenovatie gebouwaudits en renovatieadvies verstrekken.
- Provincies: ondersteuning van het flankerend beleid. Meer specifiek, de provincies kunnen ook bijdragen door communicatie en het organiseren/coördineren van acties zoals samenaankopen voor inventarisatie of verwijdering.
- Vlaamse overheid domein Omgeving - OVAM: OVAM is de trekker in de ontwikkeling, toepassing en opvolging van het versneld asbestafbouwbeleid. Om het beleidstraject inclusief het flankerend beleid op gang te trekken, te coördineren en op te volgen voorziet OVAM 23 voltijdse equivalenten waarvan 3 zich bezighouden met de uitbouw en de opvolging van de digitale gegevensbank. De 20 resterende voltijdse equivalenten staan in voor de opvolging van procedures, erkenningen, communicatie, regelgeving, en het beheer van de verschillende instrumenten binnen het flankerende beleid, De middelen voor het beleid komen voort uit verschillende bronnen: de vergoeding gevraagd bij aflevering van een asbestinventarisattest (richtprijs 35 €); een heroriëntering van de budgetten van OVAM en MiNa; financiering van gebouwrenovaties binnen de respectievelijke budgetten van de betrokken beleidsdomeinen geïntegreerd in bestaande vernieuwingstrajecten rond o.a. klimaat, energierenovatie en duurzaamheid.
- Vlaamse overheid, domeinen Wonen en Energie: De realisatie van een asbestveilig Vlaanderen 2040 faciliteert - en is onlosmakelijk verbonden met - de beleidstrajecten Renovatiepact en Vlaanderen 2050 die de opgelegde Europese klimaatdoelstellingen voor energiezuinige gebouwen proberen te halen.
- De domeinen Omgeving, Wonen en Energie zijn nodig om de energiezuinige en gezonde toekomstvisie te realiseren. Meer specifiek moet asbestverwijdering geïntegreerd worden in de beleidsinstrumenten die renovatie van gebouwen aanmoedigen. Het belangrijkste parallelle beleidstraject is hierbij het Renovatiepact dat op een geïntegreerde manier energierenovatie en asbestafbouwbeleid moet doen samensporen. De integratie van de digitale gegevensbank voor asbestinventarissen met de Woningpas vormt hiervan reeds een voorbeeld.
- Vlaamse overheid, alle domeinen: Gezien de verschillende domeinen van de Vlaamse Overheid ofwel rechtstreeks ofwel onrechtstreeks publieke gebouwen beheren, moeten ze ook voldoen aan de termijnen voor inventarisatie en verwijdering.
- FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (WASO): Op federaal niveau is WASO de instantie die de asbestwetgeving beheert in het kader van bescherming van werknemers. Coördinatie en informatie uitwisseling over de beleidsintenties is dan ook aangewezen. Een goede werking van de provinciale buitendiensten van de arbeidsinspectie zal cruciaal zijn om alle asbestverwijderingswerken door erkende aannemers (eenvoudige handelingen) of erkende asbestverwijderaars administratief en ter plaatse op te volgen.

originele versie

8 Vergelijking van de opties

Om de drie beleidsopties te vergelijken houdt Tabel 3 rekening met de eerder besproken indicatoren die aangeven of de beleidsdoelstellingen van de Vlaamse Regering behaald worden: versnelling inventarisatie, versnelling verwijdering, kosten en beperking blootstellingsrisico's tegen 2040. Scenario 2 dient als referentie waartegen de andere scenario's uitgezet worden.

Tabel 3: Vergelijking van beleidsopties

	1. Nuloptie	2. Asbestveilig 2040 (gekozen optie)	3. Gebouwen asbestvrij
Ritme inventarisatie	- -	0	0
Ritme verwijdering	- -	0	+
Blootstellingsrisico's	- -	0	0
Maatschappelijke kosten	-	0	- -

+: positief, -: negatief, 0: referentie

Het *ritme van de inventarisatie* is het laagst bij optie 1. Een volledige inventarisatie van asbest in Vlaanderen zal aanslepen tot 2070 of later. In optie 2 en 3 groeit het aantal inventarisaties snel aan en is de inventarisatie volledig in 2036. Hierdoor zal Vlaanderen veel sneller zicht hebben op de blootstellingsrisico's in gebouwen.

Het *ritme van verwijdering* is het laagst bij optie 1. Verwijdering van zowel laag-risico als hoog-risico asbest zal aanslepen tot 2070 of later. In optie 2 zal Vlaanderen tegen 2034 de voortschrijdende verwering van asbestgebonden buitentoepassingen en niet-hechtgebonden asbesthoudende materialen aanpakken en tegen 2040 zal alle hoog-risico asbest verdwenen zijn. Scenario 3 gaat nog een stap verder door tegen 2040 alle asbest uit risicoconstructies en risico-installaties te verwijderen ongeacht het risico of de bereikbaarheid.

Bij optie 1 sleept inventarisatie en verwijdering aan tot 2070 of later. Het *risico voor blootstelling* aan asbest in risicoconstructies blijft dan ook bestaan of neemt zelfs toe. Deze optie is dan ook niet in lijn met de gestelde doelstellingen van de Vlaamse Regering. Optie 2 en 3 nemen wel de blootstellingsrisico's weg tegen 2040. Hierbij blijkt optie 3 minder kostenefficiënt dan optie 2 omdat ze substantiële bijkomende financiële inspanningen vraagt van burgers, publieke actoren en bedrijven die niet leiden tot een significante verlaging in het blootstellingsrisico.

De kwantificering in de *maatschappelijke kosten-batenanalyse* (MKBA) geeft aan dat het scenario Vlaanderen Asbestveilig de meest gunstige combinatie van alle aspecten inhoudt. De Netto Actuele Waarde bedraagt een baat van €441 miljoen in optie 2 (Vlaanderen Asbestveilig) en een kost van €1,8 miljard in optie 3 (Vlaanderen Asbestvrij). De kwantificering van gezondheidsbaten in de MKBA wijst bovendien uit dat in de beleidsoptie Vlaanderen Asbestveilig zo'n 1.800 overlijdens vermeden worden.

Optie 2 versnelt de inventarisatie waardoor Vlaanderen in 2030 een volledig zicht zal hebben op de aanwezigheid en blootstellingsrisico's van asbest. Deze beleidsoptie versnelt ook de definitieve verwijdering op een kostenefficiënte wijze zodat tegen 2040 de meeste risico-gebouwen en risico-installaties asbestvrij zijn. De inventarisatie en verregaande verwijdering zorgen er voor dat Vlaanderen in 2040 asbestveilig zal zijn. De **voorkeursoptie** is dan ook **beleidsoptie 2: Vlaanderen asbestveilig in 2040.** Deze optie is het meest in lijn met de doelstellingen gesteld door de Vlaamse Regering.

originele versie

9 Uitvoering

De onderhavige RIA is geschreven ter begeleiding en ondersteuning van het voorstel tot wijziging van het Materialendecreet. De aanpassingen aan het decreet vormen de noodzakelijk kapstok om enerzijds via het uitvoeringsbesluit Vlarema en anderzijds via het beleidsplan (flankerend beleid) het asbestafbouwbeleid te kunnen implementeren. Verder overleg met doelgroepen en betrokken overheidsdiensten zal helpen om richting te geven aan de vereiste uitvoeringsbesluiten en de opmaak van het flankerend beleid.

10 Administratieve lasten

Om Vlaanderen asbestveilig te krijgen in 2040 vraagt het beleid verschillende inspanningen aan de eigenaars van risicoconstructies.

Tabel 4: Inspanningen van eigenaars en aandachtspunten voor de uitwerking van het beleid

Inspanningen	**Aandachtspunten**
Informatie inwinnen over nieuwe verplichtingen	Het flankerend beleid zal voorzien in uitgebreide en heldere communicatie. Samenwerking met de lokale besturen, de domeinen van de Vlaamse overheid en de Federale overheid (zie deel 7 over betrokken overheidsdiensten) is daarbij essentieel.
Zoeken naar een asbestdeskundige voor de inventaris	In tegenstelling tot de huidige situatie zullen lijsten van gecertificeerde asbestdeskundigen inventarisatie eenvoudig beschikbaar en raadpleegbaar zijn. Het flankerend beleid zal voorzien in de organisatie en ondersteuning van initiatieven (bv. samenaankopen) om de aanstelling van een gecertificeerd asbestdeskundige inventarisatie vlot te laten verlopen.
Registratie van de asbestinventaris in de gegevensbank	Registratie van de asbestinventaris in de digitale gegevensbank gebeurt rechtstreeks door de asbestdeskundigen, preventie-adviseurs of milieucoördinatoren via internet of smartphone applicatie. Bij de ontwikkeling van de gegevensbank zal gebruiksvriendelijkheid en onsluitbaarheid een prioriteit zijn.
Opvragen asbestinventarisattest	Het asbestinventarisattest wordt automatisch gegenereerd na volledige ingave van de asbestinventaris en kan daarna onbeperkt gedownload worden. De aanvraag en aflevering van een asbestinventaris zal ook afgestemd worden met de reeds gestarte beleidsinitiatieven in Vlaanderen rond de Woningpas. De Woningpas beoogt de kwaliteit van woningen op te volgen en attesten te integreren om tot een administratieve vereenvoudiging te komen.
Ingeval van verwijdering preventiemaatregelen toepassen	Deze verplichting bestaat reeds en is voor werknemers verankerd in de regelgeving van de Federale arbeidswetgeving. Voor zelfstandigen en particulieren zijn preventiemaatregelen reeds voorzien in Vlarem II. Het flankerend beleid zal voorzien in uitgebreide en heldere communicatie.

originele versie

11 Handhaving

Het niet nakomen van verplichtingen inzake milieuwetgeving valt onder de noemer milieumisdrijven of milieu-inbreuken. Het Milieuhandhavingsdecreet vermeldt de verschillende instrumenten die lokale toezichthouders kunnen inzetten om op te treden bij milieu-inbreuken, -misdrijven of bij veiligheidsmaatregelen. De OVAM en de lokale besturen zullen samenwerken om de verplichtingen van het decreet op te volgen en te laten naleven. De rol en verantwoordelijkheden van de verschillende actoren zullen bepaald worden in overleg en vastgelegd worden in andere nog te ontwikkelen beleidsdocumenten.

De digitale gegevensbank voor asbestinventarissen zal alleszins de basis vormen om de toepassing van het versneld asbestafbouwbeleid op te volgen per locatie en per gemeentelijk of stedelijk grondgebied. De gegevensbank houdt immers bij wanneer de asbesthoudende materialen die aangetroffen zijn bij de asbestinventarisatie verwijderd moeten worden. Ook het ontbreken van een asbestinventaris voor risicoconstructies met inventarisatieplicht zal gekoppeld worden aan de o.a. in het kadaster geregistreerde bouwjaren. De gegevens bank laat dan ook toe om inbreuken te identificeren en waar nodig handhavingsmaatregelen te nemen.

12 Evaluatie

Via de digitale gegevensbank kan de OVAM de effectiviteit van het beleid opvolgen en toetsen aan het ingeschatte traject om Vlaanderen tegen 2040 asbestveilig te maken. Enerzijds kan de voortgang van de asbestinventarisaties en asbestverwijderingen worden opgevolgd. Anderzijds kunnen doelgroepspecifieke knelpunten worden geïdentificeerd naarmate meer inventarissen in de centrale databank terecht komen. Op basis hiervan kunnen bijsturingen of bijkomende acties ondernomen worden binnen het flankerende beleid.

13 Consultatie

In het voorbereidend beleidstraject heeft de Vlaamse Regering via OVAM uitgebreid overleg georganiseerd met doelgroepen en belanghebbenden. Dit gebeurde via stuurgroepen of bilaterale overlegtrajecten met onder andere volgende belanghebbenden:

• VAB (vereniging erkende asbestverwijderaars) • GO4circle (milieubedrijven) • Interafval • Preventieadviseurs • CIB (makelaars) • Bouwunie • Vlaamse confederatie bouw • Notariaat • FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (WASO) • NAV • Erkende asbestlabo's en asbestdeskundigen • Assuralia • VVOR	• Aquaflanders en andere nutsmaatschappijen • Boerenbond, Algemeen Boeren Syndicaat • Vertegenwoordigers van verhuurders • Vertegenwoordigers van eigenaars en huurders • Vigez • Vlinter • Kom op tegen kanker • Scholen en onderwijsinstellingen (o.a. GO!, AGION, universiteiten en hogescholen) • Ziekenhuizen (VIPA, Zorgnet, Icuro) • Sociale huisvestingsmaatschappijen, VMSW • Unizo en Voka • Agoria • Provincies, Gemeenten en intercommunales,

originele versie

• KBC • Febelfin	VVSG • Departementen en agentschappen landbouw, wonen, energie, zorg en gezondheid, ondernemen • VMM • VVH, VMSW • VITO • FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (WASO) • VEB • Eandis

14 Contactinformatie

Sven De Mulder
Projectleider asbestbeleid
Openbare Vlaamse AfvalMaatschappij
Stationsstraat 110, 2800 Mechelen
Telefoon: 015 284 498
E-mail: sven.de.mulder@ovam.be, asbest@ovam.be

originele versie